ZBIÓR ZADAŃ

Egzamin maturalny z geografii

CKE 2015 – ZAKRES ROZSZERZONY

Działalność gospodarcza na świecie

Zadanie: 219

Na mapach literami A-D oznaczono wybrane obszary hodowli bydła lub trzody chlewnej.

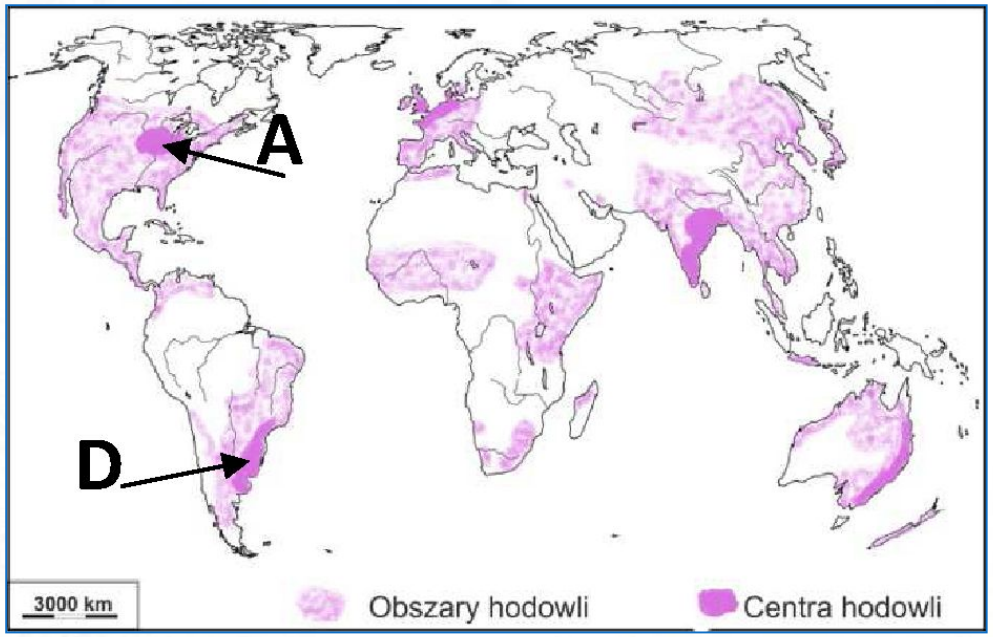

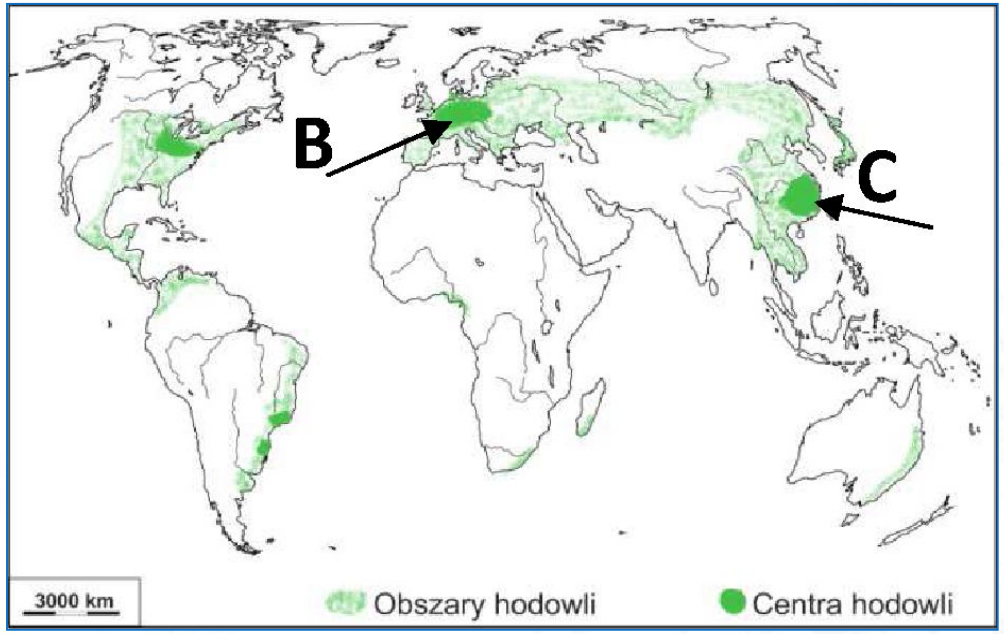

W tabeli podano informacje o sposobach chowu zwierząt charakterystycznych dla trzech z zaznaczonych na mapach obszarów.

Uzupełnij tabelę, wpisując znak X w odpowiednie komórki.

Lp.	Sposób chowu zwierząt	Obszar hodowli			
		A	B	C	D
1.	Chów przydomowy charakteryzujący się bardzo małą towarowością produkcji.				
2.	Intensywny, wysokotowarowy chów, głównie o kierunku mlecznym.				
3.	Ekstensywny chów przy niewielkim nakładzie pracy i środków produkcji, nastawiony głównie na pozyskanie mięsa i skór.				

Zadanie: 219

Na mapach literami A-D oznaczono wybrane obszary hodowli bydła lub trzody chlewnej.

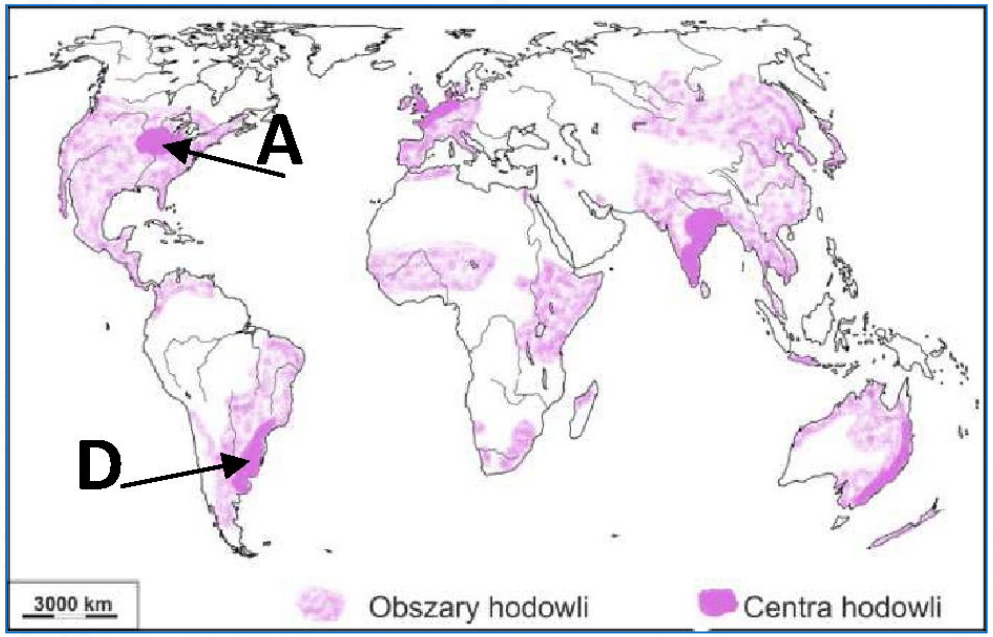

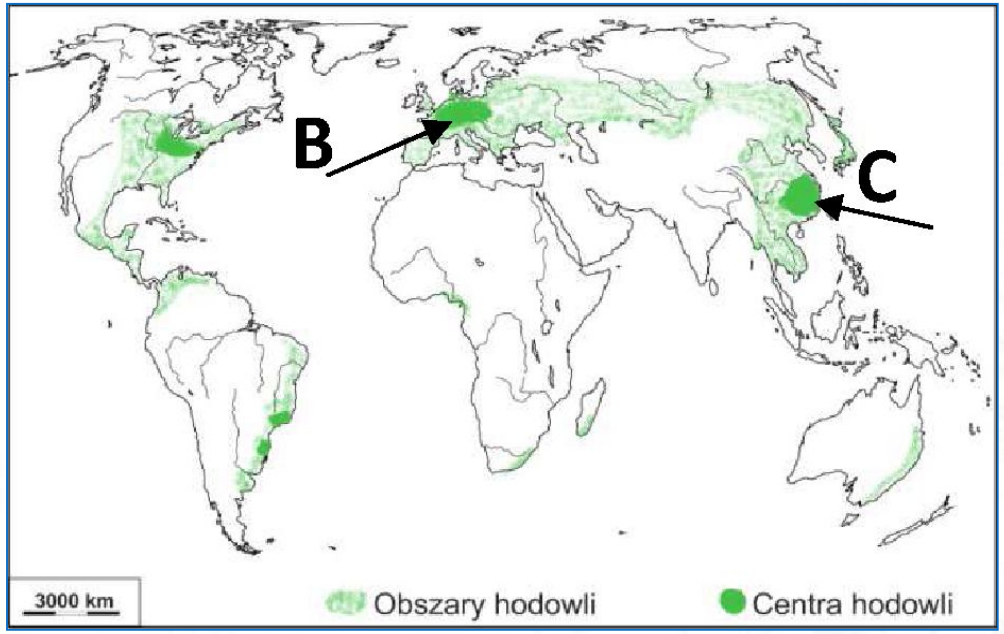

W tabeli podano informacje o sposobach chowu zwierząt charakterystycznych dla trzech z zaznaczonych na mapach obszarów.

Uzupełnij tabelę, wpisując znak X w odpowiednie komórki.

Lp.	Sposób chowu zwierząt	Obszar hodowli			
		A	B	C	D
1.	Chów przydomowy charakteryzujący się bardzo małą towarowością produkcji.			X	
2.	Intensywny, wysokotowarowy chów, głównie o kierunku mlecznym.	X			
3.	Ekstensywny chów przy niewielkim nakładzie pracy i środków produkcji, nastawiony głównie na pozyskanie mięsa i skór.				X

Wskazówki do rozwiązania zadania

Rozpoznaj, na której mapie przedstawiono hodowlę bydła, a na której trzody chlewnej. Pomoże Ci w tym informacja, że pogłowie bydła jest bardzo duże m.in. w Indiach i Brazylii, a w Chinach występuje największe pogłowie trzody chlewnej.

Przeczytaj uważnie opisy sposobów hodowli zwierząt. Każdy opis dotyczy jednego ze wskazanych na mapie obszarów. Opis 1. odnosi się do hodowli trzody chlewnej. Wybierz więc odpowiedź B (Europa Zachodnia) lub C (wschodnia część Chin). Opis 2. i 3. odnosi się do hodowli bydła. Wybierz zatem odpowiedź A lub D.

Pamiętaj, że w Ameryce Południowej bydło wypasane jest na rozległych terenach trawiastych znajdujących się z dala od skupisk ludności.

Zadanie: 220

Na wykresie przedstawiono dane dotyczące wykorzystania wybranych źródeł energii na świecie w latach 2000-2013 w Mtoe* i prognozę wykorzystania tych źródeł do 2020 r.

*Mtoe = 1 000 000 toe;

toe - tona oleju ekwiwalentnego, jest to energetyczny równoważnik jednej metrycznej tony ropy naftowej o wartości opałowej równej 10 000 kcal/kg.

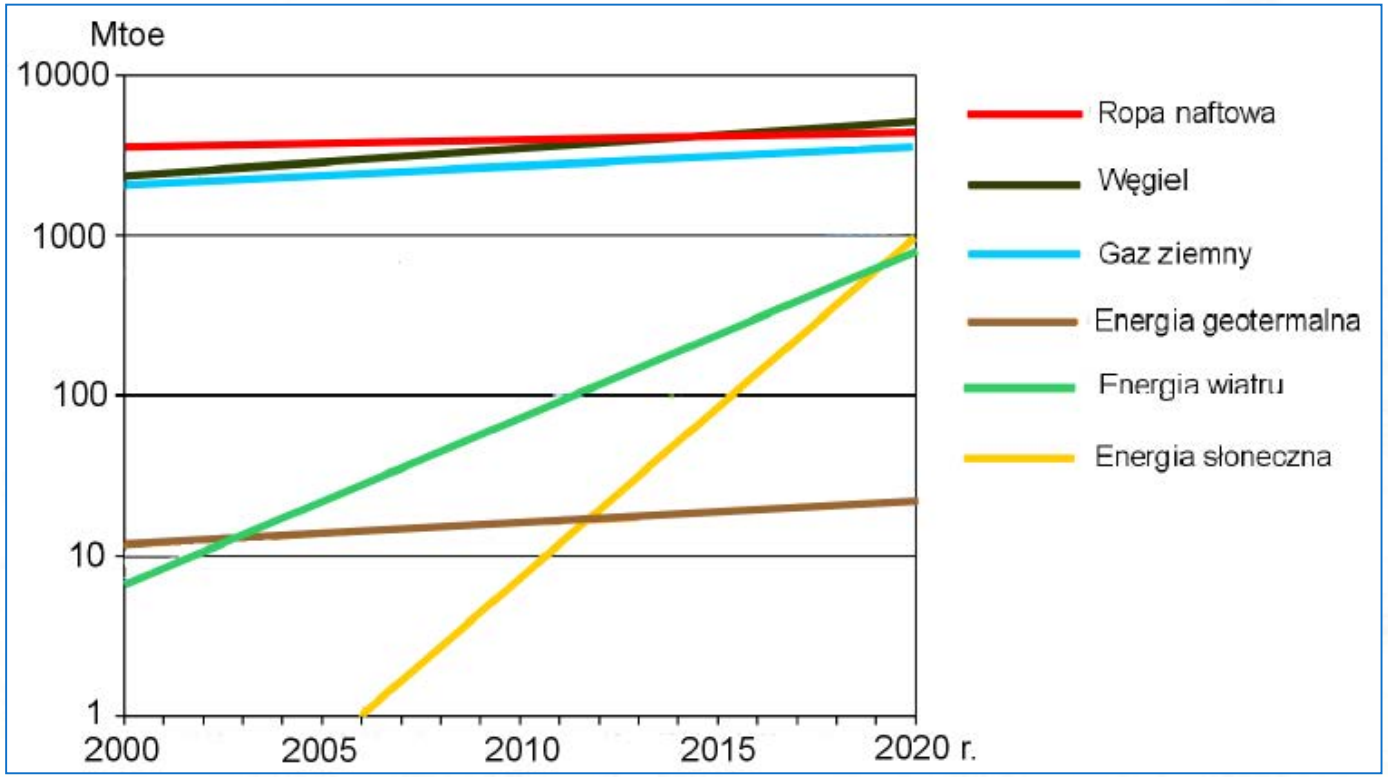

Przedstaw dwa podobieństwa w wykorzystaniu nieodnawialnych i odnawialnych źródeł energii na świecie w latach: 2005-2010 i 2015-2020.

Zadanie: 220

Na wykresie przedstawiono dane dotyczące wykorzystania wybranych źródeł energii na świecie w latach 2000-2013 w Mtoe* i prognozę wykorzystania tych źródeł do 2020 r.

*Mtoe = 1 000 000 toe;

toe - tona oleju ekwiwalentnego, jest to energetyczny równoważnik jednej metrycznej tony ropy naftowej o wartości opałowej równej 10 000 kcal/kg.

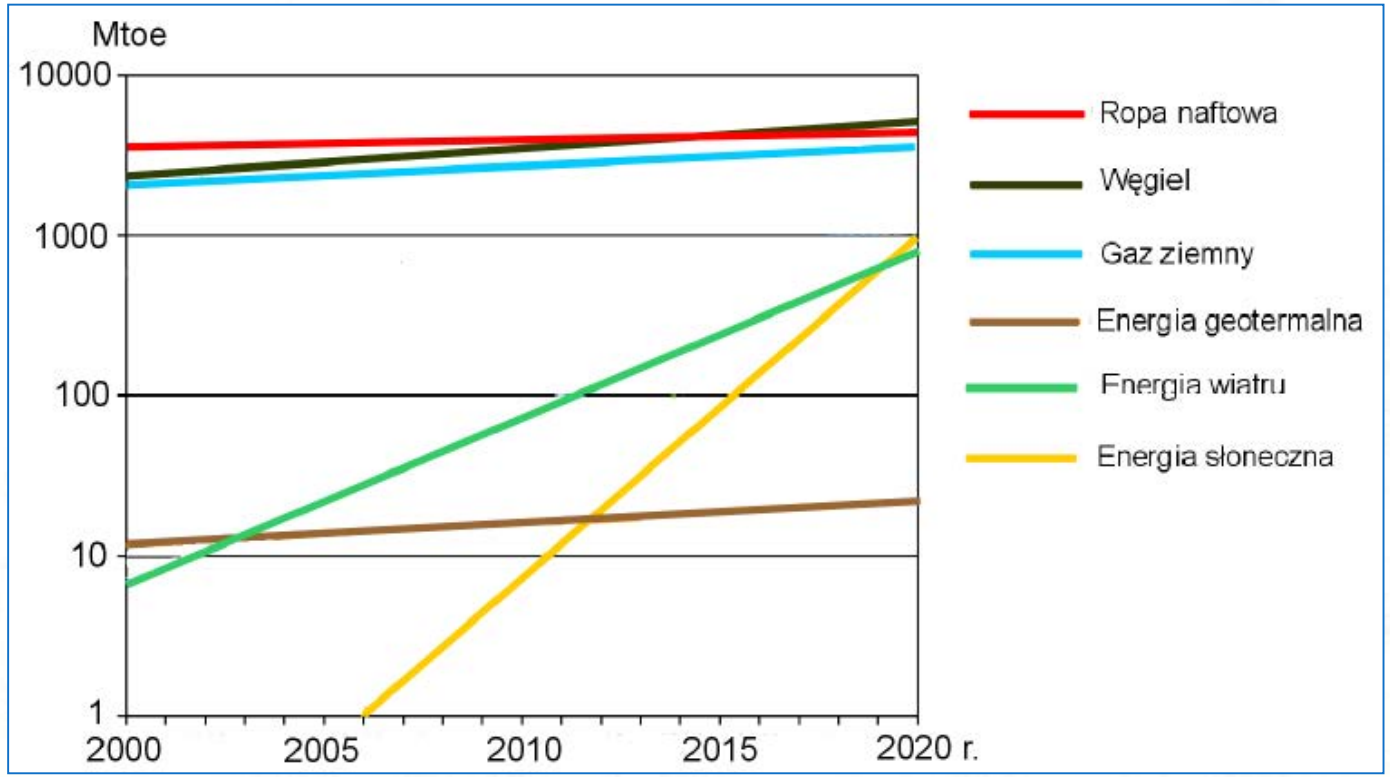

Przedstaw dwa podobieństwa w wykorzystaniu nieodnawialnych i odnawialnych źródeł energii na świecie w latach: 2005-2010 i 2015-2020.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Nieodnawialne źródła energii to wszelkie źródła, które nie odnawiają się w krótkim okresie. Ich wykorzystanie jest znacznie szybsze niż uzupełnianie zasobów. Do tej grupy należą przede wszystkim paliwa kopalne. Odnawialne źródła energii to źródła energii, których wykorzystywanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem, ponieważ ich zasób odnawia się w krótkim czasie. Zgodnie z powyższymi informacjami podziel źródła energii przedstawione na wykresie na dwie grupy.

Z polecenia wynika, że:

- podobieństwa musisz odnosić do ściśle określonych przedziałów czasu: 2005-2010 i 2015-2020,
- podobieństwa muszą dotyczyć grup źródeł energii: odnawialnych i nieodnawialnych, a nie pojedynczych źródeł.

Dlatego odpowiedź jest poprawna tylko wtedy, gdy odnosi się do wszystkich, lub większości źródeł energii (o czym należy napisać) w danej grupie przedstawionych na wykresie.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

W obu okresach:

- większa ilość energii pochodzi ze źródeł nieodnawialnych,
- większe średnie tempo wzrostu charakteryzuje grupę odnawialnych źródła energii,
- występuje wzrost wykorzystania wszystkich lub większości źródeł energii z obu grup.

Zadanie: 221

Na mapie Polski przedstawiono daty pierwszych przymrozków jesiennych, a na fotografii – pola uprawne na Roztoczu.

Roztocze jest jednym z regionów Polski o korzystnych warunkach naturalnych do rozwoju rolnictwa. Lokalnie warunki przyrodnicze mogą jednak utrudniać działalność rolniczą na tym obszarze.

Podaj dwa argumenty potwierdzające występowanie utrudnień w prowadzeniu produkcji rolnej na Roztoczu, które wynikają z warunków środowiska przyrodniczego.

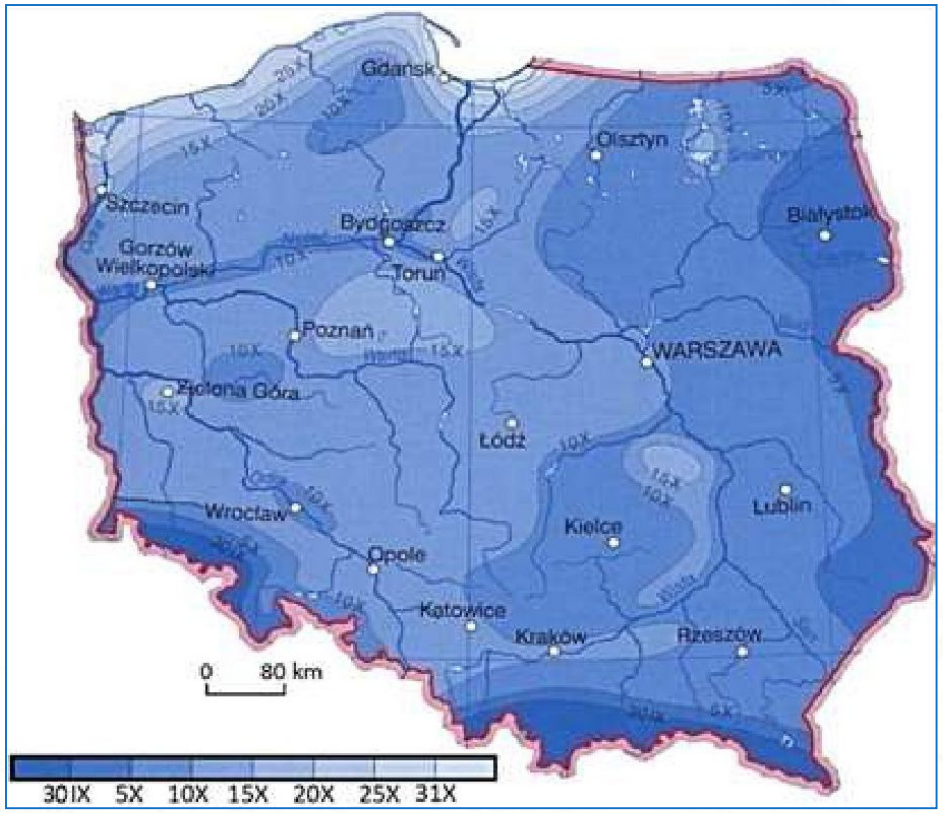

Zadanie: 221

Na mapie Polski przedstawiono daty pierwszych przymrozków jesiennych, a na fotografii – pola uprawne na Roztoczu.

Roztocze jest jednym z regionów Polski o korzystnych warunkach naturalnych do rozwoju rolnictwa. Lokalnie warunki przyrodnicze mogą jednak utrudniać działalność rolniczą na tym obszarze.

Podaj dwa argumenty potwierdzające występowanie utrudnień w prowadzeniu produkcji rolnej na Roztoczu, które wynikają z warunków środowiska przyrodniczego.

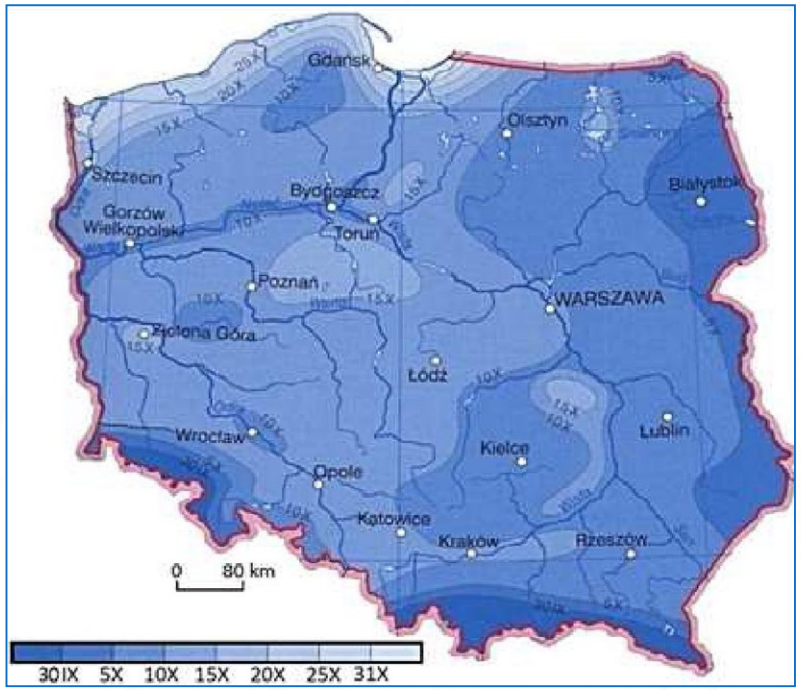

Wskazówki do rozwiązania zadania

Dokonaj analizy mapy przymrozków, lokalizując na niej Roztocze, oraz zwróć uwagę na rzeźbę obszaru widoczną na fotografii. Zauważ, że utrudnienia w prowadzeniu gospodarki rolnej na Roztoczu mogą być związane z występowaniem przymrozków oraz ze zróżnicowaną rzeźbą tego regionu.
Zastanów się, na czym polega negatywny wpływ wczesnych przymrozków jesiennych na produkcję rolną. Weź pod uwagę, że na początku października część zbiorów jest jeszcze nie zebrana z pól. Zastanów się także, jaki negatywny wpływ na produkcję rolną mogą mieć znaczne wysokości względne. Weź pod uwagę np. erozję gleby czy wpływ zalegania zimnych mas powietrza w zagłębieniach terenu.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Występowanie wczesnojesiennych przymrozków może spowodować zmniejszenie lub uszkodzenie zbiorów.
- Na zboczach występuje zjawisko spływu powierzchniowego, które może prowadzić do zmniejszenia zbiorów.
- Na zboczach występuje zjawisko spływu powierzchniowego powodującego erozję gleby.
- W zagłębieniach terenu może wystąpić zjawisko zastoisk mrozowych wpływających niekorzystnie na rozwój roślin.

Zadanie: 222

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono obszary, na których prowadzona jest odmienna gospodarka rolna.

W tabeli literami A-C oznaczono zestawienia cech gospodarki rolnej.

	Cechy gospodarki rolnej
A	➢ Wysokie plony. ➢ Wysoki stopień mechanizacji. ➢ Dominacja gospodarstw małych i średnich (do 50 ha).
B	➢ Wysokie nakłady pracy człowieka. ➢ Duży udział państwowej własności ziemi. ➢ Dominacja rolnictwa samozaopatrzeniowego.
C	➢ Wysoka towarowość rolnictwa. ➢ Wysoki udział gospodarstw wielkoobszarowych. ➢ Rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

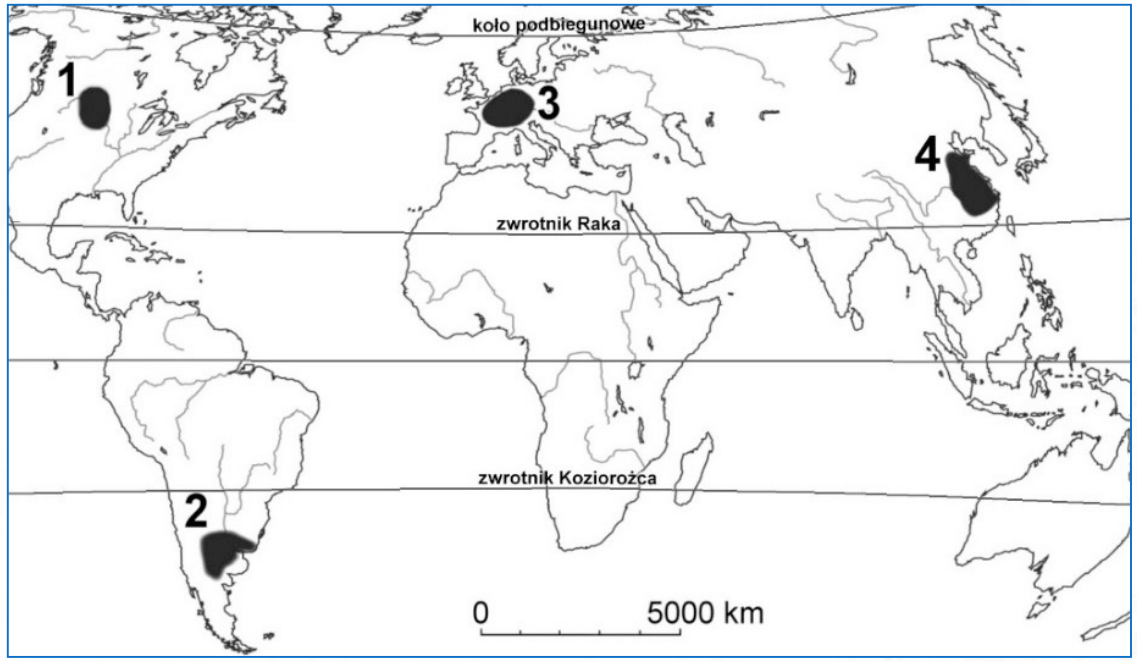

Przyporządkuj do cech gospodarki rolnej zamieszczonych w tabeli numer odpowiedniego obszaru zaznaczonego na mapie.

Zadanie: 222

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono obszary, na których prowadzona jest odmienna gospodarka rolna.

W tabeli literami A-C oznaczono zestawienia cech gospodarki rolnej.

	Cechy gospodarki rolnej
A	➢ Wysokie plony. ➢ Wysoki stopień mechanizacji. ➢ Dominacja gospodarstw małych i średnich (do 50 ha).
B	➢ Wysokie nakłady pracy człowieka. ➢ Duży udział państwowej własności ziemi. ➢ Dominacja rolnictwa samozaopatrzeniowego.
C	➢ Wysoka towarowość rolnictwa. ➢ Wysoki udział gospodarstw wielkoobszarowych. ➢ Rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

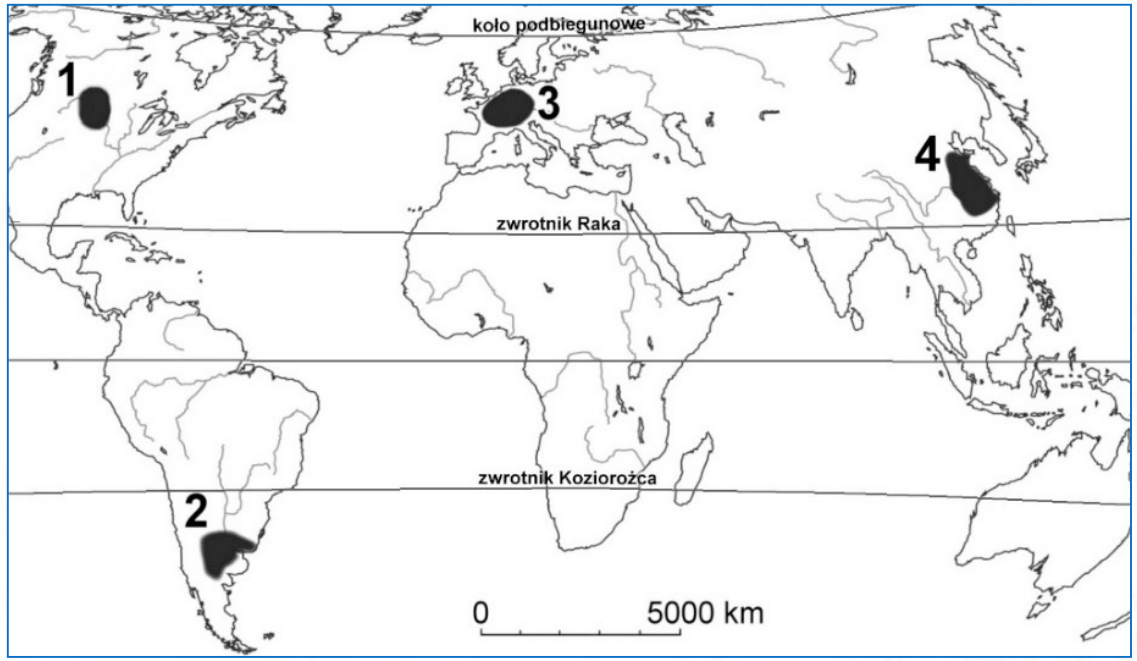

Przyporządkuj do cech gospodarki rolnej zamieszczonych w tabeli numer odpowiedniego obszaru zaznaczonego na mapie.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Pamiętaj, że dla danego obszaru wszystkie cechy w zestawieniu muszą być prawdziwe. Zwróć uwagę, że w tabeli nie podano cech gospodarki rolnej dla jednego z zaznaczonych na mapie obszarów. Rozwiązując to zadanie, uwzględnij prawidłowości dotyczące wpływu warunków naturalnych i społeczno-ekonomicznych na rozwój rolnictwa, np.:

- regiony o małej gęstości zaludnienia, posiadające duże powierzchnie o dogodnych warunkach dla rozwoju rolnictwa, charakteryzują się występowaniem dużych gospodarstw i ekstensywnym typem gospodarki rolnej,
- w regionach przeludnionych, o niskim lub średnim poziomie rozwoju gospodarczego dominuje produkcja na własne potrzeby,
- w regionach wysoko rozwiniętych gospodarczo, o dużej gęstości zaludnienia uzyskuje się bardzo wysokie plony przy wysokich nakładach kapitału (m.in. na mechanizację).

A. 3.
B. 4.
C. 1.

Zadanie: 223

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono obszary, na których prowadzona jest odmienna gospodarka rolna.

W tabeli literami A-C oznaczono zestawienia cech gospodarki rolnej.

	Cechy gospodarki rolnej
A	➢ Wysokie plony. ➢ Wysoki stopień mechanizacji. ➢ Dominacja gospodarstw małych i średnich (do 50 ha).
B	➢ Wysokie nakłady pracy człowieka. ➢ Duży udział państwowej własności ziemi. ➢ Dominacja rolnictwa samozaopatrzeniowego.
C	➢ Wysoka towarowość rolnictwa. ➢ Wysoki udział gospodarstw wielkoobszarowych. ➢ Rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

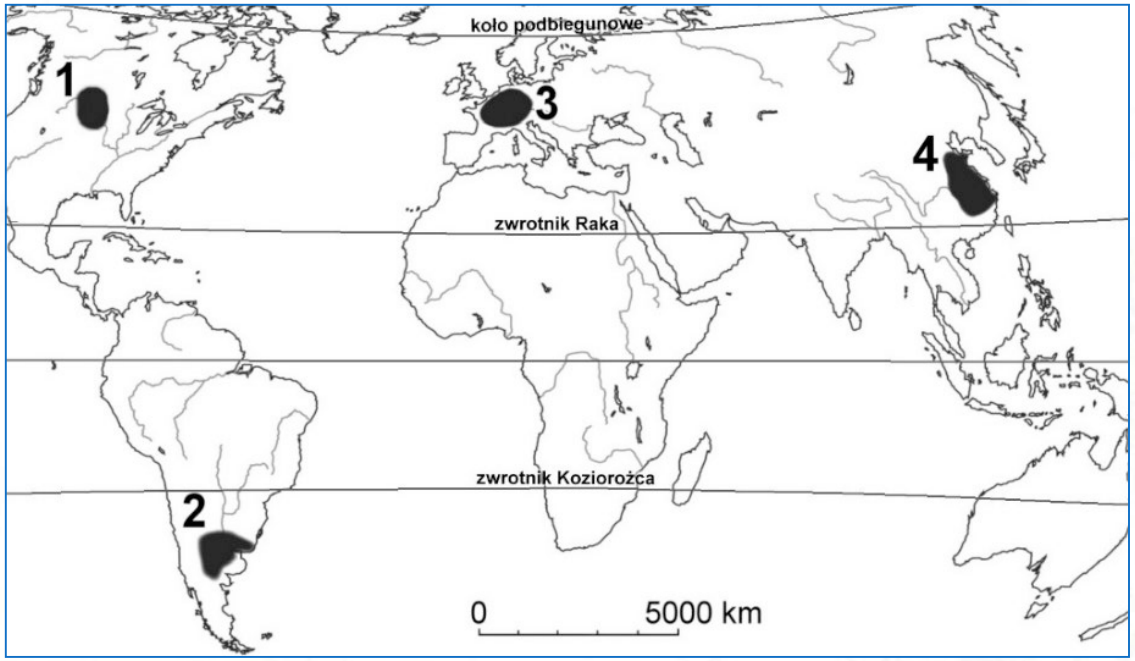

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Czynnikiem sprzyjającym uprawie pszenicy, występującym na wszystkich zaznaczonych na mapie obszarach, jest

A. przewaga gleb bielicowych.

B. położenie na obszarze nizin.

C. okres wegetacyjny dłuższy niż 120 dni.

D. średnia temperatura lipca wyższa niż 20°C.

Zadanie: 223

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono obszary, na których prowadzona jest odmienna gospodarka rolna.

W tabeli literami A-C oznaczono zestawienia cech gospodarki rolnej.

	Cechy gospodarki rolnej
A	➢ Wysokie plony. ➢ Wysoki stopień mechanizacji. ➢ Dominacja gospodarstw małych i średnich (do 50 ha).
B	➢ Wysokie nakłady pracy człowieka. ➢ Duży udział państwowej własności ziemi. ➢ Dominacja rolnictwa samozaopatrzeniowego.
C	➢ Wysoka towarowość rolnictwa. ➢ Wysoki udział gospodarstw wielkoobszarowych. ➢ Rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

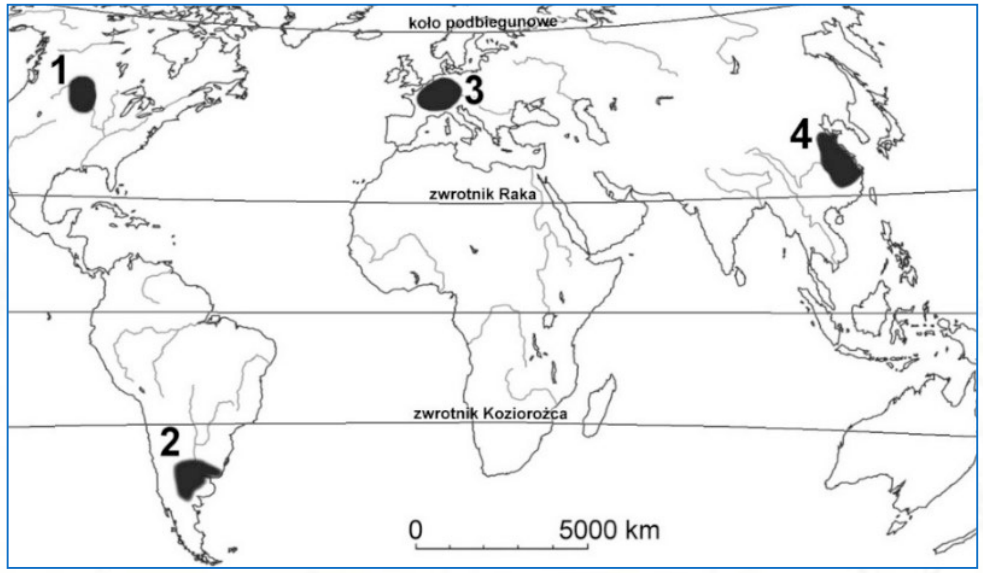

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Czynnikiem sprzyjającym uprawie pszenicy, występującym na wszystkich zaznaczonych na mapie obszarach, jest

A. przewaga gleb bielicowych.

B. położenie na obszarze nizin.

C. okres wegetacyjny dłuższy niż 120 dni.

D. średnia temperatura lipca wyższa niż 20°C.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Wybierając poprawny czynnik, pamiętaj o tym, że musi on dotyczyć wszystkich zaznaczonych na mapie obszarów.
Pamiętaj, że pszenica jest zbożem wymagającym żyznych gleb. Przypomnij sobie, które rodzaje gleb zaliczamy do tej grupy.
Zauważ, że lipiec jest najcieplejszym miesiącem roku tylko na półkuli północnej, co oznacza że na półkuli południowej średnia temperatura lipca przekracza 20°C tylko na terenach położonych blisko równika.
Przypomnij sobie także wysokości bezwzględne, na których leżą zaznaczone na mapie obszary. Pamiętaj, że niziny to obszary położone na wysokości mniejszej niż 300 m n.p.m.
Zwróć uwagę, że uprawy pszenicy sięgają stosunkowo daleko na północ. Niektóre jej odmiany uprawiane są np. w Kanadzie czy Szwecji, a więc na obszarach o niezbyt długim okresie wegetacyjnym.

C

Zadanie: 224

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r. Państwa oznaczono numerami 1.-3.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]	Użytki rolne na 1 mieszkańca [ha]
1.	308	8109	2,2	0,0	0,43
2.	132	245	74,5	50,3	0,48
3.	234	5810	409	88,4	18,68

Poniższe zestawienie przedstawia cztery grupy państw (A-D).

	Grupy państw			
	A	B	C	D
1.	Dania	Belgia	Finlandia	Austria
2.	Chiny	Mongolia	Nigeria	Egipt
3.	Kanada	Brazylia	Australia	Argentyna

Uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednią literę z drugiej tabeli.

Państwa, które poprawnie zostały przyporządkowane do danych zawartych w pierwszej tabeli, oznaczono literą ... .

Zadanie: 224

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r. Państwa oznaczono numerami 1.-3.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]	Użytki rolne na 1 mieszkańca [ha]
1.	308	8109	2,2	0,0	0,43
2.	132	245	74,5	50,3	0,48
3.	234	5810	409	88,4	18,68

Poniższe zestawienie przedstawia cztery grupy państw (A-D).

Uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednią literę z drugiej tabeli.

	Grupy państw			
	A	B	C	D
1.	Dania	Belgia	Finlandia	Austria
2.	Chiny	Mongolia	Nigeria	Egipt
3.	Kanada	Brazylia	Australia	Argentyna

Państwa, które poprawnie zostały przyporządkowane do danych zawartych w pierwszej tabeli, oznaczono literą ... .

Wskazówki do rozwiązania zadania

Rozwiązując zadanie, należy wziąć pod uwagę poziom rozwoju gospodarczego państw, ich zaludnienie oraz warunki środowiska przyrodniczego (np. ukształtowanie powierzchni czy klimat).

Pamiętaj, że:

- wydajność rolnictwa na ogół jest większa w państwach będących na wyższym poziomie rozwoju gospodarczego,
- powierzchnia użytków rolnych zależy od wielkości państwa, ale również od tego, w jakiej strefie klimatyczno-roślinnej jest ono położone oraz jakie jest jego ukształtowanie powierzchni,
- udział łąk i pastwisk w ogólnej powierzchni użytków rolnych jest większy tam, gdzie naturalnymi formacjami roślinnymi są formacje trawiaste,
- powierzchnia użytków rolnych na 1 mieszkańca zależy od gęstości zaludnienia kraju oraz warunków naturalnych.

C

Zadanie: 225

Wyjaśnij, dlaczego na obszarze oznaczonym na mapach znakiem X nie występuje hodowla bydła i trzody chlewnej.

Na mapach przedstawiono obszary i centra hodowli bydła i trzody chlewnej.

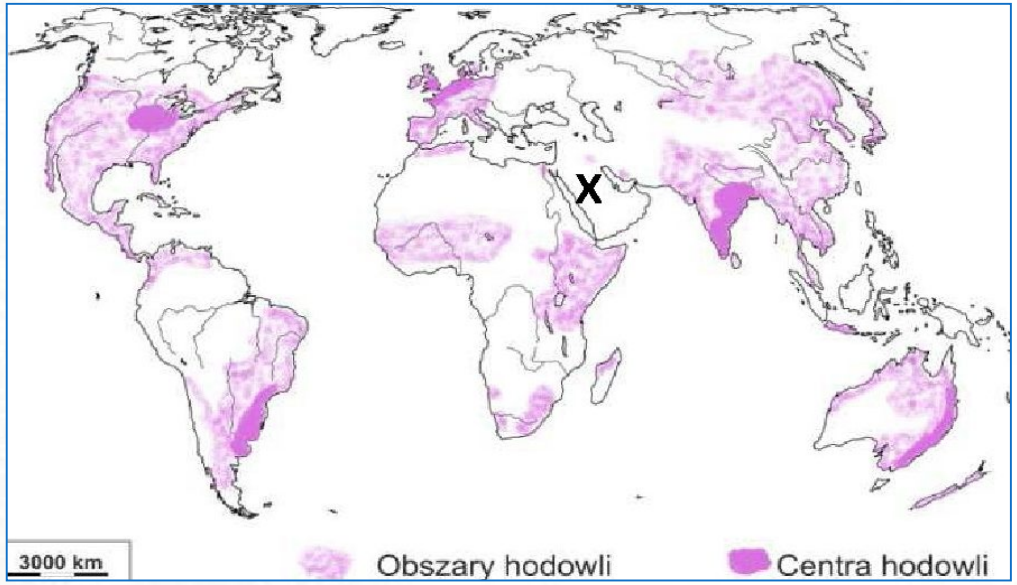

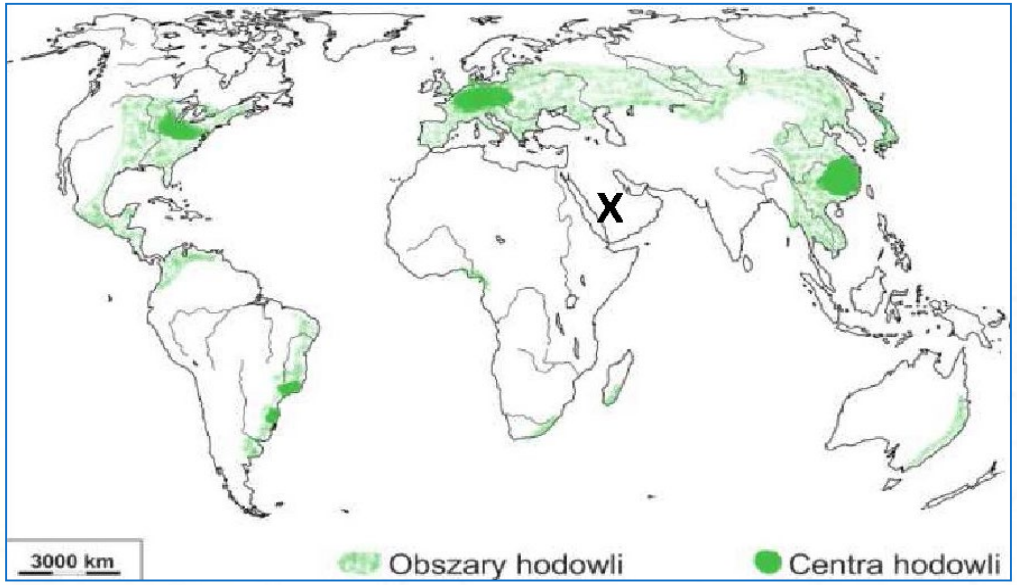

Wyjaśnij, dlaczego na obszarze oznaczonym na mapach znakiem X nie występuje hodowla bydła i trzody chlewnej.

Zadanie: 225

Wyjaśnij, dlaczego na obszarze oznaczonym na mapach znakiem X nie występuje hodowla bydła i trzody chlewnej.

Na mapach przedstawiono obszary i centra hodowli bydła i trzody chlewnej.

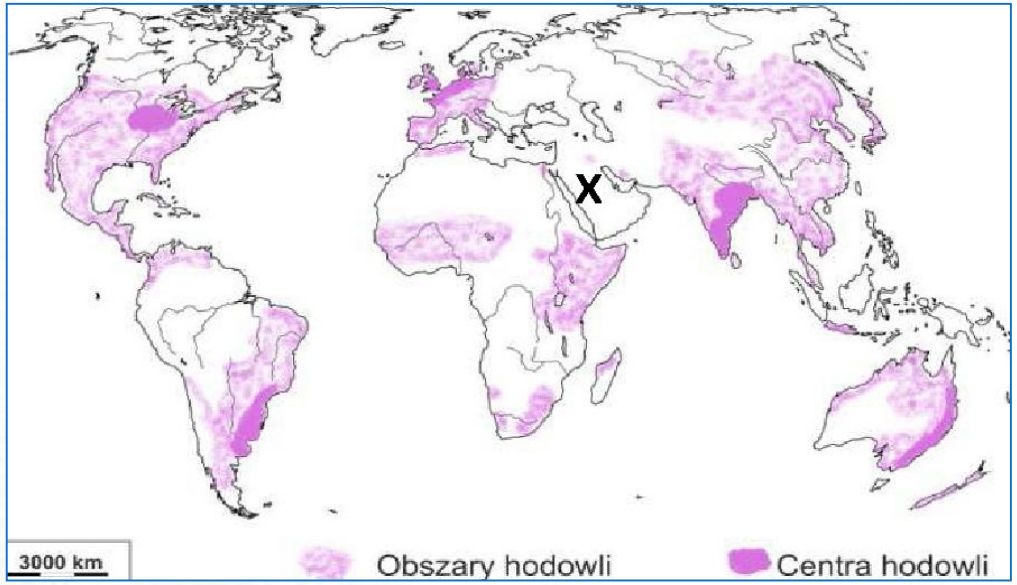

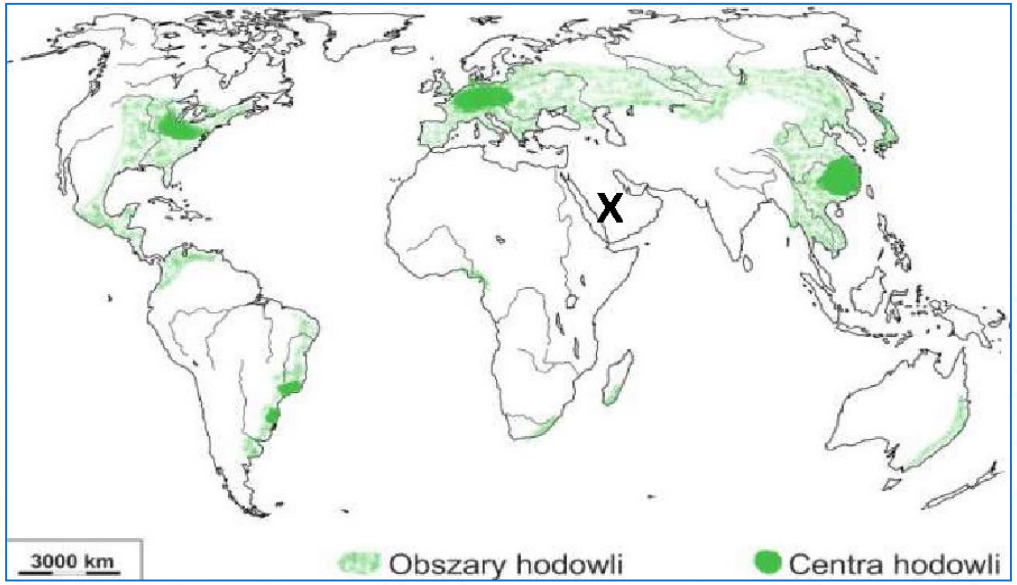

Wyjaśnij, dlaczego na obszarze oznaczonym na mapach znakiem X nie występuje hodowla bydła i trzody chlewnej.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Znakiem X oznaczono Półwysep Arabski. Podstawą do udzielenia poprawnej odpowiedzi jest znajomość warunków środowiska przyrodniczego charakterystycznych dla tego obszaru. Pamiętaj, że bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa są warunki klimatyczne. Półwysep Arabski położony jest w strefie klimatów zwrotnikowych. Występuje tu klimat kontynentalny z odmianą wybitnie suchą.

Na rozwój rolnictwa mają także wpływ czynniki społeczne i kulturowe. Pamiętaj, że mieszkańcami wskazanego obszaru są przede wszystkim wyznawcy islamu. Odpowiedź powinna stanowić wyjaśnienie, a zatem wykazać związek między warunkami przyrodniczymi lub społecznymi, a rozwojem hodowli bydła i trzody chlewnej. Zgodnie z poleceniem należy odnieść się osobno do każdego z tych zwierząt hodowlanych.

Na Półwyspie Arabskim nie występuje hodowla bydła ze względu na występowanie małej rocznej sumy opadów. Ze względu na wielkość opadów występują tu obszary pustynne, co powoduje brak pastwisk i niewielki odsetek gruntów rolnych, na których można uprawiać rośliny pastewne. Brak hodowli trzony chlewnej wynika z faktu, iż jest to obszar zamieszkany głównie przez wyznawców islamu. Religia ta zabrania swoim wyznawcom spożywania mięsa wieprzowego.

Zadanie: 226

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie komórki nazwy roślin uprawnych charakterystycznych dla danej strefy klimatycznej. Nazwy roślin wybierz z podanych poniżej.

Nazwy roślin:

burak cukrowy, kawa, maniok, palma oleista, kapusta, pszenica, rzepak, sorgo, ziemniak, trzcina cukrowa.

Strefa klimatyczna	Grupa roślin uprawnych		
	rośliny bulwiaste	rośliny oleiste	rośliny zbożowe
umiarkowana			
równikowa			

Zadanie: 226

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie komórki nazwy roślin uprawnych charakterystycznych dla danej strefy klimatycznej. Nazwy roślin wybierz z podanych poniżej.

Nazwy roślin:

burak cukrowy, kawa, maniok, palma oleista, kapusta, pszenica, rzepak, sorgo, ziemniak, trzcina cukrowa.

Strefa klimatyczna	Grupa roślin uprawnych		
	rośliny bulwiaste	rośliny oleiste	rośliny zbożowe
umiarkowana	ziemniak	rzepak	pszenica
równikowa	maniok	palma oleista	sorgo

Wskazówki do rozwiązania zadania

Aby poprawnie uzupełnić tabelę, należy przede wszystkim zakwalifikować wymienione rośliny do podanych w tabeli grup roślin uprawnych. Istotna może okazać się wiedza na temat poszczególnych grup roślin, np. dotycząca ich zastosowań. Zwróć uwagę, że nie wszystkie wymienione rośliny należą do podanych grup. Po dokonaniu klasyfikacji rozstrzygnij, która z roślin w danej grupie uprawiana jest w strefie umiarkowanej, a która w strefie równikowej.

Zadanie: 227

Na mapie przedstawiono trasy wędrówek koczowników ze stadami bydła w wybranym regionie Afryki.

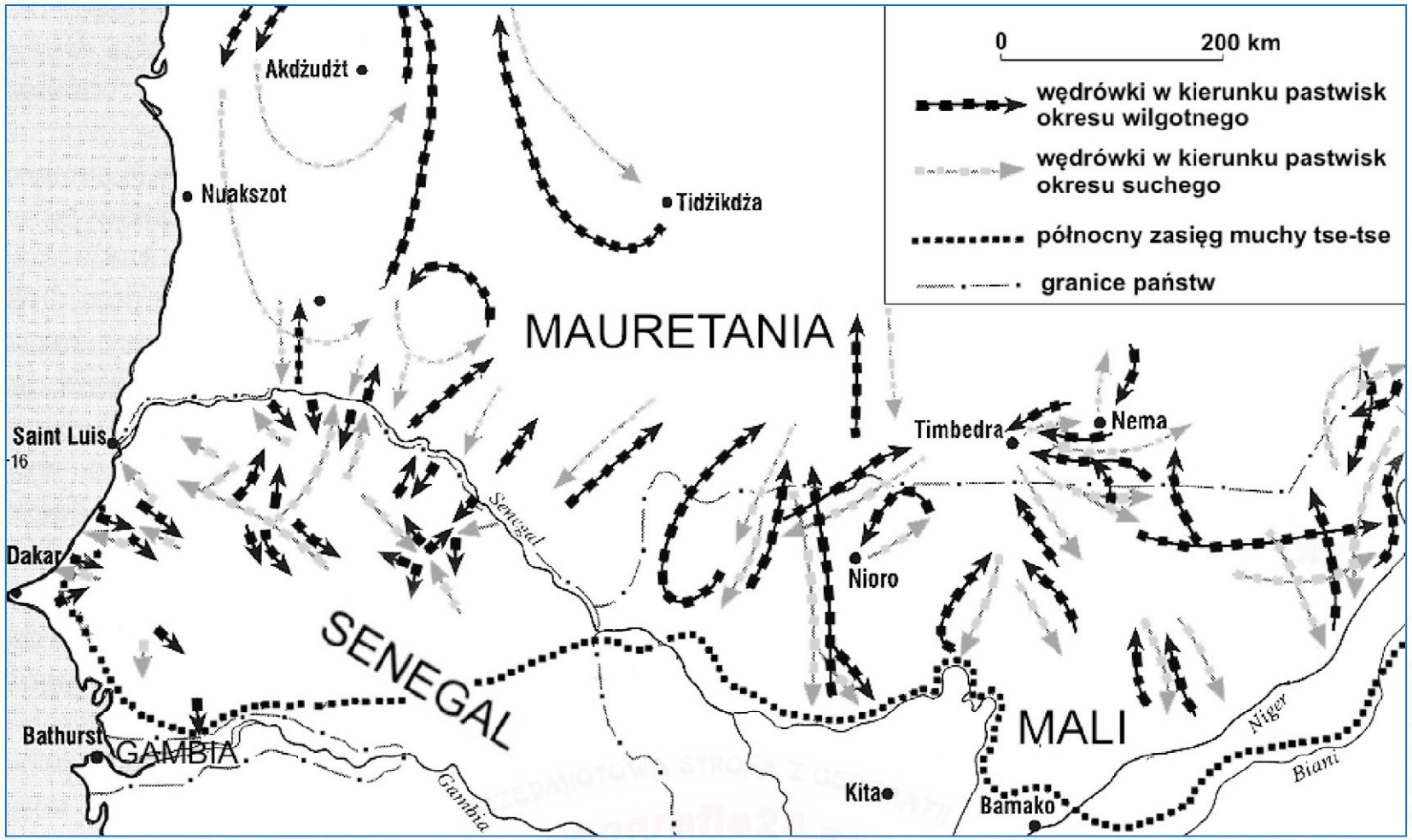

Na podstawie mapy uzasadnij, podając dwa argumenty, że warunki środowiska przyrodniczego wpływają na chów bydła na obszarze przedstawionym na mapie.

Zadanie: 227

Na mapie przedstawiono trasy wędrówek koczowników ze stadami bydła w wybranym regionie Afryki.

Na podstawie mapy uzasadnij, podając dwa argumenty, że warunki środowiska przyrodniczego wpływają na chów bydła na obszarze przedstawionym na mapie.

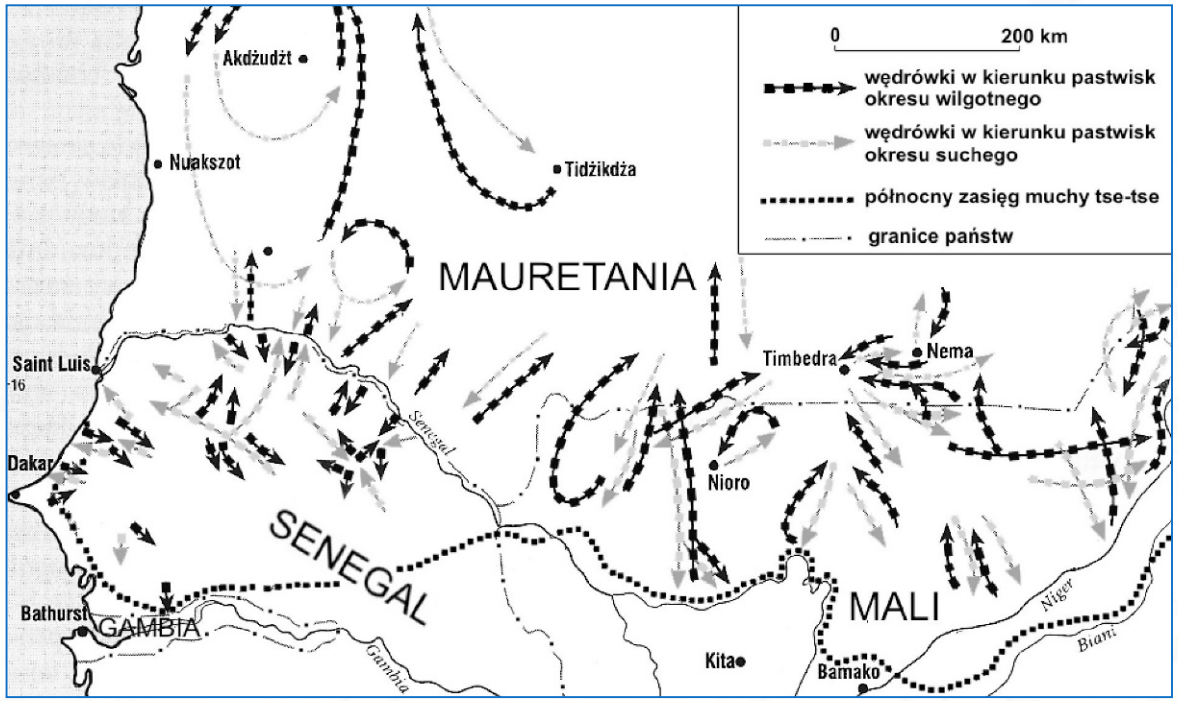

Wskazówki do rozwiązania zadania

Rozwiązywanie zadania rozpocznij od analizy legendy mapy. Kryteria, zgodnie z którymi należy analizować mapę, wynikają z treści legendy. Jednym z nich jest wędrówkowy charakter chowu bydła.

Pamiętaj o dokładnej lokalizacji obszaru przedstawionego na mapie, do czego są pomocne podane na mapie nazwy państw.

W trakcie analizy zwróć uwagę na:

- południkowe kierunki przemieszczania się koczowników ze stadami bydła,
- zasięg występowania muchy tse-tse.

Swoje spostrzeżenia skonfrontuj z wiedzą na temat cech środowiska przyrodniczego obszaru przedstawionego na mapie, a zwłaszcza z cechami klimatu tej części świata. Typową cechą tego klimatu jest występowanie w ciągu roku pory deszczowej i suchej.

Porównaj zasięgi występowania obszaru chowu bydła z zasięgiem występowania muchy tse-tse. Na tej podstawie sformułuj zależność, określając, w jaki sposób występowanie muchy tse-tse wpływa na zasięg chowu bydła.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- Roczny rytm opadów (występowanie pory suchej i deszczowej) powoduje, że chów bydła ma wędrówkowy charakter. W porze suchej pasterze ze stadami bydła wędrują na południe w poszukiwaniu pastwisk (i wody). W porze wilgotnej wędrują na północ w ślad za przemieszczającą się w tym kierunku strefą opadów.
- Występowanie muchy tse-tse ogranicza (od południa) zasięg obszaru, na którym można wypasać bydło.

Zadanie: 228

W Afryce rozwija się rolnictwo plantacyjne prowadzone często przez zagraniczne spółki kapitałowe.

Podaj po jednym przykładzie negatywnego wpływu rozwoju rolnictwa plantacyjnego na:

- **sytuację ekonomiczną państw lub ludności, w tym rolników, w Afryce,**
- **stan środowiska przyrodniczego.**

Zadanie: 228

W Afryce rozwija się rolnictwo plantacyjne prowadzone często przez zagraniczne spółki kapitałowe.

Podaj po jednym przykładzie negatywnego wpływu rozwoju rolnictwa plantacyjnego na:

- **sytuację ekonomiczną państw lub ludności, w tym rolników, w Afryce,**
- **stan środowiska przyrodniczego.**

Wskazówki do rozwiązania zadania

Rolnictwo plantacyjne to rolnictwo rynkowe, którego produkcja przeznaczona jest na sprzedaż. W Afryce, podobnie jak na innych kontynentach, uprawia się na plantacjach głównie rośliny przemysłowe lub używki. Zbiory takich roślin, jak orzeszki ziemne, kawa, kakao lub kukurydza, są sprzedawane na rynkach całego świata. Ceny uzyskiwane za te artykuły rolne ulegają czasami znacznym wahaniom i zależą od sytuacji na świecie. W krajach Afryki, będących w fazie eksplozji demograficznej, dużym problemem jest niedostatek ziemi uprawnej i z tym związany brak dostatecznej ilości żywności.

Zwróć uwagę na informację zawartą w zdaniu wstępu do zadania.

Zastanów się, jakie są skutki wymienionych powyżej cech rolnictwa plantacyjnego dla ludności Afryki, w tym rolników.

Cechą rolnictwa plantacyjnego jest monokulturowy charakter upraw. Na dużych powierzchniach uprawia się przez wiele lat tę samą roślinę. Aby osiągnąć wysokie plony, stosuje się sztuczne nawożenie. Wykorzystuje się również środki ochrony roślin. Na plantacjach uprawia się m.in. rośliny GMO, np. w Afryce jest to bawełna.

Zastanów się, jakie są konsekwencje przyrodnicze powyższych cech rolnictwa plantacyjnego.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Sytuacja ekonomiczna państw lub ludności, w tym rolników:

- Na plantacjach uprawia się głównie rośliny przemysłowe lub używki, które są sprzedawane za granicę, uzależniając dochody rolników od wahań cen na te produkty na rynkach światowych.
- Uzależnienie dochodów państw z tytułu eksportu artykułów rolnych uprawianych na plantacjach od wahań cen na rynkach światowych.
- Plantacje, na których uprawia się głównie rośliny przemysłowe zajmują ziemie uprawne przeznaczane do tej pory na produkcję żywności, co zmusza ludność do wydatków na zakup żywności i powoduje jej zubożenie.
- Plantacje zajmują ziemie uprawne rolników, którzy stają się bezrolni i bezrobotni.

Stan środowiska przyrodniczego:

- Monokulturowa uprawa roślin wpływa na obniżenie żyzności gleb.
- Użycie nadmiernej ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin powoduje zanieczyszczenie środowiska.
- Monokulturowa uprawa roślin obniża bioróżnorodność terenów rolniczych.

Zadanie: 229

Na mapie numerami I-IV zaznaczono zasięg czterech stref klimatycznych, w których na obszarach lądowych występują zróżnicowane warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa.

W tabeli wymieniono charakterystyczne cechy warunków przyrodniczych i użytkowania rolniczego w wybranych obszarach świata.

Przyporządkuj do podanych w tabeli cech po jednej strefie klimatycznej, w której występują obszary lądowe o podanych cechach.

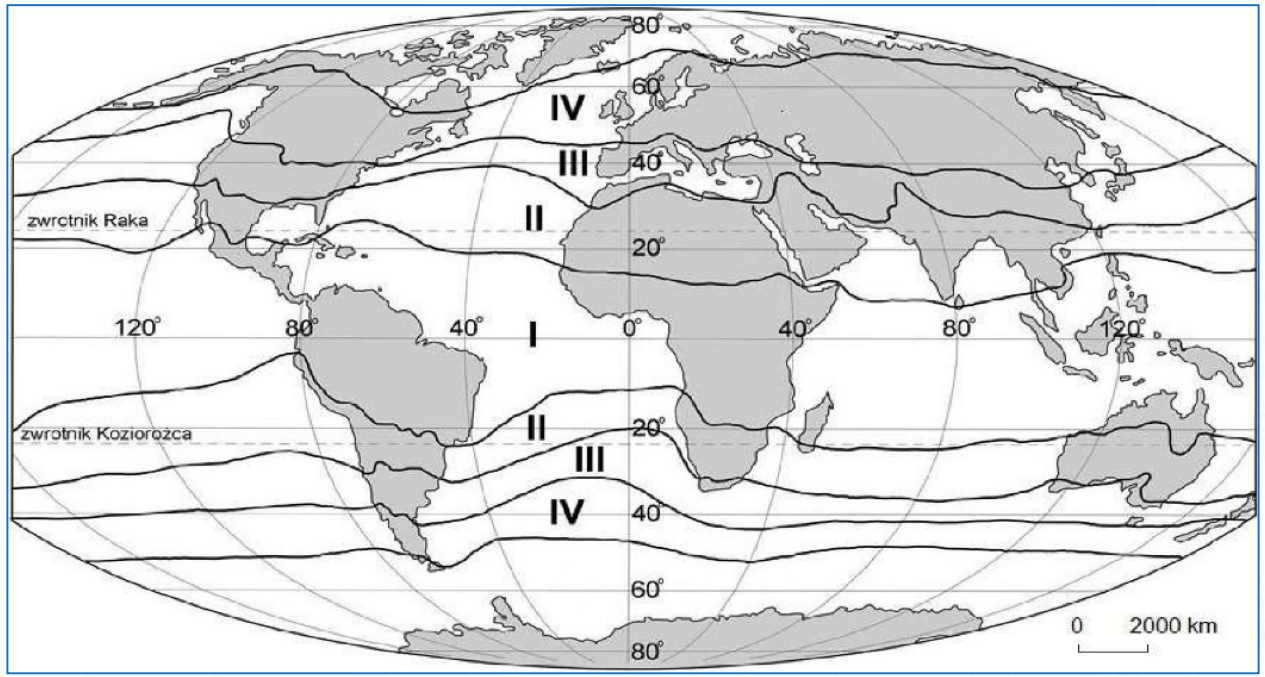

	Cechy warunków przyrodniczych i użytkowania rolniczego	Strefa klimatyczna (oznaczenie liczbowe)
A	Zwłaszcza na południu tej strefy występują gleby charakteryzujące się wysoką żyznością, przeznaczane głównie na uprawę zbóż. Rozwinięty ekstensywny chów bydła wykorzystuje pozbawioną drzew formację trawiasto-zielną występującą w klimacie kontynentalnym.	
B	Dominują gleby o małej żyzności podatne na rozwiniętą tu silnie erozję wodną. Brak w tej strefie rozwiniętego na szeroką skalę chowu zwierząt, zwłaszcza chowu bydła i trzody chlewnej.	
C	Przeważają gleby o niskiej żyzności. Na obszarach suchych występuje uprawa roślin, takich jak sorgo, proso, palma daktylowa, a na obszarach sztucznie nawadnianych: bawełna, ryż. W wilgotnej odmianie tego klimatu uprawiana jest trzcina cukrowa i herbata.	

Zadanie: 229

Na mapie numerami I-IV zaznaczono zasięg czterech stref klimatycznych, w których na obszarach lądowych występują zróżnicowane warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa.

W tabeli wymieniono charakterystyczne cechy warunków przyrodniczych i użytkowania rolniczego w wybranych obszarach świata.

Przyporządkuj do podanych w tabeli cech po jednej strefie klimatycznej, w której występują obszary lądowe o podanych cechach.

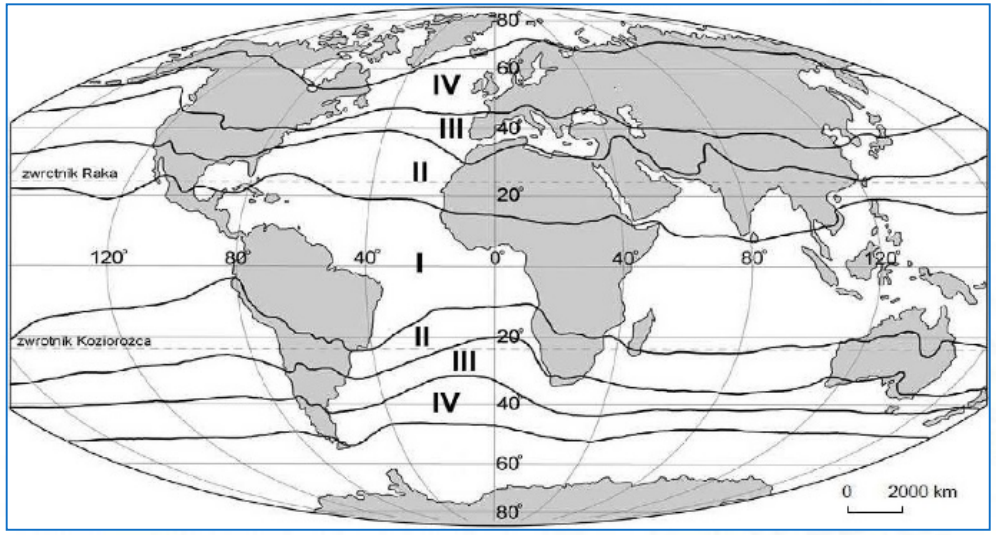

	Cechy warunków przyrodniczych i użytkowania rolniczego	Strefa klimatyczna (oznaczenie liczbowe)
A	Zwłaszcza na południu tej strefy występują gleby charakteryzujące się wysoką żyznością, przeznaczane głównie na uprawę zbóż. Rozwinięty ekstensywny chów bydła wykorzystuje pozbawioną drzew formację trawiasto-zielną występującą w klimacie kontynentalnym.	IV
B	Dominują gleby o małej żyzności podatne na rozwiniętą tu silnie erozję wodną. Brak w tej strefie rozwiniętego na szeroką skalę chowu zwierząt, zwłaszcza chowu bydła i trzody chlewnej.	I
C	Przeważają gleby o niskiej żyzności. Na obszarach suchych występuje uprawa roślin, takich jak sorgo, proso, palma daktylowa, a na obszarach sztucznie nawadnianych: bawełna, ryż. W wilgotnej odmianie tego klimatu uprawiana jest trzcina cukrowa i herbata.	II

Wskazówki do rozwiązania zadania

Opisane w tabeli cechy warunków przyrodniczych i użytkowania rolniczego porównaj z zasięgiem stref klimatycznych na lądach. Zaznaczony na mapie zasięg stref klimatycznych ułatwia zadanie, np. trawiasto-zielna bezdrzewna formacja (step) występuje w klimacie umiarkowanym kontynentalnym.

Silnie rozwinięta erozja wodna jest charakterystyczna dla obszarów o dużych opadach atmosferycznych w ciągu roku. Zastanów się, dla jakiej strefy klimatycznej ta cecha jest charakterystyczna.

Obszary suche, wymagające nawadniania upraw, są najbardziej charakterystyczne dla klimatu zwrotnikowego suchego. Zwróć uwagę na duże zróżnicowanie upraw w strefie klimatów zwrotnikowych w zależności od warunków wilgotnościowych.

Dopełnieniem tych cech jest sposób użytkowania rolniczego, np. w klimatach równikowych brak dogodnych warunków przyrodniczych do chowu bydła ze względu na obecność muchy tse-tse i dużą lesistość większości obszarów. Wytrzymałe na niedobór wody i niewymagające żyznych gleb zboża jak sorgo i proso, uprawiane są na suchych obszarach w strefie klimatów zwrotnikowych. W klimacie monsunowym w tej samej strefie możliwa jest uprawa roślin o większych wymaganiach, jak herbata, ryż.

Uzupełniając tabelę, pamiętaj, że jedną ze stref klimatycznych musisz odrzucić, gdyż żaden z opisów się do niej nie odnosi.

Zadanie: 230

Na mapach literami A-D oznaczono północne zasięgi upraw wybranych roślin w 1975 r. oraz przewidywane północne zasięgi upraw tych samych roślin w 2075 r. Prognoza została opracowana na podstawie tendencji zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu.

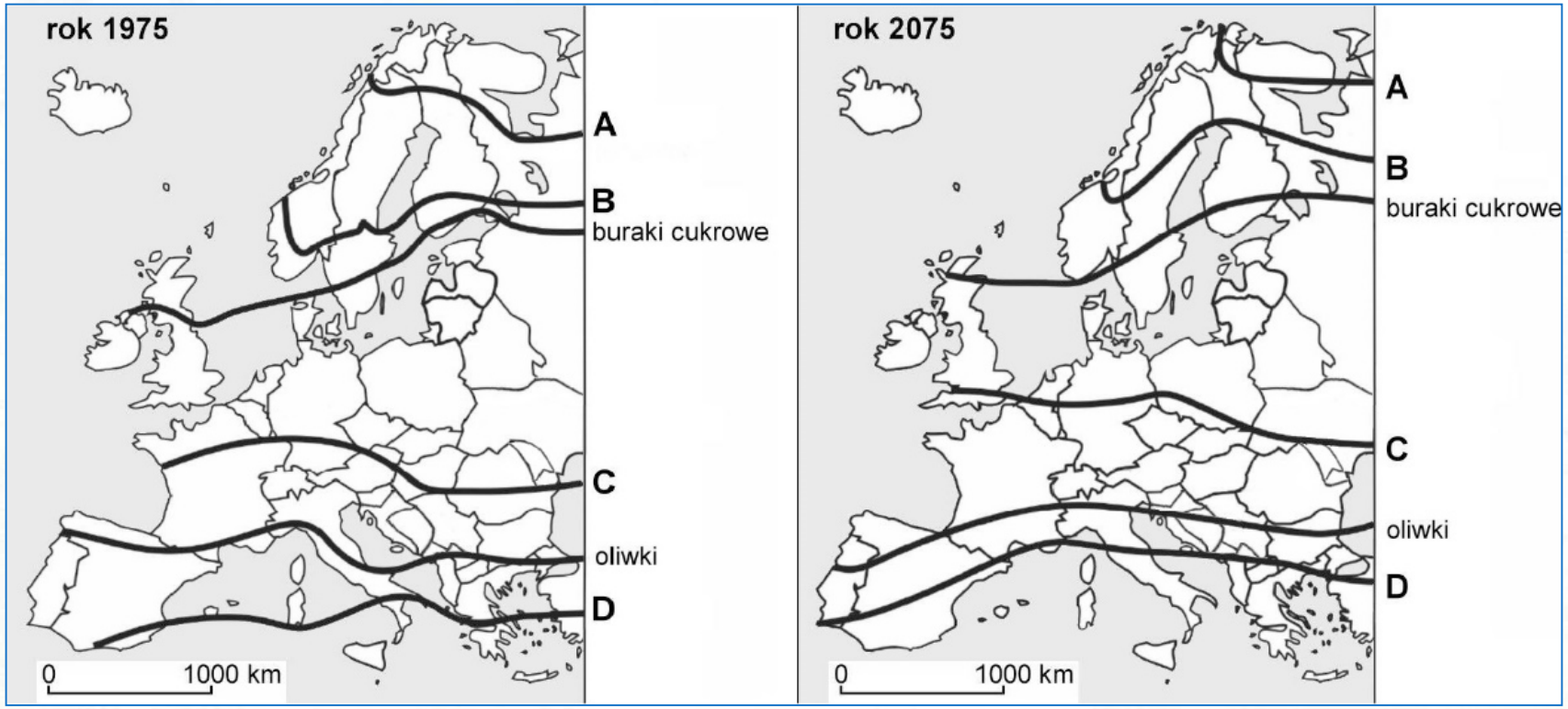

Przyporządkuj wymienionym w tabeli roślinom zaznaczone na mapie zasięgi upraw. Wpisz w każdym wierszu literę, którą oznaczono właściwy zasięg.

Lp.	Roślina uprawna	Oznaczenie literowe na mapach
1.	pszenica ozima	
2.	winorośl	
3.	ziemniaki	

Zadanie: 230

Na mapach literami A-D oznaczono północne zasięgi upraw wybranych roślin w 1975 r. oraz przewidywane północne zasięgi upraw tych samych roślin w 2075 r. Prognoza została opracowana na podstawie tendencji zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu.

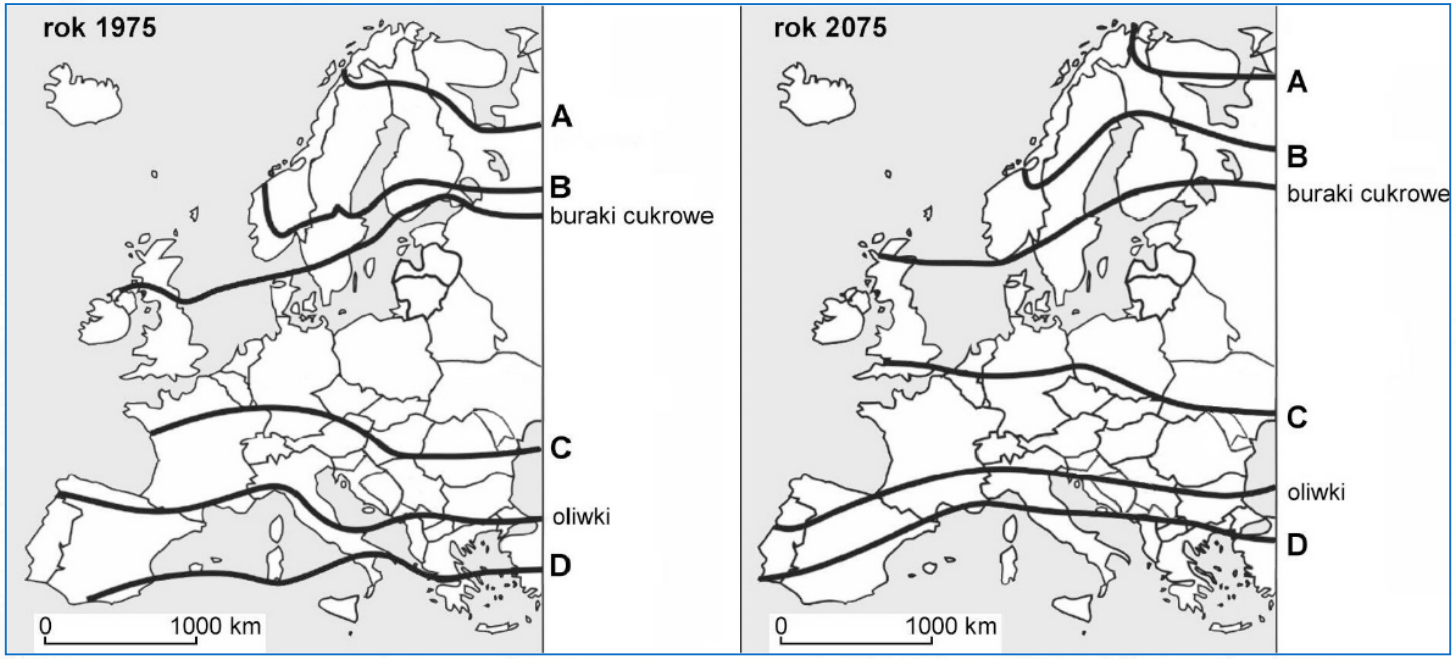

Przyporządkuj wymienionym w tabeli roślinom zaznaczone na mapie zasięgi upraw. Wpisz w każdym wierszu literę, którą oznaczono właściwy zasięg.

Lp.	Roślina uprawna	Oznaczenie literowe na mapach
1.	pszenica ozima	B
2.	winorośl	C
3.	ziemniaki	A

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przedstawiona w materiale źródłowym prognoza zmian zasięgów upraw opracowana została na podstawie zachodzących współcześnie zmian klimatycznych. Przesunięcie wszystkich zasięgów upraw ku północy oznacza, że głównym czynnikiem ograniczającym uprawę wymienionych roślin jest temperatura powietrza i związana z nią długość okresu wegetacyjnego. Udzielenie prawidłowej odpowiedzi wymaga zatem uwzględnienia wymagań klimatycznych wymienionych roślin oraz znajomości przestrzennego zróżnicowania temperatury powietrza w Europie. Na mapach zaznaczono zasięgi upraw buraków cukrowych i oliwek. Pamiętaj, że buraki cukrowe i pszenica mają podobne wymagania klimatyczne i są jednocześnie mniej wymagające pod tym względem niż oliwki. W rozwiązaniu zadania pomoże również znajomość roślin uprawianych obecnie w Polsce. Zwróć uwagę, że jeden z zasięgów nie pasuje do żadnej z wymienionych roślin.

Zadanie: 231

Na mapach literami A-F oznaczono północne zasięgi upraw wybranych roślin w 1975 r. oraz przewidywane północne zasięgi upraw tych samych roślin w 2075 r. Prognoza została opracowana na podstawie tendencji zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu.

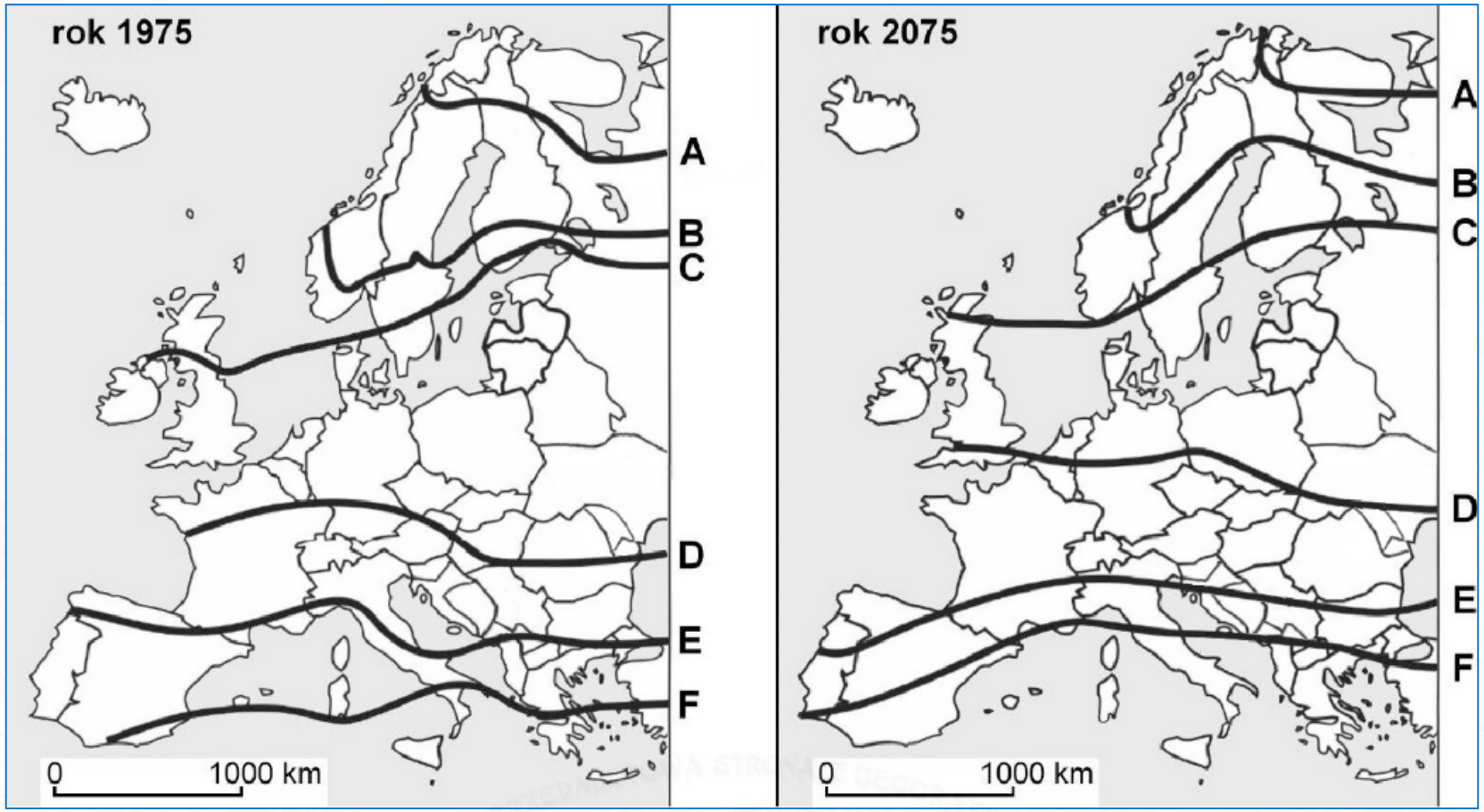

Uzasadnij, że zachodzące współcześnie zmiany klimatyczne mogą być korzystne dla rolnictwa w Polsce.

Zadanie: 231

Na mapach literami A-F oznaczono północne zasięgi upraw wybranych roślin w 1975 r. oraz przewidywane północne zasięgi upraw tych samych roślin w 2075 r. Prognoza została opracowana na podstawie tendencji zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu.

Uzasadnij, że zachodzące współcześnie zmiany klimatyczne mogą być korzystne dla rolnictwa w Polsce.

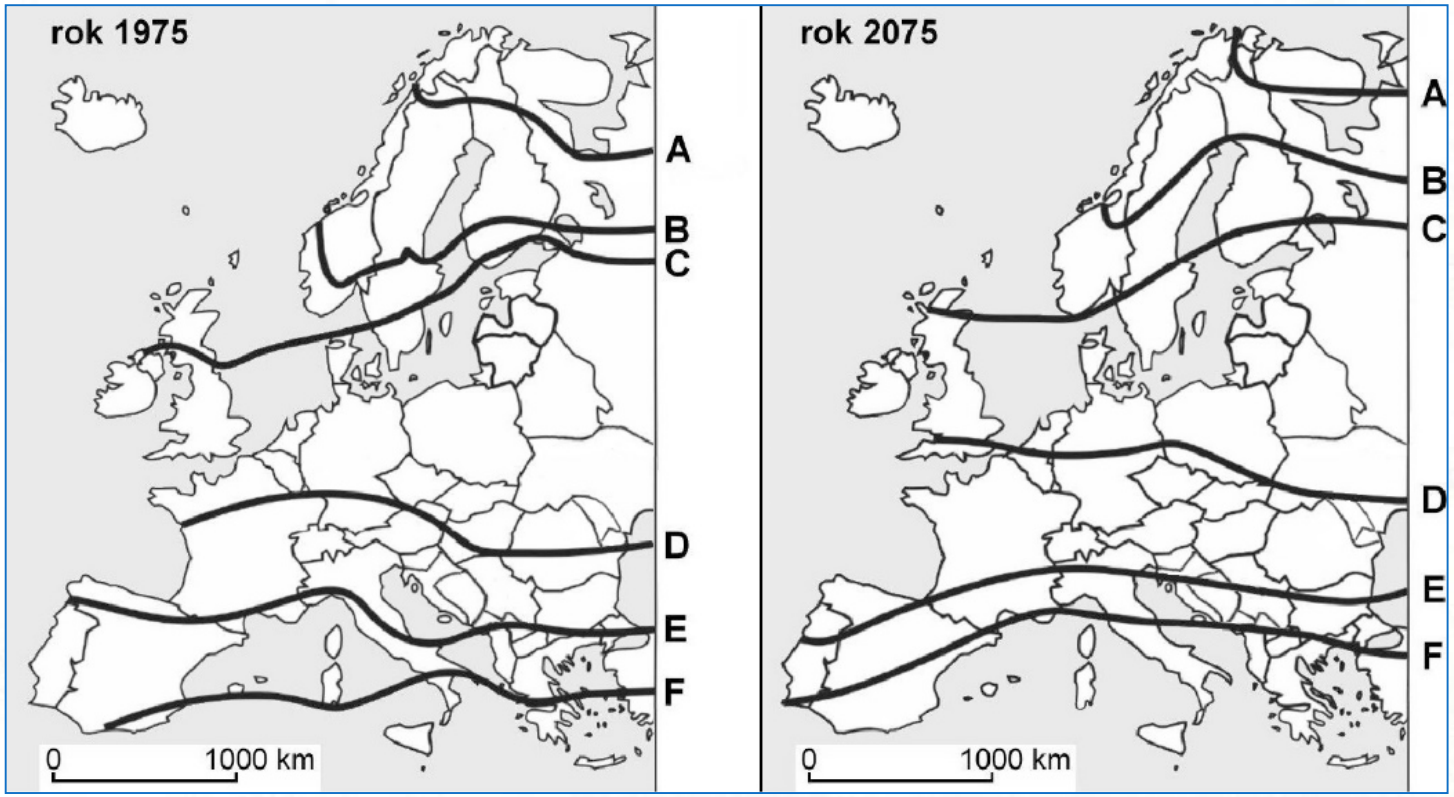

Wskazówki do rozwiązania zadania

Na podstawie analizy materiału źródłowego określ tendencję zachodzących współcześnie zmian klimatycznych. Zwróć uwagę, że przewidywane jest przesunięcie wszystkich zasięgów upraw ku północy, co pozwoli Ci określić, czy nastąpi ocieplenie, czy ochłodzenie klimatu. Formułując uzasadnienie, uwzględnij konsekwencje zachodzących zmian klimatycznych, które będą miały pozytywny wpływ na produkcję rolną w Polsce.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Ocieplenie klimatu spowoduje, że w przyszłości na terytorium Polski możliwa będzie uprawa większej liczby gatunków roślin niż w XX w.
- Uprawa roślin wymagających dłuższego okresu wegetacyjnego i wyższych temperatur będzie możliwa na większym obszarze kraju niż w XX w.
- Wydłużanie okresu wegetacyjnego oraz wzrost temperatury powietrza generalnie sprzyjają zwiększaniu plonów.

Zadanie: 232

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]
1.	308	8109	2,2	0,0
2.	132	245	74,5	50,3
3.	257	2491	15,7	89,2

Uzasadnij, odnosząc się do danych zawartych w tabeli, że w państwie oznaczonym numerem 1. prowadzony jest intensywny, kapitałochłonny chów bydła.

Zadanie: 232

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]
1.	308	8109	2,2	0,0
2.	132	245	74,5	50,3
3.	257	2491	15,7	89,2

Uzasadnij, odnosząc się do danych zawartych w tabeli, że w państwie oznaczonym numerem 1. prowadzony jest intensywny, kapitałochłonny chów bydła.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Poprawne rozwiązanie zadania wymaga rozumienia pojęcia rolnictwo intensywne, kapitałochłonne. Pamiętaj, że takie rolnictwo cechuje się m.in.:

- dużymi nakładami kapitału, np. na zakup maszyn, nawozów, urządzeń do chowu,
- wysokimi plonami lub efektami hodowli, np. dużą produkcją mięsa na 1 mieszkańca,
- wysoką towarowością, czyli przeznaczeniem dużej części produkcji rolnej na sprzedaż.

Pamiętaj, aby w odpowiedzi uzasadnić zarówno wysoką intensywność, jak i kapitałochłonność chowu bydła. Do uzasadnienia intensywności wykorzystaj dane dotyczące produkcji mięsa i mleka, a do uzasadnienia kapitałochłonności - także dane z pozostałych kolumn tabeli. Na przykład duży udział użytków zielonych w strukturze użytkowania gruntów sugeruje wypasanie bydła na naturalnych pastwiskach, mały udział - prowadzenie chowu oborowego. Chów oborowy wymaga większych nakładów finansowych niż wykorzystanie naturalnych łąk i pastwisk.

Przykład poprawnej odpowiedzi

O dużej intensywności gospodarki świadczy bardzo duża wydajność chowu (pozyskanie mięsa i udój mleka od 1 sztuki bydła). Brak łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych wskazuje na oborowy (zamknięty) chów bydła, który jest kapitałochłonny (karmienie paszami treściwymi i wykorzystywanie kapitałochłonnego zaplecza technicznego). Skarmianie bydła paszami treściwymi podnosi przeciętny udój.

Zadanie: 233

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]
1.	308	8109	2,2	0,0
2.	132	245	74,5	50,3
3.	257	2491	15,7	89,2

Uzasadnij, odnosząc się do danych zawartych w tabeli, że w państwach oznaczonych numerami 2. i 3. prowadzony jest ekstensywny chów bydła.

Zadanie: 233

W tabeli przedstawiono dane dotyczące produkcji rolnej oraz użytków rolnych w wybranych państwach świata w 2010 r.

Państwo	Pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła [kg]	Udój mleka od 1 krowy [kg]	Użytki rolne [mln ha]	Udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania użytków rolnych [%]
1.	308	8109	2,2	0,0
2.	132	245	74,5	50,3
3.	257	2491	15,7	89,2

Uzasadnij, odnosząc się do danych zawartych w tabeli, że w państwach oznaczonych numerami 2. i 3. prowadzony jest ekstensywny chów bydła.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Podstawową cechą ekstensywnego chowu bydła jest wypasanie zwierząt na naturalnych pastwiskach. Dane przemawiające za występowaniem tej cechy w rolnictwie obu państw znajdziesz w ostatniej kolumnie tabeli. Pamiętaj także, że ekstensywne rolnictwo występuje w dużych krajach, często niezbyt gęsto zaludnionych. Pośrednio o powierzchni danego państwa świadczy powierzchnia użytków rolnych.

Niewysoka wydajność produkcji (pozyskanie mięsa od 1 sztuki bydła i udój mleka od 1 krowy), którą możesz ocenić, porównując dane obu państw z danymi dotyczącymi państwa oznaczonego numerem 1, potwierdza ekstensywność chowu.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Duży udział łąk i pastwisk w strukturze użytkowania gruntów sugeruje, że prowadzony jest wypas bydła na naturalnych pastwiskach, co jest charakterystyczne dla rolnictwa ekstensywnego. Ekstensywny charakter gospodarki potwierdza także niewysoka, zwłaszcza w państwie oznaczonym numerem 2., wydajność produkcji (pozyskanie mięsa i mleka od 1 sztuki hodowlanej).

Zadanie: 234

Na mapie przedstawiono natężenie hodowli bydła na świecie.

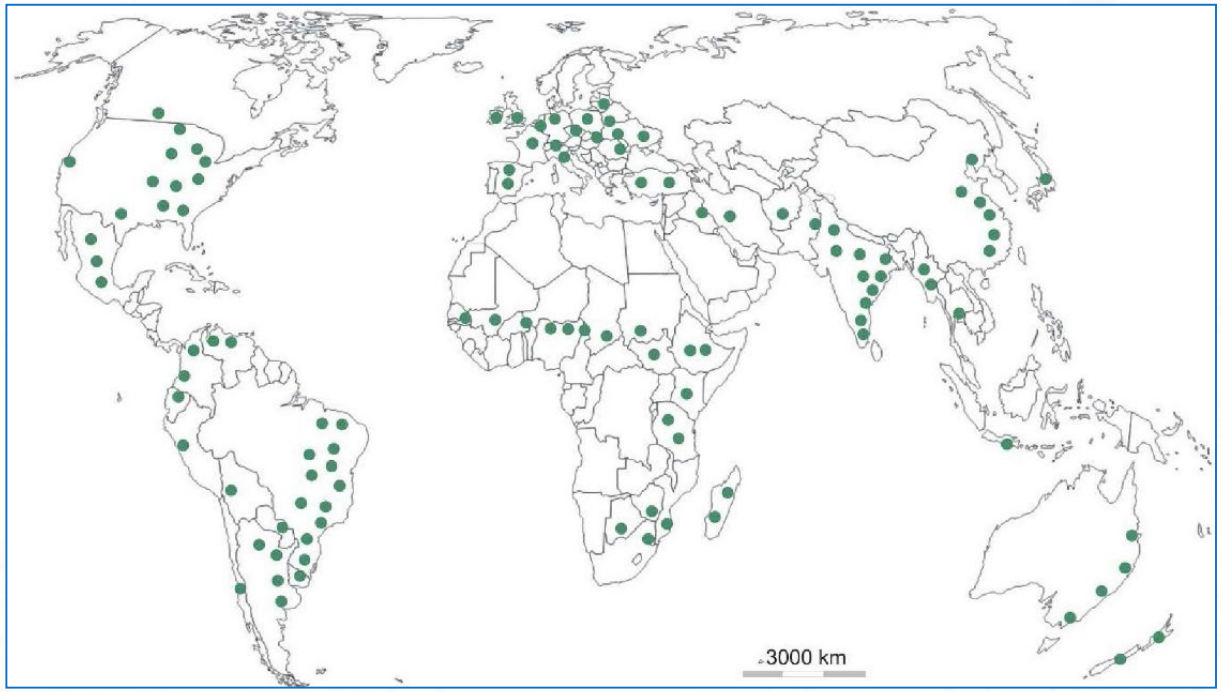

Na wykresie przedstawiono udział dziesięciu państw w światowym pogłowiu bydła w 2011 r.

Podaj nazwy państw, oznaczonych na wykresie numerami 1., 2. i 3., które mają największy udział w światowym pogłowiu bydła.

Zadanie: 234

Na mapie przedstawiono natężenie hodowli bydła na świecie.

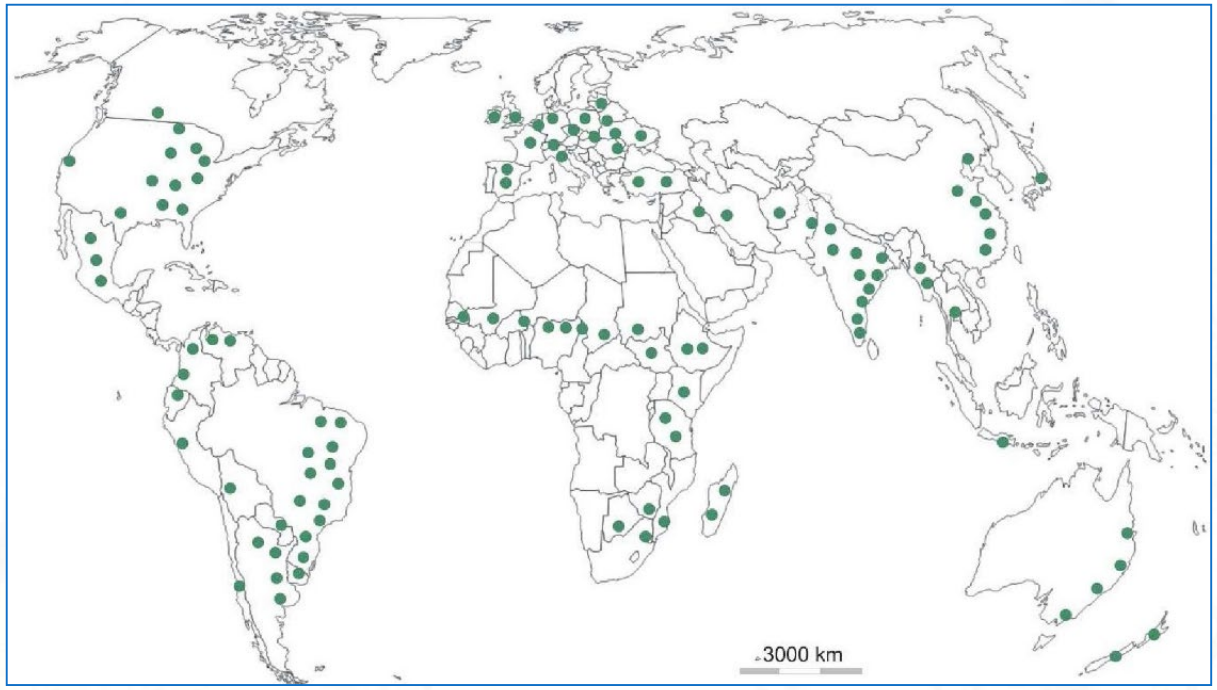

Na wykresie przedstawiono udział dziesięciu państw w światowym pogłowiu bydła w 2011 r.

Podaj nazwy państw, oznaczonych na wykresie numerami 1., 2. i 3., które mają największy udział w światowym pogłowiu bydła.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przy rozwiązywaniu zadania najistotniejsza jest znajomość podziału politycznego Ameryki Południowej, Azji i Ameryki Północnej - ponieważ na tych kontynentach położone są trzy państwa charakteryzujące się największym pogłowiem bydła. Odszukaj na mapie na każdym z tych kontynentów, państwo, w którym występuje największe natężenie hodowli.

1. Brazylia.
2. Indie.
3. Stany Zjednoczone.

Zadanie: 235

W Azji występuje ok. 35% światowego pogłowia bydła. Jednak produkty hodowli nie odgrywają zasadniczej roli w wyżywieniu ludności większości krajów kontynentu. Tylko nieliczne kraje azjatyckie rozwijają towarowy chów bydła.

Podaj dwa argumenty, które uzasadniają wielkość pogłowia bydła w Azji.

Zadanie: 235

W Azji występuje ok. 35% światowego pogłowia bydła. Jednak produkty hodowli nie odgrywają zasadniczej roli w wyżywieniu ludności większości krajów kontynentu. Tylko nieliczne kraje azjatyckie rozwijają towarowy chów bydła.

Podaj dwa argumenty, które uzasadniają wielkość pogłowia bydła w Azji.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przed rozwiązaniem zadania uważnie przeczytaj wstęp, który je poprzedza. Wynika z niego, że na ogół chów bydła w Azji ma inne znaczenie niż np. w wysokorozwiniętych krajach Europy i Ameryki Północnej. W tych państwach chów czy hodowla bydła jest prowadzona w celu pozyskania surowców, które zostają wysoko przetworzone w procesie przetwórstwa przemysłowego (przemysł spożywczy, skórzany). Pamiętaj, że w Azji podstawą wyżywienia w krajach słabiej rozwiniętych, są produkty pochodzenia roślinnego, a posiadanie krów jest często świadectwem zamożności. Na wielkość pogłowia bydła duży wpływ mają również uwarunkowania kulturowe, np. wyznawcy hinduizmu uważają krowy za zwierzęta święte, których się nie zabija.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- Niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powoduje, że zwierzęta wykorzystywane są w wielu krajach Azji jako siła pociągowa.
- Podstawową zasadą hinduizmu jest ochrona krów. W Indiach nie spożywa się mięsa wołowego, a krowy dojne są uważane za święte i nietykalne.

Zadanie: 236

Przyporządkuj każdemu z regionów rolniczych Europy umieszczonych w tabeli po dwie charakterystyczne cechy rolnictwa wybrane spośród podanych poniżej. Wpisz do tabeli litery, którymi oznaczono właściwe informacje.

A. Dominuje rolnictwo intensywne i wysokotowarowe.

B. W strukturze upraw dominują warzywa, owoce cytrusowe i winorośl.

C. Bardzo duże plony uzyskiwane dzięki wysokiej chemizacji i mechanizacji rolnictwa.

D. Przewaga gospodarstw o średniej intensywności produkcji rolnej oraz przeciętnej towarowości.

E. Duży udział żyta, ziemniaków, rzepaku, buraków cukrowych oraz słonecznika w strukturze zasiewów.

F. Dominują gospodarstwa wielkoobszarowe, rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

G. Duży udział kóz i owiec w pogłowiu zwierząt hodowlanych.

Lp.	Nazwa regionu	Cechy rolnictwa (dwa oznaczenia literowe)
1.	zachodnioeuropejski	
2.	środkowoeuropejski	
3.	śródziemnomorski	

Zadanie: 236

Przyporządkuj każdemu z regionów rolniczych Europy umieszczonych w tabeli po dwie charakterystyczne cechy rolnictwa wybrane spośród podanych poniżej. Wpisz do tabeli litery, którymi oznaczono właściwe informacje.

A. Dominuje rolnictwo intensywne i wysokotowarowe.

B. W strukturze upraw dominują warzywa, owoce cytrusowe i winorośl.

C. Bardzo duże plony uzyskiwane dzięki wysokiej chemizacji i mechanizacji rolnictwa.

D. Przewaga gospodarstw o średniej intensywności produkcji rolnej oraz przeciętnej towarowości.

E. Duży udział żyta, ziemniaków, rzepaku, buraków cukrowych oraz słonecznika w strukturze zasiewów.

F. Dominują gospodarstwa wielkoobszarowe, rolnictwo ekstensywne o wysokim stopniu mechanizacji.

G. Duży udział kóz i owiec w pogłowiu zwierząt hodowlanych.

Lp.	Nazwa regionu	Cechy rolnictwa (dwa oznaczenia literowe)
1.	zachodnioeuropejski	A, C
2.	środkowoeuropejski	D, E
3.	śródziemnomorski	B, G

Wskazówki do rozwiązania zadania

Uważnie przeczytaj polecenie i wszystkie cechy rolnictwa. Z odpowiedzi do wyboru należy wyeliminować jedną niepasującą do żadnego z europejskich regionów (jest to odpowiedź F, bo wielkoobszarowe gospodarstwa, prowadzące ekstensywną uprawę roślin, występują głównie w krajach o bardzo dużych areałach użytków rolnych). Następnie przyporządkuj tym odpowiedziom najbardziej charakterystyczne cechy uprawianych roślin lub typu rolnictwa. Na przykład winorośl uprawiana jest w każdym z regionów, ale dominuje tylko w obszarach o łagodnym klimacie i dużym nasłonecznieniu, czyli w klimacie śródziemnomorskim.

Zadanie: 237

Na mapie zaznaczono obszary o największej koncentracji chowu jednego zwierzęcia hodowlanego.

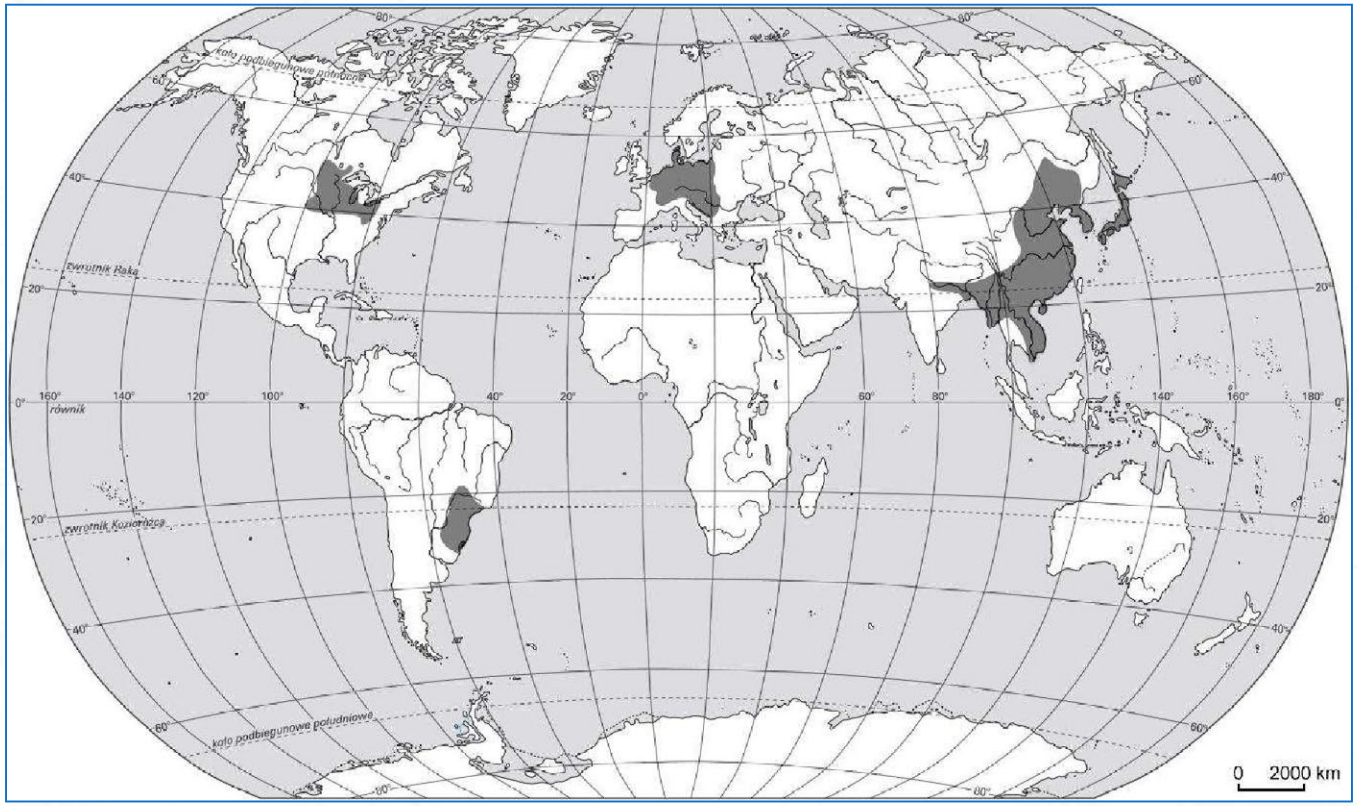

Zaznacz dwa czynniki, które mają największy wpływ na rozmieszczenie obszarów o dużej koncentracji chowu tego zwierzęcia.

A. Występowanie naturalnych pastwisk i łąk górskich.

B. Położenie poza obszarami występowania muchy tse-tse.

C. Dostępność paszy (kukurydzy, jęczmienia, ziemniaków).

D. Występowanie płaskich terenów z dobrym dostępem do wody.

E. Chłonny rynek zbytu wynikający z dużej koncentracji ludności i jej zamożności.

Zadanie: 237

Na mapie zaznaczono obszary o największej koncentracji chowu jednego zwierzęcia hodowlanego.

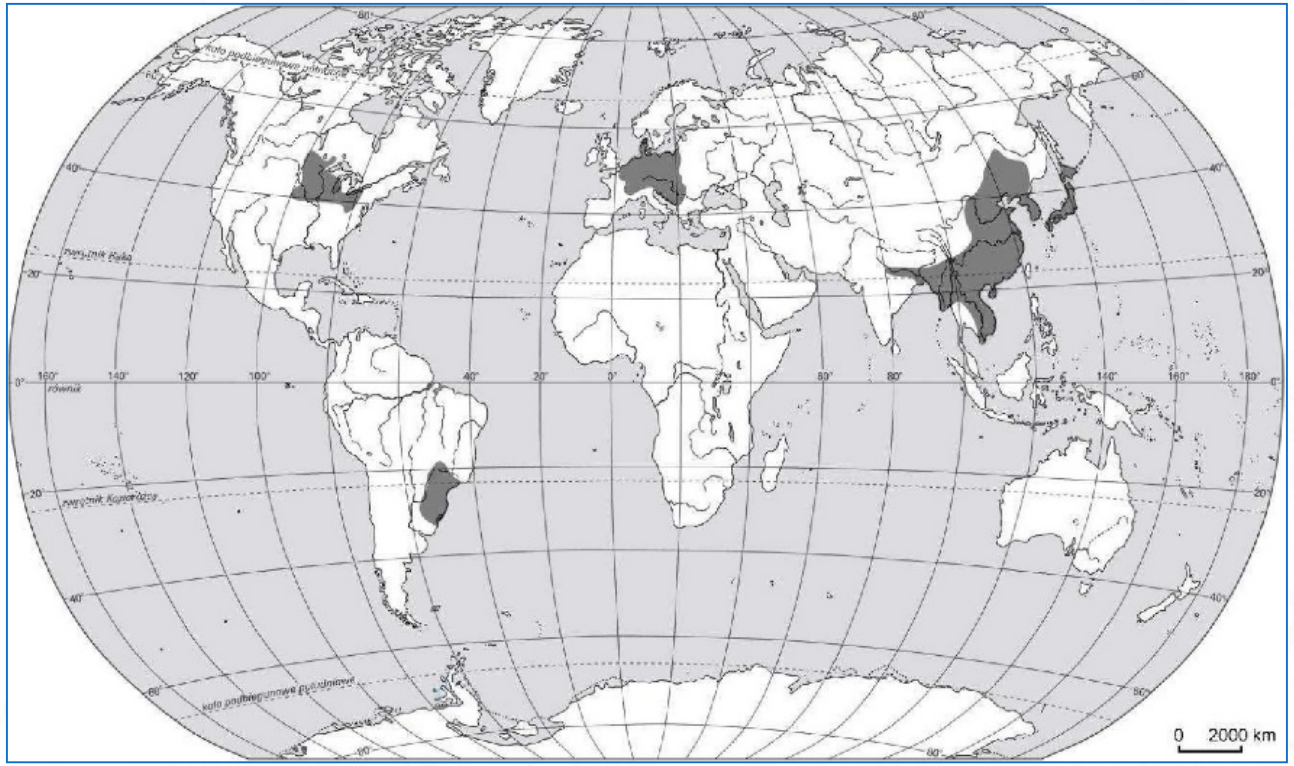

Zaznacz dwa czynniki, które mają największy wpływ na rozmieszczenie obszarów o dużej koncentracji chowu tego zwierzęcia.

A. Występowanie naturalnych pastwisk i łąk górskich.

B. Położenie poza obszarami występowania muchy tse-tse.

C. Dostępność paszy (kukurydzy, jęczmienia, ziemniaków).

D. Występowanie płaskich terenów z dobrym dostępem do wody.

E. Chłonny rynek zbytu wynikający z dużej koncentracji ludności i jej zamożności.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Na mapie zaznaczono obszary o największej koncentracji chowu trzody chlewnej.
Wykorzystaj podane informacje (dotyczące innych zwierząt hodowlanych), do wyeliminowania z zestawu dwóch odpowiedzi błędnych.

- Owce i kozy są zwierzętami o bardzo małych wymaganiach, mogą być wypasane na ubogich pastwiskach i łąkach wysokogórskich.
- Mucha tse tse wywołuje śmiertelną dla bydła chorobę nagana i śpiączkę afrykańską.
- Trzecia z błędnych informacji nie ma istotnego znaczenia dla chowu zwierząt gospodarskich, natomiast ma większe znaczenie dla upraw roślin.

C, E

Zadanie: 238

Poniżej podano informacje dotyczące chowu wybranych zwierząt gospodarskich.

Zaznacz trzy prawdziwe informacje dotyczące chowu bydła.

A. Około 50% pogłowia tych zwierząt występuje w Chinach.

B. W regionach międzyzwrotnikowych Afryki chów ogranicza występująca tam mucha tse-tse.

C. Państwami o największym pogłowiu tych zwierząt są: Brazylia, Indie, Stany Zjednoczone i Chiny.

D. Ze względów religijnych chów tych zwierząt jest ograniczony w krajach muzułmańskich i w Izraelu.

E. W Europie Zachodniej dominuje chów oborowy, a w Ameryce Południowej chów pastwiskowy.

F. Ze względu na niewielkie wymagania pokarmowe oraz odporność na trudne warunki klimatyczne chów tych zwierząt odbywa się głównie na ubogich pastwiskach, np. na obszarach górskich i suchych.

Zadanie: 238

Poniżej podano informacje dotyczące chowu wybranych zwierząt gospodarskich.

Zaznacz trzy prawdziwe informacje dotyczące chowu bydła.

A. Około 50% pogłowia tych zwierząt występuje w Chinach.

B. W regionach międzyzwrotnikowych Afryki chów ogranicza występująca tam mucha tse-tse.

C. Państwami o największym pogłowiu tych zwierząt są: Brazylia, Indie, Stany Zjednoczone i Chiny.

D. Ze względów religijnych chów tych zwierząt jest ograniczony w krajach muzułmańskich i w Izraelu.

E. W Europie Zachodniej dominuje chów oborowy, a w Ameryce Południowej chów pastwiskowy.

F. Ze względu na niewielkie wymagania pokarmowe oraz odporność na trudne warunki klimatyczne chów tych zwierząt odbywa się głównie na ubogich pastwiskach, np. na obszarach górskich i suchych.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Podane w zadaniu informacje dotyczą chowu bydła, owiec i trzody chlewnej.
W wyborze poprawnych odpowiedzi pomogą Ci podane niżej informacje, dotyczące chowu owiec i trzody chlewnej.
Ze względu na szybki przyrost masy mięśniowej oraz łatwość chowu w małych indywidualnych gospodarstwach, największe pogłowie trzody chlewnej występuje w najludniejszym kraju świata.
Jedną z zasad religijnych obowiązujących wyznawców islamu i judaizmu jest zakaz spożywania mięsa wieprzowego.
Owce i kozy są zwierzętami o bardzo małych wymaganiach, dlatego często są wypasane na ubogich pastwiskach i łąkach wysokogórskich.

B, C, E

Zadanie: 239

Na wykresie przedstawiono dochód netto oraz zmiany wielkości eksportu i importu bawełny w Indiach w latach 1996-2010.

Dużym zagrożeniem dla zbiorów bawełny są ataki szkodników niszczące zbiory. Dlatego też w uprawie tej rośliny istotne znaczenie ma stosowanie środków owadobójczych. Dzięki prowadzonym badaniom inżynierii genetycznej udało się uzyskać droższe, ale odporne na większość szkodników, nasiona bawełny (bawełna BT). W Australii, gdzie wprowadzono nasiona do uprawy, uzyskane zbiory były jednak o wiele niższe niż przewidywano. Dochodziło również do wzajemnego zapylania się bawełny BT z innymi odmianami bawełny, co stało się przyczyną prawnych kłopotów plantatorów.

Przedstaw wpływ wprowadzenia do uprawy bawełny BT w Indiach na dochód tego kraju z handlu bawełną.

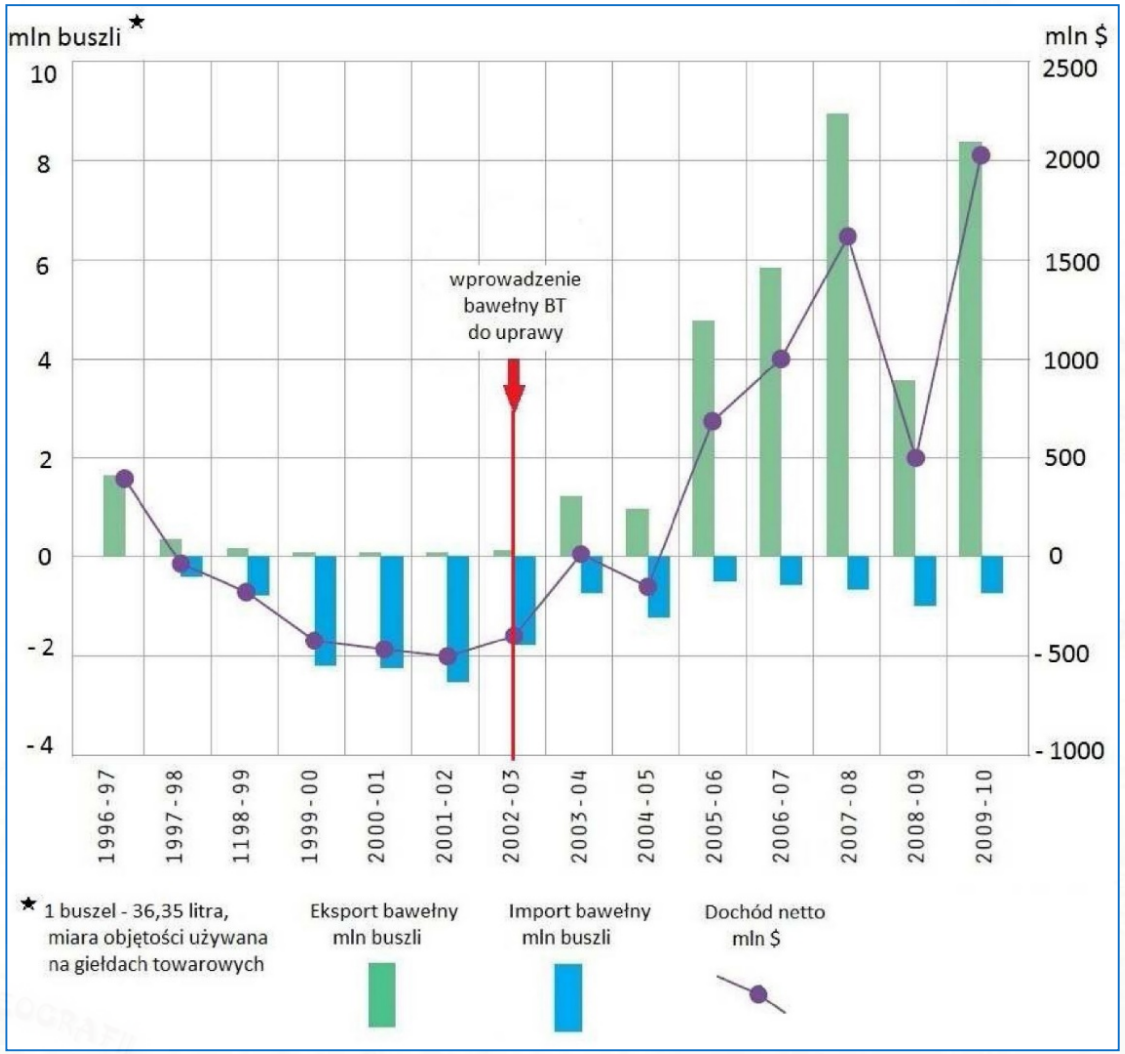

Zadanie: 239

Na wykresie przedstawiono dochód netto oraz zmiany wielkości eksportu i importu bawełny w Indiach w latach 1996-2010.

Dużym zagrożeniem dla zbiorów bawełny są ataki szkodników niszczące zbiory. Dlatego też w uprawie tej rośliny istotne znaczenie ma stosowanie środków owadobójczych. Dzięki prowadzonym badaniom inżynierii genetycznej udało się uzyskać droższe, ale odporne na większość szkodników, nasiona bawełny (bawełna BT). W Australii, gdzie wprowadzono nasiona do uprawy, uzyskane zbiory były jednak o wiele niższe niż przewidywano. Dochodziło również do wzajemnego zapylania się bawełny BT z innymi odmianami bawełny, co stało się przyczyną prawnych kłopotów plantatorów.

Przedstaw wpływ wprowadzenia do uprawy bawełny BT w Indiach na dochód tego kraju z handlu bawełną.

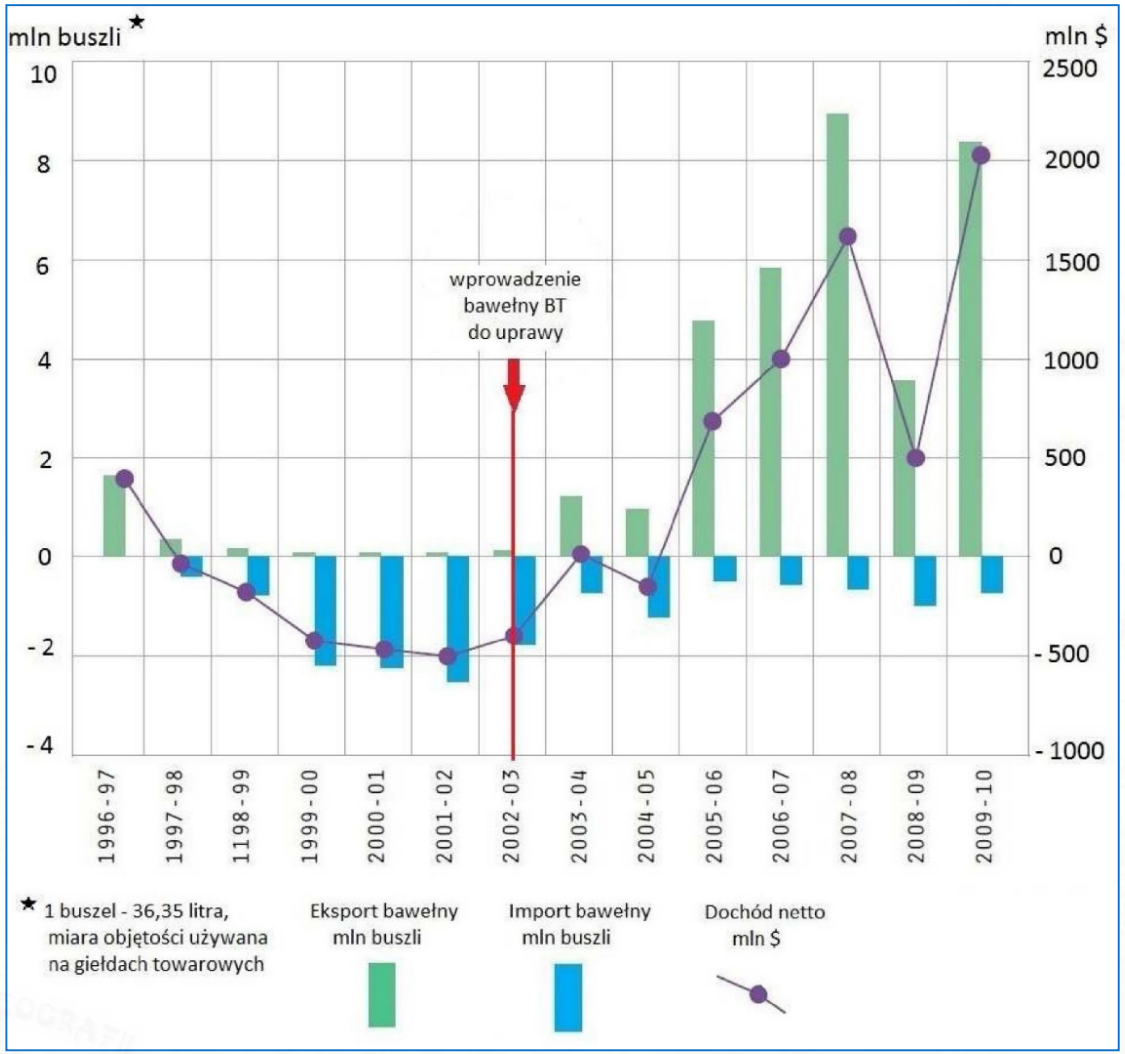

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zauważ, że wielkość dochodu z handlu bawełną zmieniała się w zależności od wielkości środków uzyskanych z eksportu bawełny oraz wielkości kosztów ponoszonych na import bawełny. Zwróć uwagę na zmiany wielkości eksportu bawełny i dochodów z handlu wraz z wprowadzeniem do uprawy bawełny zmodyfikowanej genetycznie (bawełny BT) - odpornej na szkodniki.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Wprowadzenie do uprawy bawełny BT odpornej na szkodniki przyczyniło się do wzrostu zbiorów, co umożliwiło zwiększenie eksportu rośliny i wzrost dochodu z handlu bawełną.

Zadanie: 240

Na wykresie przedstawiono dochód netto oraz zmiany wielkości eksportu i importu bawełny w Indiach w latach 1996-2010.

Dużym zagrożeniem dla zbiorów bawełny są ataki szkodników niszczące zbiory. Dlatego też w uprawie tej rośliny istotne znaczenie ma stosowanie środków owadobójczych. Dzięki prowadzonym badaniom inżynierii genetycznej udało się uzyskać droższe, ale odporne na większość szkodników, nasiona bawełny (bawełna BT). W Australii, gdzie wprowadzono nasiona do uprawy, uzyskane zbiory były jednak o wiele niższe niż przewidywano. Dochodziło również do wzajemnego zapylania się bawełny BT z innymi odmianami bawełny, co stało się przyczyną prawnych kłopotów plantatorów.

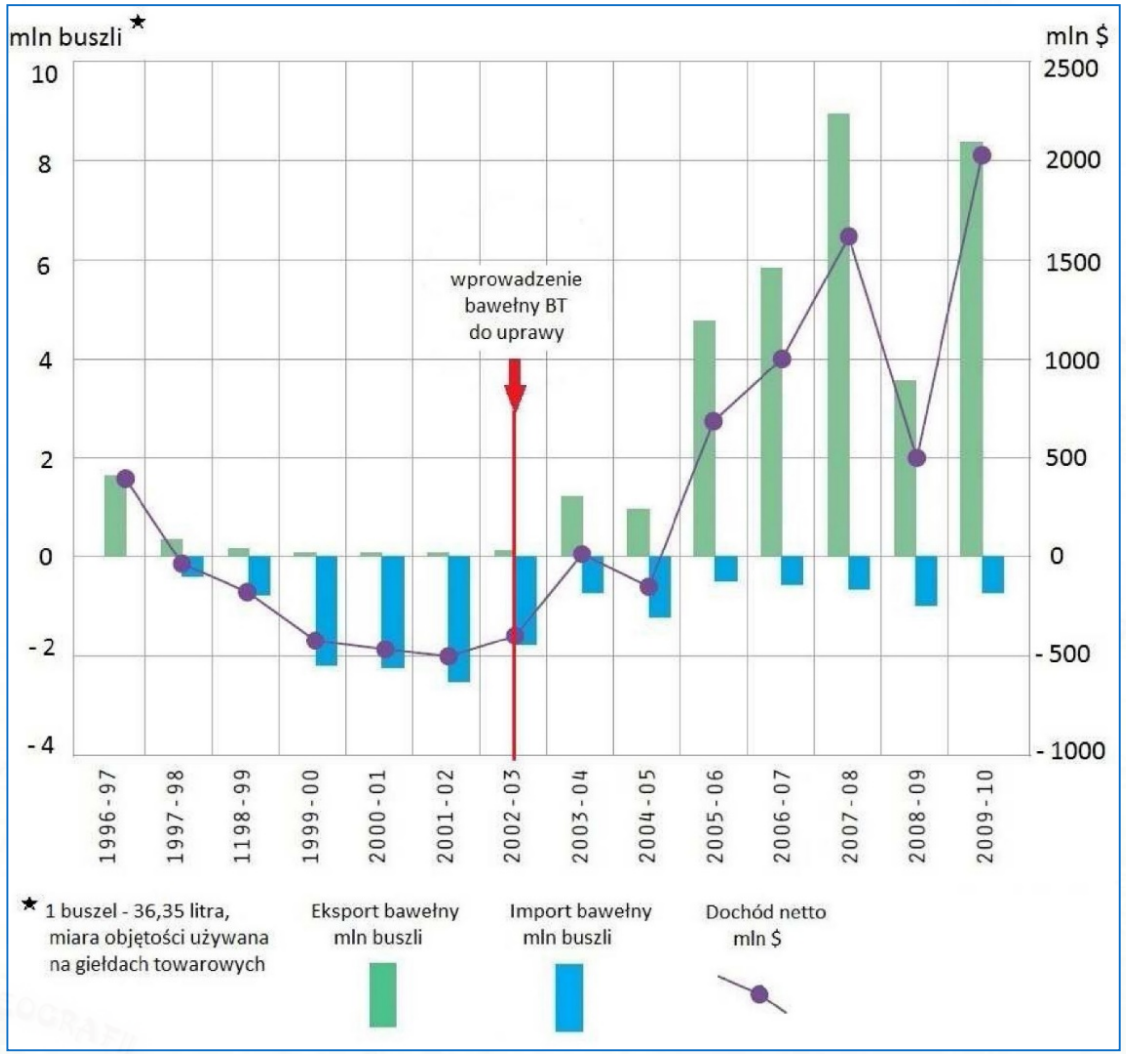

Wymień trzy problemy, które mogą dotykać producentów bawełny w związku z upowszechnianiem się uprawy bawełny BT.

Zadanie: 240

Na wykresie przedstawiono dochód netto oraz zmiany wielkości eksportu i importu bawełny w Indiach w latach 1996-2010.

Dużym zagrożeniem dla zbiorów bawełny są ataki szkodników niszczące zbiory. Dlatego też w uprawie tej rośliny istotne znaczenie ma stosowanie środków owadobójczych. Dzięki prowadzonym badaniom inżynierii genetycznej udało się uzyskać droższe, ale odporne na większość szkodników, nasiona bawełny (bawełna BT). W Australii, gdzie wprowadzono nasiona do uprawy, uzyskane zbiory były jednak o wiele niższe niż przewidywano. Dochodziło również do wzajemnego zapylania się bawełny BT z innymi odmianami bawełny, co stało się przyczyną prawnych kłopotów plantatorów.

Wymień trzy problemy, które mogą dotykać producentów bawełny w związku z upowszechnianiem się uprawy bawełny BT.

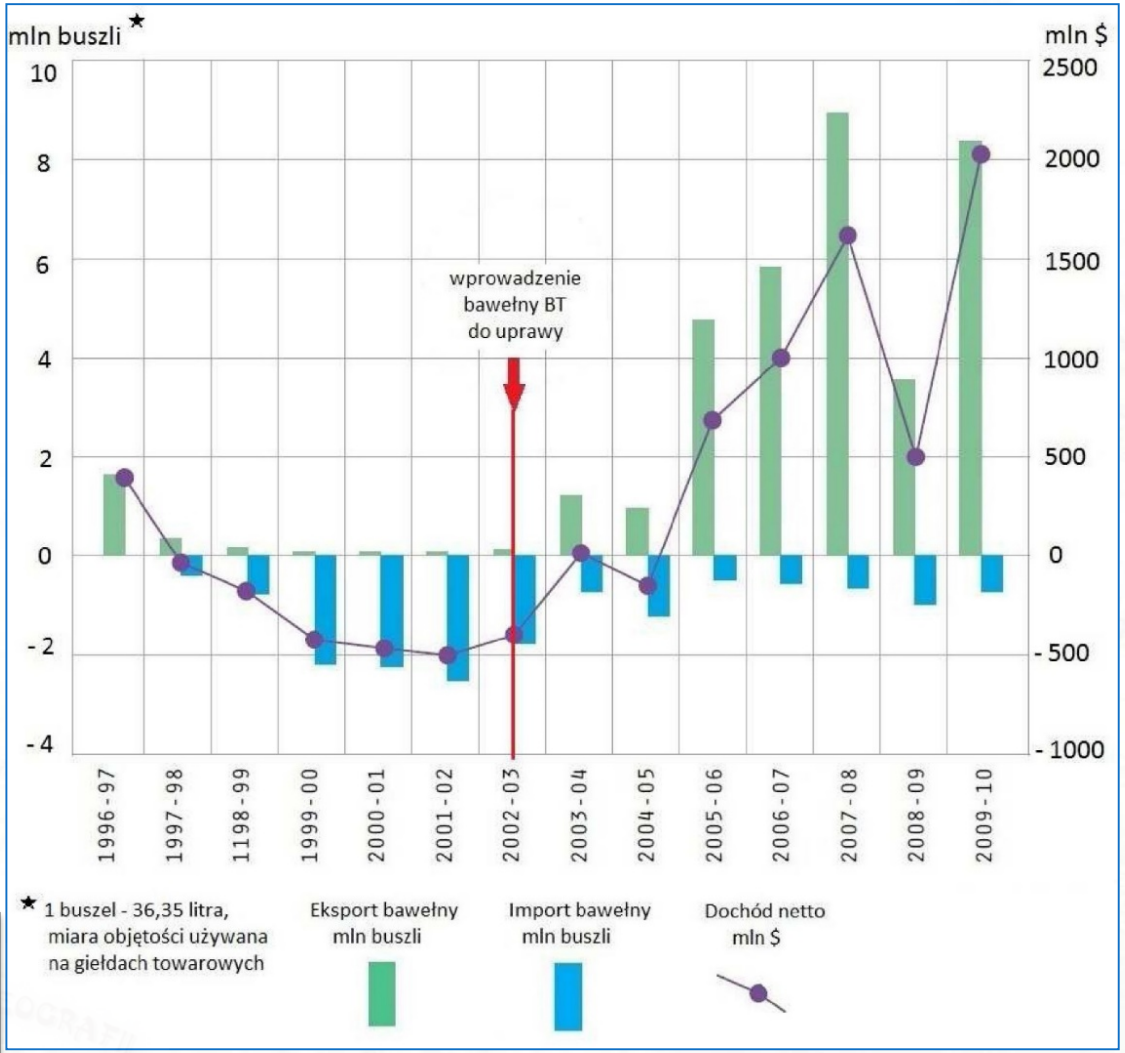

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przeczytaj uważnie tekst, szukając w nim zwłaszcza informacji dotyczących negatywnych stron uprawy bawełny genetycznie zmodyfikowanej. Zwróć uwagę na cenę nasion, odporność na szkodniki, wielkość zbiorów bawełny BT czy kwestie prawne uprawy tej rośliny. Zastanów się, czy bardzo duży wzrost zbiorów danej uprawy może stanowić problem dla plantatorów.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Wysokie koszty uprawy związane z wysokimi cenami nasion.
- Trudności z przewidywaniem wielkości zbiorów, ponieważ wbrew prognozom nasiona bawełny BT mogą dawać niższe plony.
- Problemy prawne plantatorów związane z zapylaniem się bawełny BT z innymi roślinami.
- Problem z nadprodukcją bawełny.

Zadanie: 241

Wybierz zestawienie informacji, które są poprawnym uzupełnieniem i dokończeniem zdania. Zaznacz literę (A lub B) oraz jeden z numerów (1., 2. lub 3.).

W diecie ludności krajów słabo rozwiniętych przeważają

A.	produkty mięsne i mleczne	ponieważ produkty te	1.	są łatwiej dostępne i tańsze.
			2.	zawierają więcej białka.
B.	zboża, rośliny strączkowe i owoce		3.	są lekkostrawne.

Zadanie: 241

Wybierz zestawienie informacji, które są poprawnym uzupełnieniem i dokończeniem zdania. Zaznacz literę (A lub B) oraz jeden z numerów (1., 2. lub 3.).

W diecie ludności krajów słabo rozwiniętych przeważają

A.	produkty mięsne i mleczne	ponieważ produkty te	1.	są łatwiej dostępne i tańsze.
B.	zboża, rośliny strączkowe i owoce		2.	zawierają więcej białka.
			3.	są lekkostrawne.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Do poprawnego rozwiązania zadania potrzebna jest znajomość cech rolnictwa krajów słabo rozwiniętych. Są nimi m.in. duży odsetek zatrudnionych w rolnictwie, niska wydajność, mała towarowość.

W takich krajach spożywane są głównie produkty, które pozwalają zaspokoić głód bez przywiązywania wagi do jakości żywności (zawartości białka, tłuszczów, witamin czy soli mineralnych). Podstawą wyżywienia są rodzime produkty (import żywności jest ograniczony do minimum lub nie występuje). Pamiętaj, że zapisane stwierdzenie ma być prawidłowością, to znaczy, że taka struktura spożycia występuje w większości biednych krajów, ale mogą być od niej nieliczne wyjątki.

B 1

Zadanie: 242

W tabeli zamieszczono dane dotyczące spożycia i udziału żywności pochodzenia zwierzęcego w diecie ludności świata.

Region	Mięso [kg na 1 osobę na rok]	Mleko [kg na 1 osobę na rok]	Kalorie pochodzenia zwierzęcego [%]	Białko pochodzenia zwierzęcego [%]
Kraje słabo i średnio rozwinięte	21	40	11	26
Kraje wysoko rozwinięte	76	192	27	56

Na podstawie danych zawartych w tabeli sformułuj następujące wnioski:

- **dotyczący wielkości spożycia produktów zwierzęcych w krajach wysoko rozwiniętych w porównaniu z pozostałymi krajami świata,**
- **dotyczący udziału produktów pochodzenia zwierzęcego w diecie ludności krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego.**

Zadanie: 242

W tabeli zamieszczono dane dotyczące spożycia i udziału żywności pochodzenia zwierzęcego w diecie ludności świata.

Region	Mięso [kg na 1 osobę na rok]	Mleko [kg na 1 osobę na rok]	Kalorie pochodzenia zwierzęcego [%]	Białko pochodzenia zwierzęcego [%]
Kraje słabo i średnio rozwinięte	21	40	11	26
Kraje wysoko rozwinięte	76	192	27	56

Na podstawie danych zawartych w tabeli sformułuj następujące wnioski:

- **dotyczący wielkości spożycia produktów zwierzęcych w krajach wysoko rozwiniętych w porównaniu z pozostałymi krajami świata,**
- **dotyczący udziału produktów pochodzenia zwierzęcego w diecie ludności krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego.**

Wskazówki do rozwiązania zadania

Wnioski powinny być uogólnieniem informacji zawartych w tabeli. Dlatego należy unikać przytaczania konkretnych wartości odczytanych z tabeli.
Do sformułowania pierwszego wniosku wykorzystaj dane w kolumnach *Mięso* i *Mleko,* a do drugiego - w kolumnach *Kalorie* i *Białko.*
Zwróć uwagę, że w dwóch ostatnich kolumnach podano wartości w odsetkach ogólnej ilości spożywanych kalorii i białka. Nie można więc używać określeń typu: *spożycie jest większe/mniejsze* lecz udział jest *większy/mniejszy.*

Przykład poprawnej odpowiedzi

- W krajach wysoko rozwiniętych spożycie mięsa w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest większe, a spożycie mleka - prawie 5-krotnie większe niż w pozostałych krajach słabo i średnio rozwiniętych.
- Udział produktów pochodzenia zwierzęcego w diecie ludności krajów słabo i średnio rozwiniętych jest niższy w porównaniu z dietą ludności krajów wysoko rozwiniętych.

Zadanie: 243

Ponad 27% ludności Czarnej Afryki cierpi z powodu głodu i niedożywienia.

W tabeli podano trzy wybrane przyczyny głodu i niedożywienia ludności tego regionu.

Zaproponuj dla każdej z podanych przyczyn głodu po jednej, możliwej do wykonania formie pomocy, jaką może podjąć społeczność międzynarodowa w celu poprawy sytuacji żywieniowej w tym regionie Afryki.

Lp.	Przyczyna głodu	Forma pomocy
1.	Niedobór wody do produkcji rolnej.	
2.	Bardzo mała efektywność rolnictwa.	

Zadanie: 243

Ponad 27% ludności Czarnej Afryki cierpi z powodu głodu i niedożywienia.

W tabeli podano trzy wybrane przyczyny głodu i niedożywienia ludności tego regionu.

Zaproponuj dla każdej z podanych przyczyn głodu po jednej, możliwej do wykonania formie pomocy, jaką może podjąć społeczność międzynarodowa w celu poprawy sytuacji żywieniowej w tym regionie Afryki.

Lp.	Przyczyna głodu	Forma pomocy
1.	Niedobór wody do produkcji rolnej.	Przekazywanie środków i pomocy technicznej do budowy studni głębinowych i innych ujęć czystej wody.
2.	Bardzo mała efektywność rolnictwa.	Pomoc w unowocześnieniu produkcji rolnej w celu zwiększenia jej efektywności poprzez udostępnienie bardziej wydajnych odmian roślin, upowszechnianie nowych technologii produkcji żywności, kształcenie osób zatrudnionych w rolnictwie.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Pamiętaj, że Czarna Afryka (inaczej Subsaharyjska) to region położony na południe od Sahary.
Zaproponowane formy pomocy muszą być trafne do podanych przyczyn, czyli powinny to być działania, które zniwelują lub ograniczą podane w tabeli przyczyny głodu.
Zastanów się:

- dlaczego występuje tam niedobór wody pomimo dużych zasobów wód podziemnych i zaproponuj działanie, które umożliwi ich wykorzystanie,
- dlaczego rolnictwo w tym regionie jest mało efektywne, i co można zmienić, aby plony i korzyści z chowu zwierząt gospodarskich były większe.

Zadanie: 244

Na fotografii pokazano obszar lasu równikowego podczas budowy Autostrady Transamazońskiej, a na zdjęciu satelitarnym - obszar lasu równikowego kilka lat po jej wybudowaniu.

Wyjaśnij, dlaczego w środowisku geograficznym nastąpiły zmiany widoczne na zdjęciu satelitarnym.

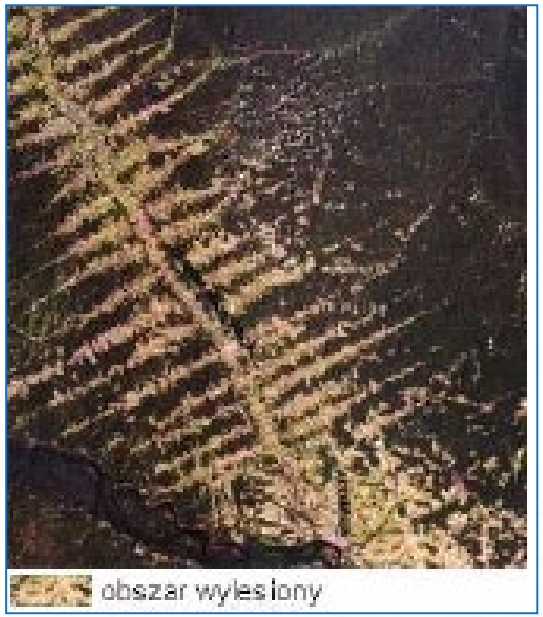

Zadanie: 244

Na fotografii pokazano obszar lasu równikowego podczas budowy Autostrady Transamazońskiej, a na zdjęciu satelitarnym - obszar lasu równikowego kilka lat po jej wybudowaniu.

Wyjaśnij, dlaczego w środowisku geograficznym nastąpiły zmiany widoczne na zdjęciu satelitarnym.

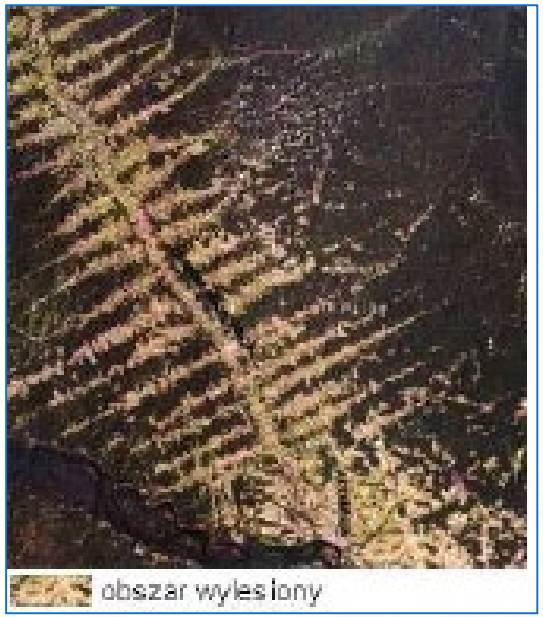

Wskazówki do rozwiązania zadania

Porównaj obie fotografie. Zwróć uwagę na różnice w stopniu zalesienia obszaru na obydwu fotografiach oraz na miejsca, w których dokonano najsilniejszego wyrębu. Zastanów się, dlaczego obszary wylesione znajdują się w sąsiedztwie dróg i jakie mogą być przyczyny postępującego wyrębu lasu. Pamiętaj, że las to źródło drewna, które można wykorzystać do budowy domów oraz jako materiał opałowy. Wykarczowanie lasu umożliwia również pozyskanie terenów pod uprawę roślin i chów zwierząt.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Budowa Autostrady Transamazońskiej zwiększyła dostępność tego terenu. Umożliwiła osiedlanie się ludności w niedostępnych wcześniej częściach lasu. Napływ ludności prowadzi do dalszego wyrębu lasu. Drewno z otaczających lasów jest wykorzystywane przez miejscową ludność do celów opałowych i budowy domostw. Las jest również karczowany pod nowe pola i pastwiska.

Zadanie: 245

Uzasadnij, podając trzy argumenty, dlaczego należy ograniczyć wyręb lasów równikowych.

Zadanie: 245

Uzasadnij, podając trzy argumenty, dlaczego należy ograniczyć wyręb lasów równikowych.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Skup swoją uwagę na funkcjach, które pełni las równikowy.
Lasy równikowe to najbogatsze środowisko życia na Ziemi. Roślinność wilgotnych lasów równikowych dostarcza ludziom cennych produktów, jak: cynamon, pieprz, goździki, oraz szlachetnych gatunków drewna. Z niektórych tropikalnych roślin uzyskuje się substancje wykorzystywane do produkcji leków. W lasach równikowych występuje największa produkcja tlenu, pochłaniane jest najwięcej dwutlenku węgla na świecie. Las kształtuje klimat, warunki glebowe, stosunki wodne. Tereny lasów równikowych zamieszkiwane są przez plemiona zajmujące się łowiectwem, zbieractwem, a także uprawą roli. Łączne oddziaływanie tych funkcji powoduje, że las odgrywa ogromną rolę w zakresie kształtowania równowagi ekologicznej. Zastanów się, które elementy środowiska ulegną zmianie na skutek intensywnego wyrębu lasów równikowych i jakie mogą być tego konsekwencje.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Intensywny proces wycinania lasów równikowych może doprowadzić do wyginięcia cennych gatunków roślin i zwierząt.
- Zmniejszenie lesistości powoduje mniejszą asymilację dwutlenku węgla z atmosfery w skali globalnej, co może doprowadzić do nasilenia efektu cieplarnianego i zmian klimatu.
- Zmniejszenie powierzchni leśnej prowadzi do zaburzenia obiegu wody w przyrodzie.
- Wycinanie wielkich powierzchni lasów tropikalnych powoduje zachwianie bilansu wodnego, nasilony proces degradacji gleb (np. laterytów).
- Niszczenie lasów tropikalnych stanowi bezpośrednie zagrożenie dla grup ludności, dla których ekosystemy te są środowiskiem życia.

Zadanie: 246

Na wykresie przedstawiono dynamikę wzrostu połowów i akwakultury organizmów wodnych na świecie w latach 1950-2007.

Akwakultura polega na hodowli wybranych rodzajów organizmów wodnych, głównie zwierzęcych, w naturalnych lub sztucznych zbiornikach wodnych: słodko- lub słonowodnych.

Wykaż, podając dwa argumenty, że w latach 1989-2007 dynamika zmian produkcji akwakultury w porównaniu z dynamiką połowów organizmów wodnych jest korzystna dla żywych zasobów mórz.

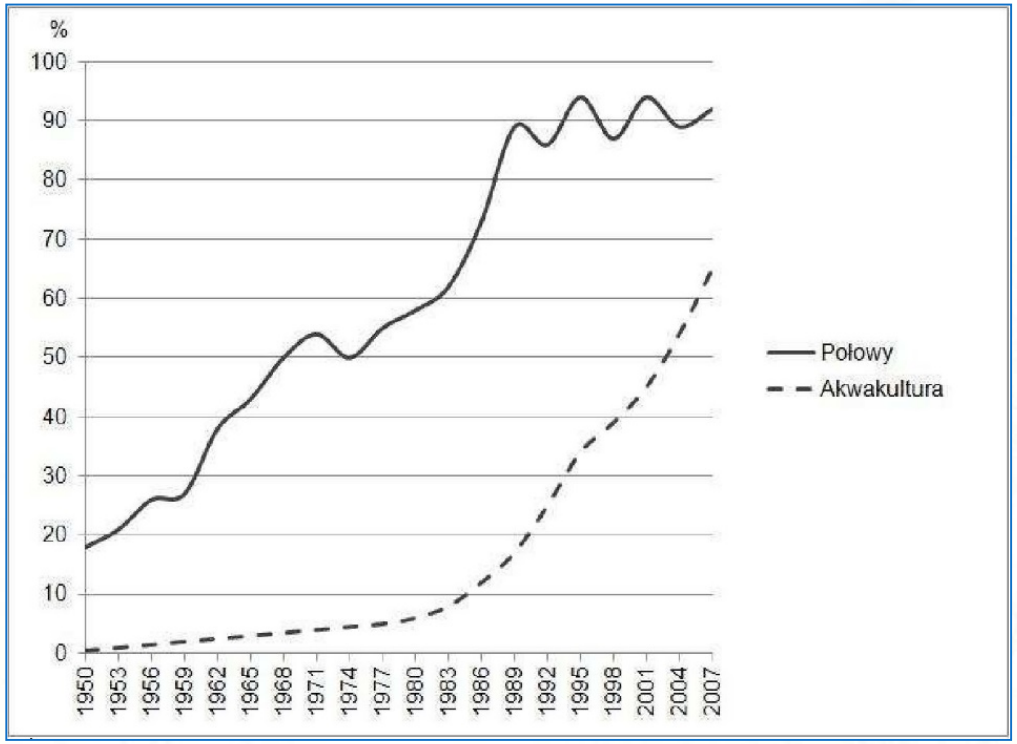

Zadanie: 246

Na wykresie przedstawiono dynamikę wzrostu połowów i akwakultury organizmów wodnych na świecie w latach 1950-2007.

Akwakultura polega na hodowli wybranych rodzajów organizmów wodnych, głównie zwierzęcych, w naturalnych lub sztucznych zbiornikach wodnych: słodko- lub słonowodnych.

Wykaż, podając dwa argumenty, że w latach 1989-2007 dynamika zmian produkcji akwakultury w porównaniu z dynamiką połowów organizmów wodnych jest korzystna dla żywych zasobów mórz.

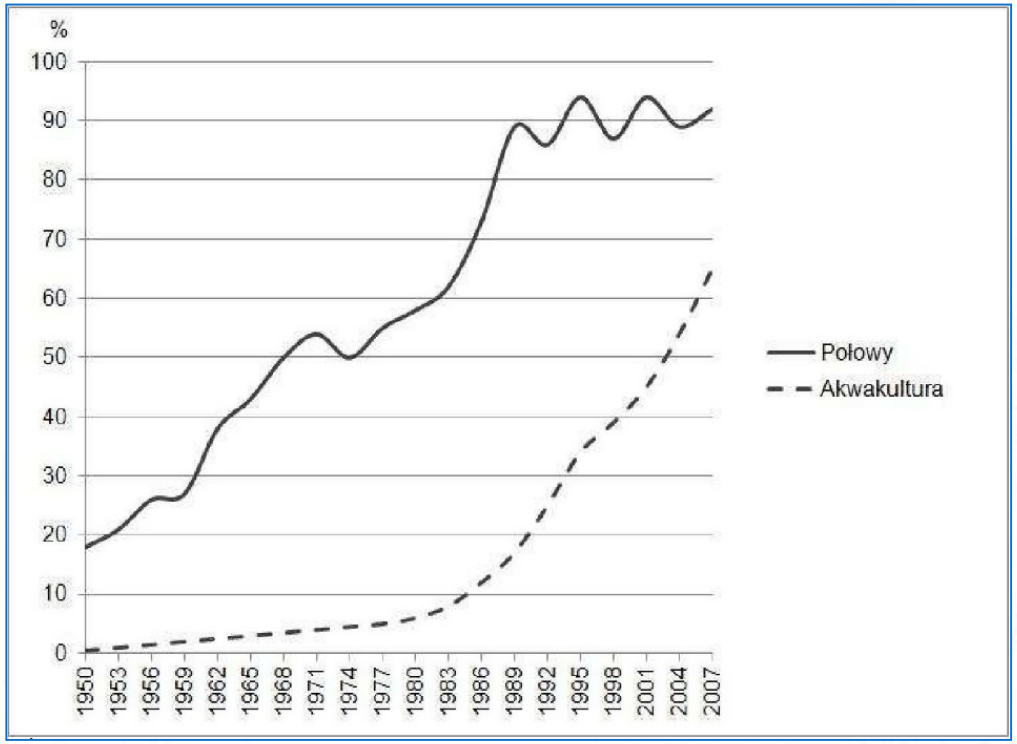

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przed rozwiązaniem zadania dokładnie przeczytaj informację wstępną i dokonaj analizy wykresu. Przedstawiono na nim dynamikę, czyli tempo wzrostu połowów i akwakultury (nie udział w pozyskiwaniu organizmów morskich).

Aby poprawnie zinterpretować dane na wykresie, wybierz dowolny przedział czasowy, np. lata 1997-2003. Odczytaj na osi pionowej wartości dla połowów i akwakultury w granicznych latach tego okresu.

Połowy 1997 r.: 90%, 2003 r.: 90%. Akwakultura 1997 r.: 40%, 2003 r.: 50%.

Oznacza to, że wielkość połowów w 2003 r. nie zmieniła się w stosunku do 1997 r., natomiast produkcja akwakultury w 2003 r. była o 10% większa w porównaniu z 1997 r.

Podobnej analizy dokonaj dla okresu podanego w poleceniu zadania (lata 1989-2007).

Z wykresu wynika, że wielkość połowów w ostatnich kilkunastu latach nie zmienia się (przy okresowych wahaniach). Produkcja akwakultury natomiast stale szybko rośnie. Na tej podstawie sformułuj argumenty, biorąc pod uwagę ograniczone zasoby ryb, skorupiaków, mięczaków i roślin wodnych żyjących w naturalnym środowisku.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- Systematyczne zwiększanie udziału akwakultury w pozyskiwaniu organizmów morskich, co pozwala na ograniczenie połowów, a przez to i zmniejszenie niebezpieczeństwa przełowienia i wyczerpania się łowisk.
- Szybki rozwój akwakultury pozwala na zachowanie równowagi gatunkowej organizmów wodnych.

Zadanie: 247

Udział nieodnawialnych źródeł energii w światowej produkcji energii ogółem zmniejsza się. Niektórzy naukowcy uważają jednak, że w najbliższej przyszłości dalszy spadek udziału źródeł nieodnawialnych może ulec zahamowaniu.

Uzasadnij, podając dwa argumenty, że w najbliższej przyszłości dalszy spadek udziału źródeł nieodnawialnych w strukturze światowej produkcji energii może ulec zahamowaniu.

Zadanie: 247

Udział nieodnawialnych źródeł energii w światowej produkcji energii ogółem zmniejsza się. Niektórzy naukowcy uważają jednak, że w najbliższej przyszłości dalszy spadek udziału źródeł nieodnawialnych może ulec zahamowaniu.

Uzasadnij, podając dwa argumenty, że w najbliższej przyszłości dalszy spadek udziału źródeł nieodnawialnych w strukturze światowej produkcji energii może ulec zahamowaniu.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Odpowiedź możesz sformułować, odnosząc się do:

- barier hamujących dalszy szybki wzrost udziału źródeł odnawialnych w strukturze wykorzystania energii ogółem,
- przyczyn dalszego dynamicznego rozwoju wytwarzania energii ze źródeł nieodnawialnych. Szukając argumentów, weź pod uwagę:
- wpływ postępu naukowo-technicznego w zakresie poszukiwania i eksploatacji złóż surowców nieodnawialnych,
- wpływ globalnych zmian klimatycznych, zwłaszcza w regionie Arktyki, na dostępność złóż niektórych surowców kopalnych,
- wnioski z porównania dzisiejszych kosztów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych,
- wydajność elektrowni wykorzystujących źródła odnawialne i nieodnawialne w kontekście coraz większego zapotrzebowania na energię elektryczną.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Rozwój nauki i techniki pozwala na odkrywanie nowych zasobów konwencjonalnych źródeł energii możliwych do eksploatacji, np. złóż gazu ziemnego w Arktyce.
- Postęp technologiczny oraz zmiany klimatyczne umożliwiają dostęp do zasobów będących do tej pory poza zasięgiem człowieka (np. złoża gazu łupkowego, złoża ropy naftowej i gazu ziemnego w Arktyce).
- Efektywne wykorzystanie takich źródeł energii, jak wiatr lub energia słoneczna, ograniczają warunki środowiska przyrodniczego na dużych obszarach zamieszkałych lądów, np. niedostateczna prędkość wiatru, słabe nasłonecznienie.
- Średni koszt wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł nieodnawialnych jest ciągle niższy niż z odnawialnych.

Zadanie: 248

W poniższym tekście przedstawiono biopaliwa, jako jedno z potencjalnych źródeł energii odnawialnej.

W dzisiejszych czasach, kiedy ciągły rozwój przemysłowy i cywilizacyjny wymaga coraz większych nakładów energii, a surowce kopalne stosowane dotychczas do jej pozyskiwania są na wyczerpaniu, zwrócono uwagę na inne źródła energii, m.in. na biopaliwa. W najprostszej postaci są to już stosowane: etanol, powstały z fermentacji alkoholowej cukrów, lub tzw. biodiesel - paliwo uzyskiwane z olejów roślinnych. Biopaliwa, pozyskiwane z powszechnie dostępnej biomasy, mogą stać się rozwiązaniem wielu problemów ekonomicznych i środowiskowych. Na ich upowszechnianiu może skorzystać gospodarka energetyczna oraz środowisko przyrodnicze. Z drugiej strony, najwięcej zastrzeżeń budzi upowszechnianie tradycyjnych metod pozyskiwania biopaliw z uprawianych roślin. Trwają doświadczenia nad biopaliwami nowych generacji, np. pozyskiwanych z glonów i mikroorganizmów.

Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy podaj dwie korzyści i dwa zagrożenia wynikające z upowszechniania biopaliw.

Zadanie: 248

W poniższym tekście przedstawiono biopaliwa, jako jedno z potencjalnych źródeł energii odnawialnej.

W dzisiejszych czasach, kiedy ciągły rozwój przemysłowy i cywilizacyjny wymaga coraz większych nakładów energii, a surowce kopalne stosowane dotychczas do jej pozyskiwania są na wyczerpaniu, zwrócono uwagę na inne źródła energii, m.in. na biopaliwa. W najprostszej postaci są to już stosowane: etanol, powstały z fermentacji alkoholowej cukrów, lub tzw. biodiesel - paliwo uzyskiwane z olejów roślinnych. Biopaliwa, pozyskiwane z powszechnie dostępnej biomasy, mogą stać się rozwiązaniem wielu problemów ekonomicznych i środowiskowych. Na ich upowszechnianiu może skorzystać gospodarka energetyczna oraz środowisko przyrodnicze. Z drugiej strony, najwięcej zastrzeżeń budzi upowszechnianie tradycyjnych metod pozyskiwania biopaliw z uprawianych roślin. Trwają doświadczenia nad biopaliwami nowych generacji, np. pozyskiwanych z glonów i mikroorganizmów.

Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy podaj dwie korzyści i dwa zagrożenia wynikające z upowszechniania biopaliw.

Wskazówki do rozwiązania zadania

W tekście nie podano gotowych odpowiedzi, ale wykorzystaj zawarte w nim informacje. Na przykład podano informację o istniejących korzyściach dla gospodarki energetycznej i korzyściach dla środowiska przyrodniczego. A zatem możesz wnioskować, że oszczędzimy surowce kopalne oraz środowisko, które bardzo degraduje eksploatacja i przetwórstwo surowców kopalnych. Szukając korzyści w upowszechnianiu biopaliw, możesz odwołać się też do podanych w tekście rosnących potrzeb energetycznych na świecie i upatrywać korzyści z odnawialności biopaliw. O istnieniu zagrożeń w upowszechnianiu biopaliw przekonują końcowe zdania tekstu, np. podano, że zastrzeżenie budzi pozyskiwanie biopaliw z uprawy roślin. Tu możesz upatrywać zagrożeń dla pozyskiwania żywności, np. skoro rosną potrzeby energetyczne, to nie można wykluczyć, że powierzchnie upraw przeznaczanych na biopaliwa będą się rozszerzać kosztem upraw żywieniowych. Taki tok rozumowania pozwoli na wnioskowanie o zagrożeniu dla środowiska przyrodniczego, wynikającym np. ze wzrostu zużycia nawozów sztucznych stosowanych w celu uzyskania coraz większych plonów roślin przeznaczanych na biopaliwa.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Korzyści:
- oszczędność paliw kopalnych wskutek dywersyfikacji źródeł energii,
- oszczędność kapitału, gdyż biopaliwa są stosunkowo łatwe w pozyskiwaniu, a tereny służące do uprawy roślin przeznaczanych do produkcji biopaliw nie wymagają rekultywacji,
- uprawa roślin do produkcji biopaliw może sprzyjać rozwojowi terenów wiejskich, np. wzrostowi zatrudnienia (wzbogaceniu się ludności terenów wiejskich, zagospodarowaniu ugorów),
- może zmniejszyć się stopień zależności energetycznej od krajów będących dostawcami surowców konwencjonalnych, takich jak ropa naftowa.

Zagrożenia:
- wzrasta zużycie nawozów sztucznych intensyfikujących uprawy przeznaczane na biopaliwa, wskutek czego rośnie chemizacja rolnictwa,
- monokultura upraw do produkcji biopaliw może prowadzić do wyjałowienia gleby,
- możliwy jest wzrost cen żywności produkowanej z surowców wykorzystywanych do produkcji biopaliw, np. rzepaku, trzciny cukrowej, kukurydzy,
- wzrost produkcji biopaliw może prowadzić do wycinania lasów, zwłaszcza w regionach słabiej rozwiniętych, wskutek pozyskiwania nowych terenów pod uprawę, i przyczyniać się do zwiększenia efektu cieplarnianego.

Zadanie: 249

Tekst odnosi się do etapów produkcji w przemyśle zaawansowanych technologii.

W procesach produkcyjnych przemysłu zaawansowanych technologii wyróżnia się dwa główne etapy. Pierwszy to etap innowacji. Na tym etapie są przeprowadzane badania naukowe, wykonywane projekty wyrobów oraz wytwarzane prototypy. Etap drugi to wytwarzanie półproduktów, ich montaż oraz masowa produkcja wyrobów. Na każdym z tych etapów o lokalizacji produkcji decydują inne czynniki, np. na etapie innowacji, najważniejszym czynnikiem lokalizacji produkcji są zasoby kapitału.

Wymień - inny niż podano w tekście - czynnik lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii na pierwszym etapie produkcji oraz główny czynnik lokalizacji produkcji na etapie drugim.

Zadanie: 249

Tekst odnosi się do etapów produkcji w przemyśle zaawansowanych technologii.

W procesach produkcyjnych przemysłu zaawansowanych technologii wyróżnia się dwa główne etapy. Pierwszy to etap innowacji. Na tym etapie są przeprowadzane badania naukowe, wykonywane projekty wyrobów oraz wytwarzane prototypy. Etap drugi to wytwarzanie półproduktów, ich montaż oraz masowa produkcja wyrobów. Na każdym z tych etapów o lokalizacji produkcji decydują inne czynniki, np. na etapie innowacji, najważniejszym czynnikiem lokalizacji produkcji są zasoby kapitału.

Wymień - inny niż podano w tekście - czynnik lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii na pierwszym etapie produkcji oraz główny czynnik lokalizacji produkcji na etapie drugim.

Wskazówki do rozwiązania zadania

W tekście nie podano gotowych odpowiedzi, ale wykorzystaj zawarte w nim informacje. Na przykład podano informację o istniejących korzyściach dla gospodarki energetycznej i korzyściach dla środowiska przyrodniczego. A zatem możesz wnioskować, że oszczędzimy surowce kopalne oraz środowisko, które bardzo degraduje eksploatacja i przetwórstwo surowców kopalnych. Szukając korzyści w upowszechnianiu biopaliw, możesz odwołać się też do podanych w tekście rosnących potrzeb energetycznych na świecie i upatrywać korzyści z odnawialności biopaliw. O istnieniu zagrożeń w upowszechnianiu biopaliw przekonują końcowe zdania tekstu, np. podano, że zastrzeżenie budzi pozyskiwanie biopaliw z uprawy roślin. Tu możesz upatrywać zagrożeń dla pozyskiwania żywności, np. skoro rosną potrzeby energetyczne, to nie można wykluczyć, że powierzchnie upraw przeznaczanych na biopaliwa będą się rozszerzać kosztem upraw żywieniowych. Taki tok rozumowania pozwoli na wnioskowanie o zagrożeniu dla środowiska przyrodniczego, wynikającym np. ze wzrostu zużycia nawozów sztucznych stosowanych w celu uzyskania coraz większych plonów roślin przeznaczanych na biopaliwa.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Etap pierwszy:
- zaplecze naukowo-badawcze (w tym sąsiedztwo wyższych uczelni, instytucji naukowo-badawczych),
- wykwalifikowana kadra pracowników,
- rozbudowana infrastruktura komunikacyjna, zwłaszcza bliskość autostrad i lotnisk,
- walory krajobrazowe i środowiskowe sprzyjające efektywności pracy.

Etap drugi:
- duże zasoby taniej siły roboczej.
- niskie koszty produkcji, wynikające np. z niskich podatków, niskich opłat za dzierżawę gruntów.

Zadanie: 250

Hutę stali w Krakowie, dawniej im. T. Sendzimira, a w latach 1954-1990 im. Lenina, zbudowano we wschodniej części Krakowa na żyznych glebach stanowiących zaplecze warzywnicze miasta.

Podaj trzy czynniki, które zadecydowały o lokalizacji huty żelaza i stali w Krakowie.

Zadanie: 250

Hutę stali w Krakowie, dawniej im. T. Sendzimira, a w latach 1954-1990 im. Lenina, zbudowano we wschodniej części Krakowa na żyznych glebach stanowiących zaplecze warzywnicze miasta.

Podaj trzy czynniki, które zadecydowały o lokalizacji huty żelaza i stali w Krakowie.

Wskazówki do rozwiązania zadania

W zadaniu odwołaj się do czynników lokalizacji zakładów przemysłowych, które odegrały ważną rolę w rozwoju gospodarczym Polski. Lokalizacja huty na żyznych glebach i okres rozwoju gospodarczego Polski, w którym huta powstawała, zwracają uwagę na konieczność uwzględnienia nietypowego czynnika lokalizacji, jakim była decyzja polityczna. Jednocześnie znaczenie miały także czynniki typowe dla lokalizacji hut. Dlatego rozpatrz zarówno położenie geograficzne Krakowa, jego sąsiedztwo z regionem rozwiniętym przemysłowo i bogatym w surowce (GOP), jak i okres, w którym huta powstawała.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Czynnik polityczny.
- Bliskość Wisły zapewniającej wodę do chłodzenia w procesie produkcyjnym.
- Zasoby siły roboczej na przeludnionych terenach wiejskich regionu Podkarpacia.
- Zasoby kadry inżynieryjno-technicznej zapewnianej przez Akademię Górniczo-Hutniczą i inne wyższe uczelnie Krakowa i Górnego Śląska.
- Bliskość zasobów energetycznych na Górnym Śląsku.
- Położenie Krakowa na magistrali podkarpackiej, którą importowano rudy żelaza z ZSRR.

Zadanie: 251

Hutę stali w Krakowie, dawniej im. T. Sendzimira, a w latach 1954-1990 im. Lenina, zbudowano we wschodniej części Krakowa na żyznych glebach stanowiących zaplecze warzywnicze miasta.

Wyjaśnij, dlaczego ze względu na uwarunkowania klimatyczne lokalizacja huty we wschodniej części miasta zamiast w zachodniej, była dla Krakowa korzystniejsza.

Zadanie: 251

Hutę stali w Krakowie, dawniej im. T. Sendzimira, a w latach 1954-1990 im. Lenina, zbudowano we wschodniej części Krakowa na żyznych glebach stanowiących zaplecze warzywnicze miasta.

Wyjaśnij, dlaczego ze względu na uwarunkowania klimatyczne lokalizacja huty we wschodniej części miasta zamiast w zachodniej, była dla Krakowa korzystniejsza.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Odpowiedź powinna stanowić wyjaśnienie, a zatem musi zawierać związek przyczynowo-skutkowy między lokalizacją huty a warunkami klimatycznymi Polski, charakteryzującymi się dominacją mas powietrza napływających z zachodu. Uwzględnij bliskie sąsiedztwo Krakowa z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym od strony zachodniej oraz znaczną emisję zanieczyszczeń pyłowo-gazowych wytwarzanych przez hutnictwo żelaza i stali w tamtym okresie.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Zlokalizowanie huty w zachodniej części miasta, przy przeważających w ciągu roku zachodnich wiatrach, narażałoby miasto na napływ zanieczyszczeń emitowanych przez hutę.

Zadanie: 252

Na mapie przedstawiono położenie zakładów przemysłowych o lokalizacji związanej, reprezentujących jedną z branż przemysłowych.

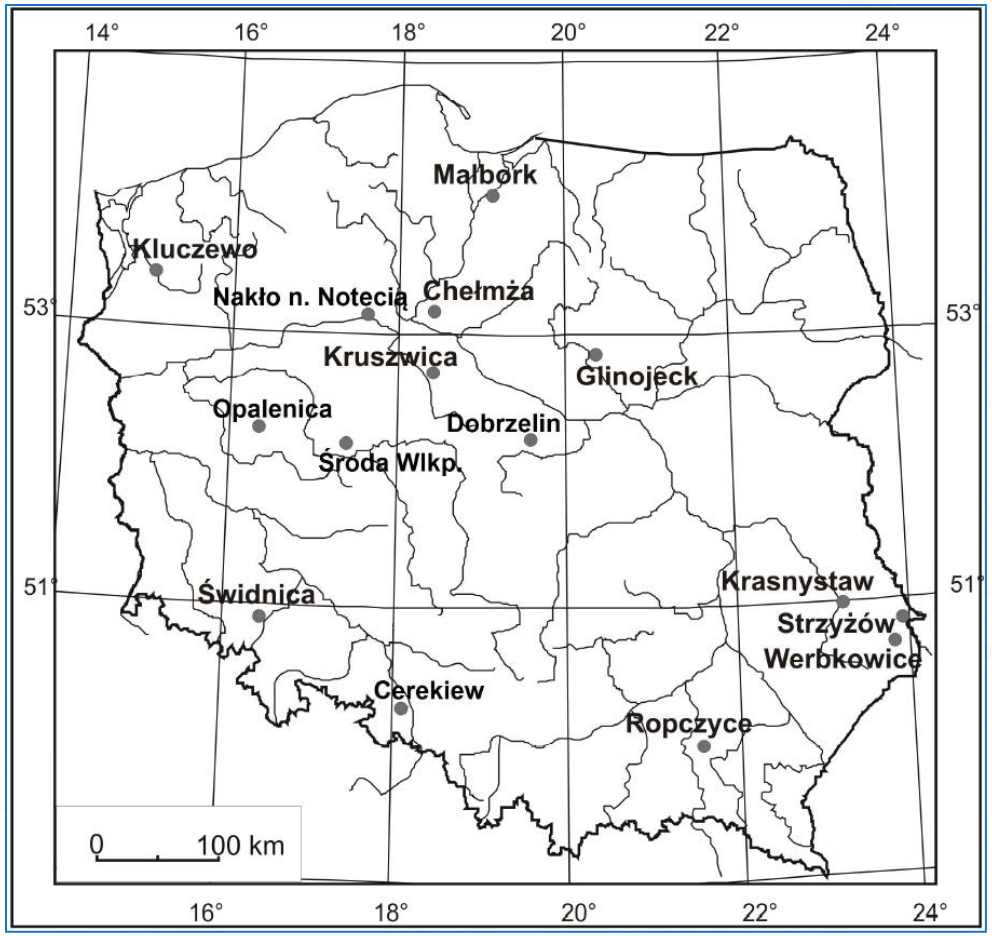

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zakłady przemysłowe przedstawione na mapie zajmują się przetwórstwem

A. buraków cukrowych.

B. surowców skalnych.

C. węgla brunatnego.

D. drewna.

Zadanie: 252

Na mapie przedstawiono położenie zakładów przemysłowych o lokalizacji związanej, reprezentujących jedną z branż przemysłowych.

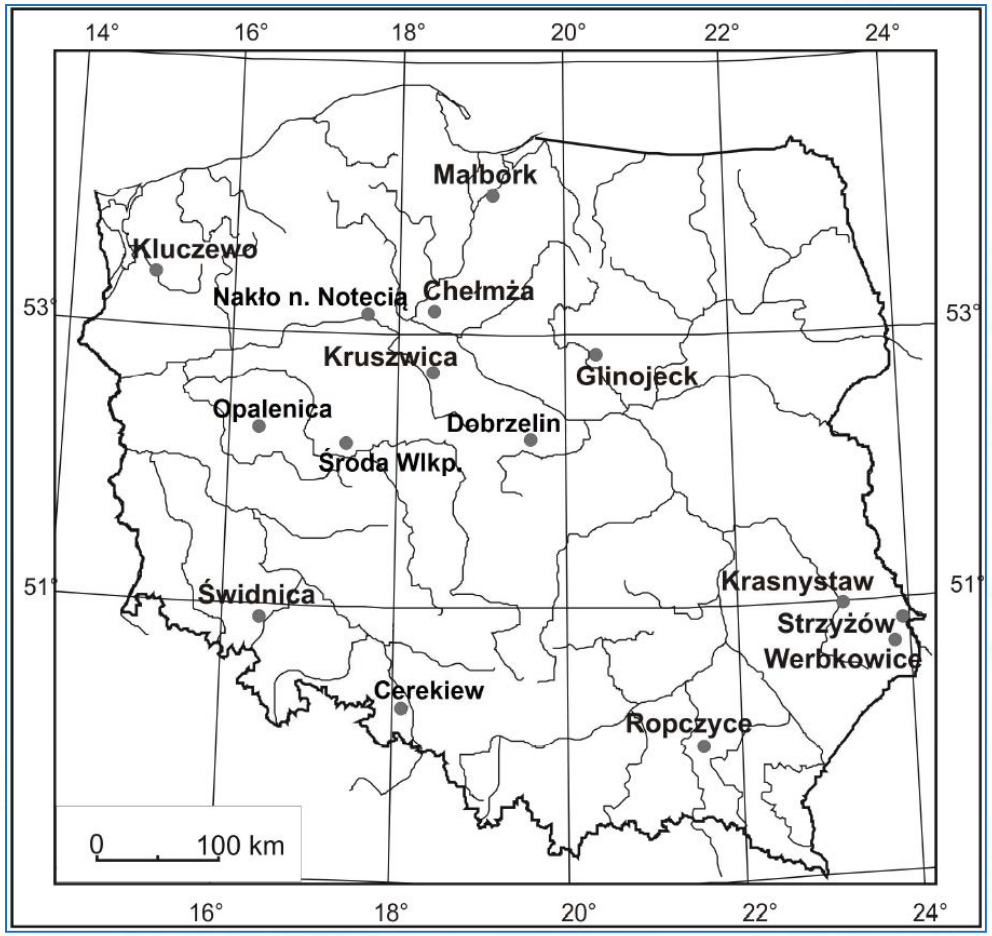

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zakłady przemysłowe przedstawione na mapie zajmują się przetwórstwem

A. buraków cukrowych.

B. surowców skalnych.

C. węgla brunatnego.

D. drewna.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Wyróżnia się trzy rodzaje lokalizacji przemysłu: swobodną, związaną i przymusową. Lokalizacja swobodna jest możliwa, gdy masa surowców potrzebnych do produkcji jest mniejsza niż masa produktu finalnego (np. zakłady przemysłu precyzyjnego).

Z lokalizacją związaną mamy do czynienia, gdy masa surowców potrzebnych do produkcji jest większa niż masa produktu końcowego. Lokalizacją przymusową charakteryzują się zakłady przemysłu wydobywczego, ponieważ muszą być zbudowane w miejscu występowania surowca. Przeanalizuj treść mapy. Pamiętaj, że we wszystkich miejscowościach znajdują się zakłady reprezentujące tę samą branżę przemysłu. Skorzystaj z przedstawionych powyżej informacji. Pozwolą one na dokonanie odpowiedniej selekcji zakładów przemysłowych. Zakłady przetwarzające węgiel brunatny czy surowce skalne mają lokalizację przymusową, czyli występują w miejscach występowania surowca. Zauważ, że wszystkie miejscowości zaznaczone na mapie położone są w rejonach występowanie kompleksów żyznych gleb.

A

Zadanie: 253

Na mapie zaznaczono miejscowości, w których zlokalizowano zakłady przemysłowe wybranych gałęzi przemysłu: paliwowego, metalurgicznego, drzewno-papierniczego, mineralnego.

Uzupełnij legendę mapy. Przyporządkuj gałęzie przemysłu do sygnatur, którymi oznaczono położenie ośrodków przemysłowych.

Ośrodki przemysłu:

○ ..... □ ..... ● ..... ▲ .....

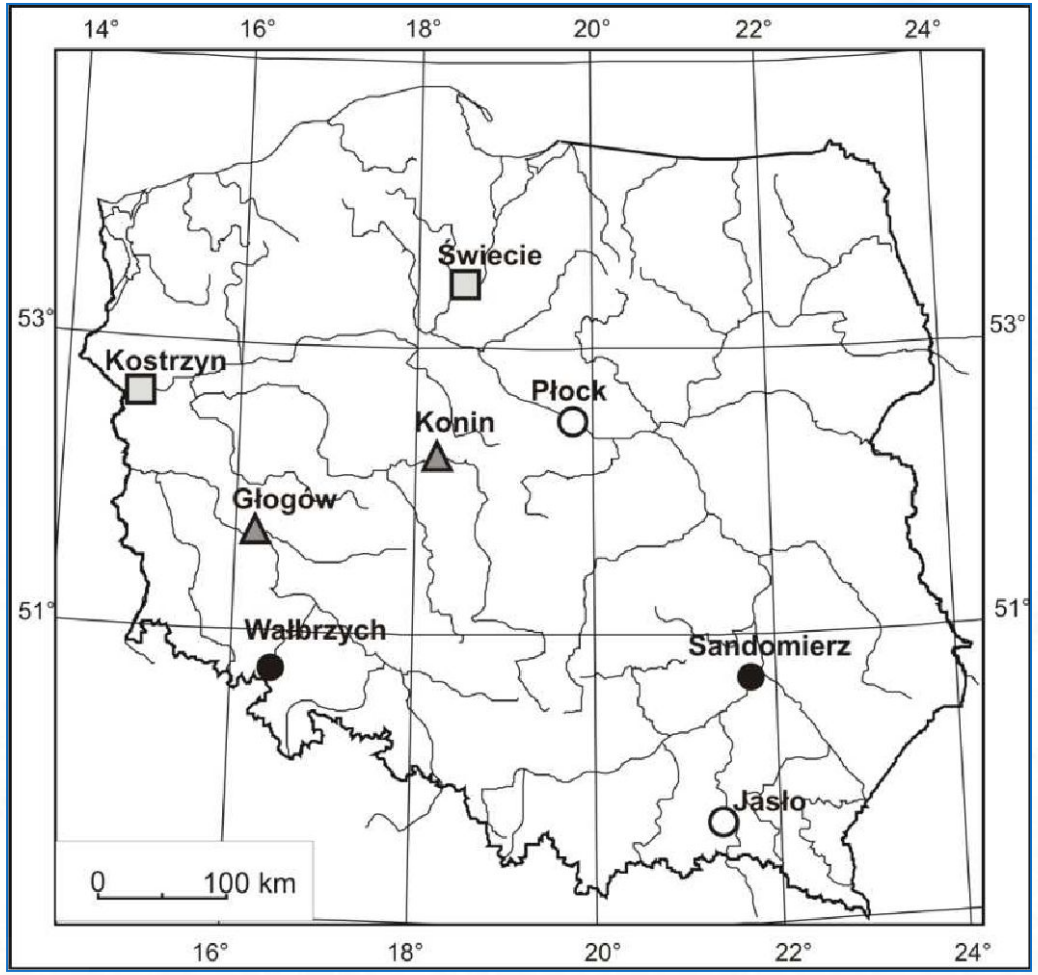

Zadanie: 253

Na mapie zaznaczono miejscowości, w których zlokalizowano zakłady przemysłowe wybranych gałęzi przemysłu: paliwowego, metalurgicznego, drzewno-papierniczego, mineralnego.

Uzupełnij legendę mapy. Przyporządkuj gałęzie przemysłu do sygnatur, którymi oznaczono położenie ośrodków przemysłowych.

Ośrodki przemysłu:

○ ..... □ ..... ● ..... ▲ .....

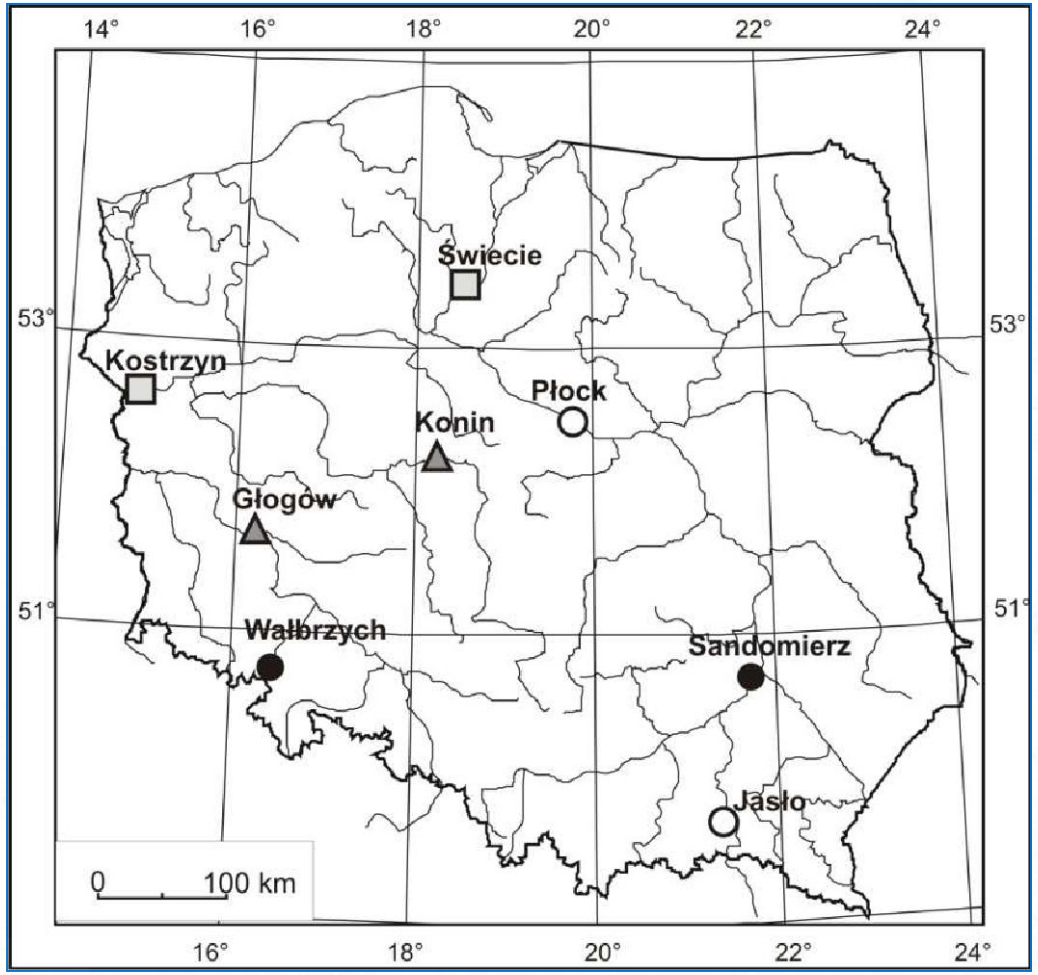

Wskazówki do rozwiązania zadania

Na mapie przedstawiono lokalizację zakładów przemysłowych reprezentujących wybrane gałęzie przemysłu. Lokalizacja tych zakładów została uwarunkowana określonymi czynnikami. W zaznaczonych na mapie ośrodkach przemysłu drzewno-papierniczego znajdują się jedne z największych w Polsce zakłady przemysłu celulozowo-papierniczego. Przemysł ten jest przemysłem wodochłonnym. Stąd położenie fabryk nad dużymi rzekami. Przemysł paliwowy reprezentują rafinerie ropy naftowej zlokalizowane w miejscu wydobycia surowca, lub w miejscu przebiegu ropociągu. Lokalizacja zakładów przemysłu szklarskiego (branży przemysłu mineralnego) jest zdeterminowana występowaniem surowców skalnych (piasków szklarskich). Ważnym regionem przemysłu szklarskiego, o wielowiekowych tradycjach, jest Sudecki Okręg Przemysłowy. Przemysł metalurgiczny reprezentują huty metali nieżelaznych. Jedna z nich, z uwagi na wysoką energochłonność produkcji, zlokalizowana została w pobliżu elektrowni cieplnej.

Od lewej kolejno: paliwowego, drzewno-papierniczego, mineralnego i metalurgicznego

Zadanie: 254

Na mapie zaznaczono lokalizację trzech rafinerii ropy naftowej w Polsce.

Przedstaw główną przyczynę lokalizacji każdej rafinerii zaznaczonej na mapie.

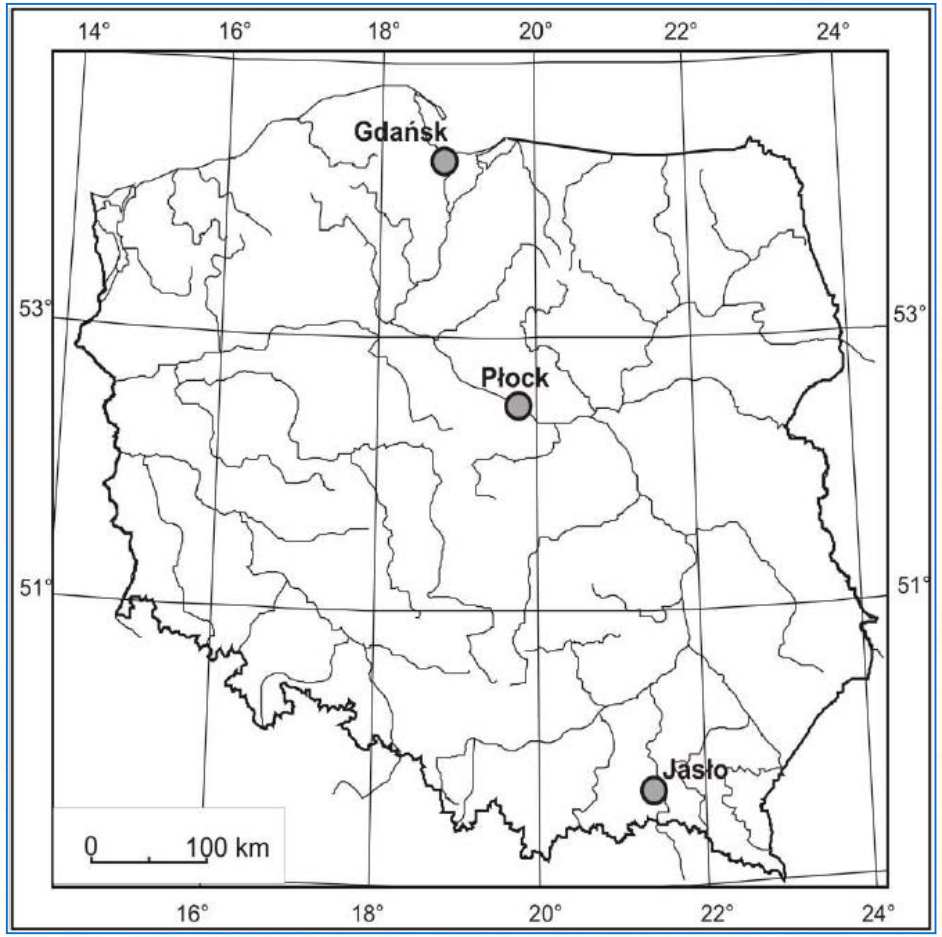

Zadanie: 254

Na mapie zaznaczono lokalizację trzech rafinerii ropy naftowej w Polsce.

Przedstaw główną przyczynę lokalizacji każdej rafinerii zaznaczonej na mapie.

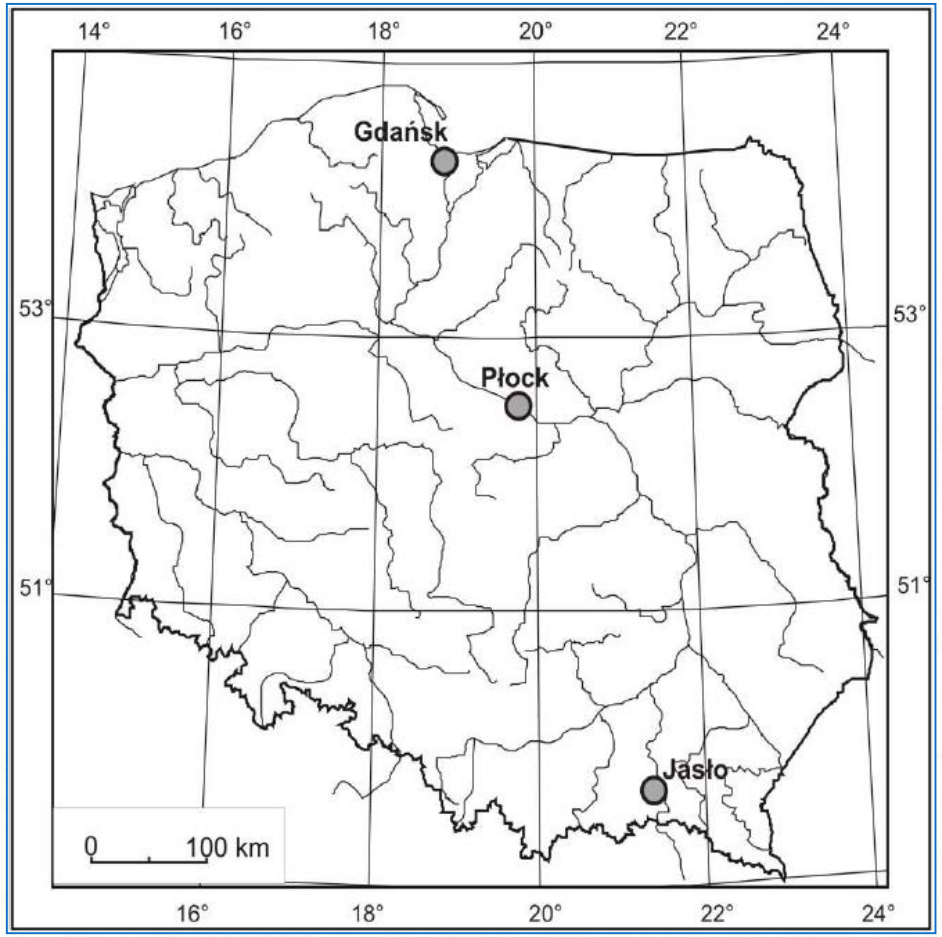

Wskazówki do rozwiązania zadania

W 2013 r. wydobycie ropy naftowej w Polsce wyniosło 926,38 tys. t. Import ropy w 2014 r. wyniósł blisko 24 mln t.

W Polsce ropę naftową wydobywa się m.in. na Niżu Polskim, z platformy wiertniczej spod dna Bałtyku oraz w Karpatach i zapadlisku przedkarpackim. Zauważ, że większość przetwarzanej w kraju ropy naftowej pochodzi z importu. Ropę transportuje się na dwa sposoby: transportem rurociągowym i tankowcami. Analizując mapę, zwróć uwagę na położenie rafinerii. Wiedząc, że każda z nich ma inny główny czynnik lokalizacji, bez trudu udzielisz poprawnej odpowiedzi.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- W Gdańsku znajduje się jedyny w Polsce naftoport.
- Rafineria w Płocku pracuje na bazie ropy importowanej dalekosiężnym rurociągiem Przyjaźń.
- Rafineria w Jaśle powstała na obszarze wydobycia ropy naftowej w Karpatach i na Pogórzu Karpackim.

Zadanie: 255

Na wykresach przedstawiono emisję gazów cieplarnianych według źródeł emisji w Polsce i w Unii Europejskiej w 2011 r.

Podaj po jednej przyczynie różnego udziału przemysłu energetycznego oraz transportu w emisji gazów cieplarnianych w Polsce i w Unii Europejskiej.

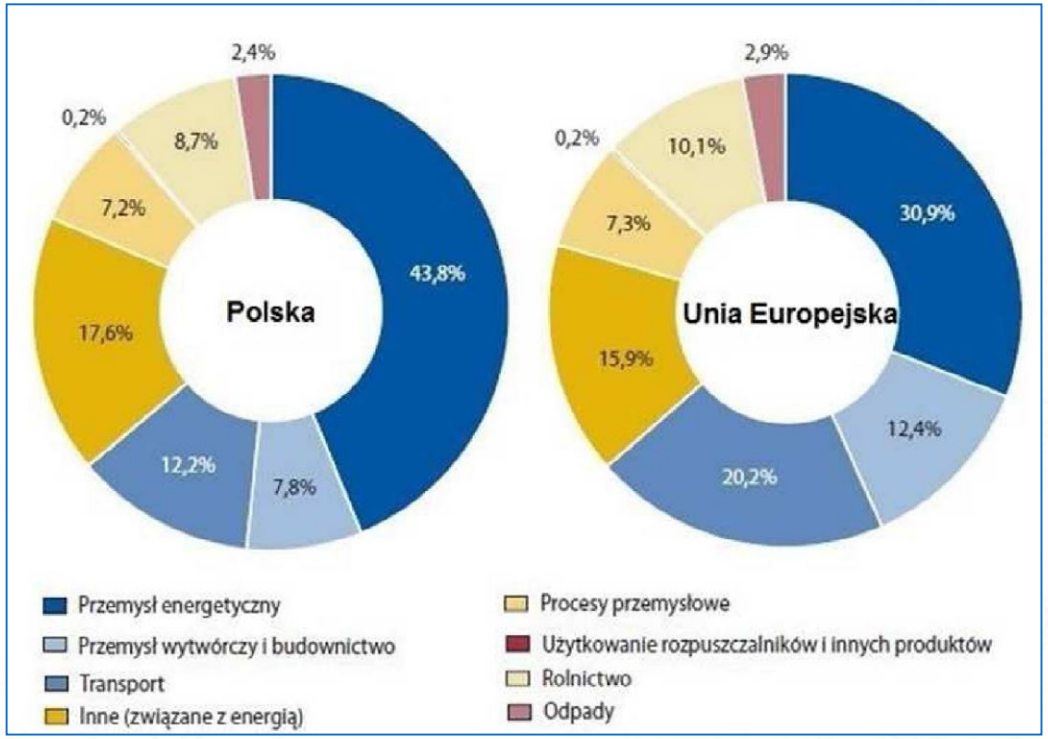

Zadanie: 255

Na wykresach przedstawiono emisję gazów cieplarnianych według źródeł emisji w Polsce i w Unii Europejskiej w 2011 r.

Podaj po jednej przyczynie różnego udziału przemysłu energetycznego oraz transportu w emisji gazów cieplarnianych w Polsce i w Unii Europejskiej.

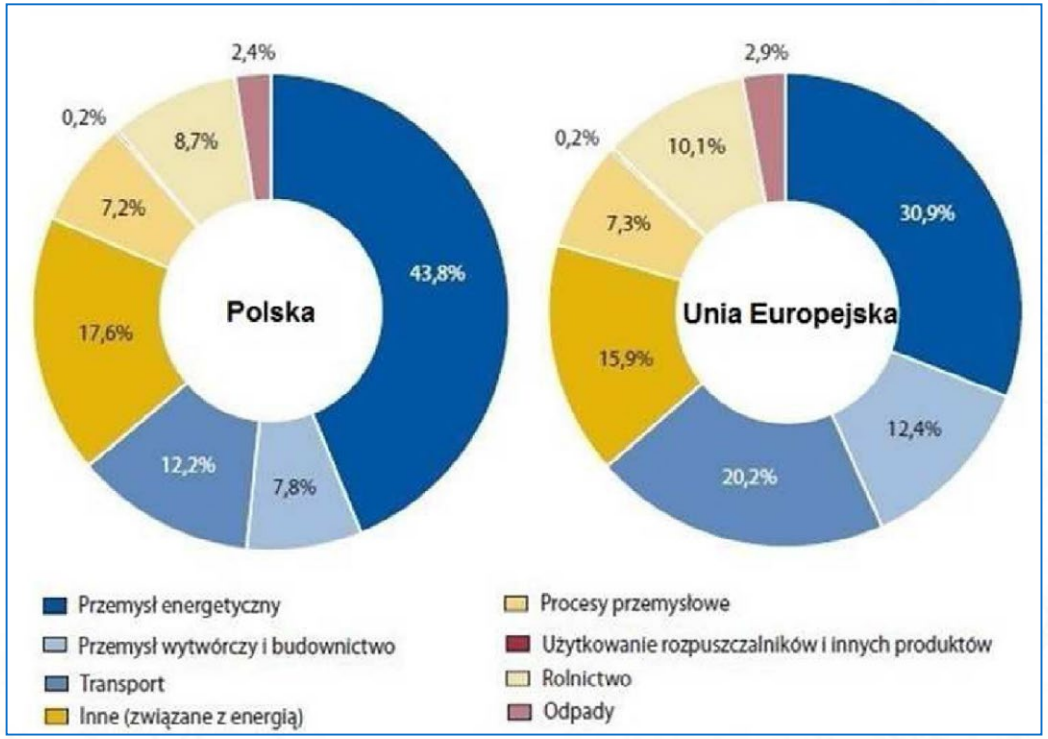

Wskazówki do rozwiązania zadania

Do rozwiązania zadania potrzebna jest znajomość struktury produkcji energii elektrycznej w Polsce i w Unii Europejskiej. Dlatego przydatne będą poniższe informacje.

- Podstawą przemysłu energetycznego w Polsce jest głównie spalanie paliw stałych (węgla kamiennego i brunatnego).
- Przemysł energetyczny w Unii Europejskiej, oprócz paliw stałych, wykorzystuje również w znacznym stopniu paliwo jądrowe, jak i odnawialne źródła energii.

Udzielając odpowiedzi, uwzględnij różnice w strukturze produkcji energii w Polsce i w krajach Unii Europejskiej. Zastanów się, które ze źródeł energii emitują więcej gazów cieplarnianych. Zwróć również uwagę na większy udział transportu w emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej i zastanów się, który rodzaj transportu emituje ich najwięcej.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- Podstawą polskiej energetyki jest głównie węgiel (w przeciwieństwie do większości państw Unii Europejskiej), podczas spalania którego emitowane są duże ilości CO_2.
- Większość państw Unii Europejskiej ma lepiej rozwinięty transport kołowy (większą liczbę samochodów w użytkowaniu), dlatego emisja gazów cieplarnianych jest większa.

Zadanie: 256

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup gałęzi w strukturze gałęzi przemysłu wybranych państw.

Grupa gałęzi przemysłu produkcja [%]	Państwo		
	.....	.....	.....
art. spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	10,4	16,7	20,8
wyroby przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego	6,9	7,8	8,3
metale i wyroby z metali	14,3	47,6	12,8
maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy	45,4	2,9	25,7

Wpisz we właściwe komórki tabeli brakujące nazwy państw. Wybierz je spośród podanych poniżej.

Nazwy państw: Polska, Niemcy, Chile.

Zadanie: 256

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup gałęzi w strukturze gałęzi przemysłu wybranych państw.

Grupa gałęzi przemysłu produkcja [%]	Państwo		
	Niemcy	Chile	Polska
art. spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	10,4	16,7	20,8
wyroby przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego	6,9	7,8	8,3
metale i wyroby z metali	14,3	47,6	12,8
maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy	45,4	2,9	25,7

Wpisz we właściwe komórki tabeli brakujące nazwy państw. Wybierz je spośród podanych poniżej.

Nazwy państw: Polska, Niemcy, Chile.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Analizując dane, wyróżnij dominującą cechę struktury produkcji przemysłowej w każdym z państw i zastanów się, jakie są tego przyczyny.
Rozwiązując zadanie, zwróć uwagę w przypadku każdego z wymienionych państw na:

- warunki naturalne wpływające na produkcję artykułów pochodzenia rolniczego i możliwość rozwoju przemysłu spożywczego,
- zasoby surowców metalicznych, sprzyjających rozwojowi przemysłu metalurgicznego oraz produkcji metali i wyrobów z metali,
- dostęp do nowoczesnych technologii, nakłady na badania naukowe mające wpływ na rozwój przemysłu elektromaszynowego oraz produkcję maszyn i urządzeń.

Zadanie: 257

W tabeli przedstawiono udział (w procentach) wybranych grup gałęzi w strukturze gałęziowej przemysłu wybranych państw.

Grupa gałęzi przemysłu produkcja [%]	Państwo	
	Egipt	Finlandia
art. spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	20,1	7,6
wyroby przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego	3,9	24,0
metale i wyroby z metali	6,2	6,8
maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy	10,8	40,7

Wyjaśnij, dlaczego udział wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego w strukturze produkcji przemysłu Egiptu jest inny niż w strukturze przemysłu Finlandii.

Zadanie: 257

W tabeli przedstawiono udział (w procentach) wybranych grup gałęzi w strukturze gałęziowej przemysłu wybranych państw.

Wyjaśnij, dlaczego udział wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego w strukturze produkcji przemysłu Egiptu jest inny niż w strukturze przemysłu Finlandii.

Grupa gałęzi przemysłu produkcja [%]	Państwo	
	Egipt	Finlandia
art. spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	20,1	7,6
wyroby przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego	3,9	24,0
metale i wyroby z metali	6,2	6,8
maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy	10,8	40,7

Wskazówki do rozwiązania zadania

Na strukturę przemysłu w danym kraju wpływa wiele czynników. Należą do nich np.:

- poziom rozwoju gospodarczego danego kraju i związane z nim m.in. zasoby kapitału, dostęp do nowoczesnych technologii, zaplecze naukowo-badawcze,
- baza surowca,
- rynek zbytu.

Zastanów się, jakie czynniki mogą wpływać na rozwój przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego. Przydatna może być informacja, że poligrafia zajmuje się wytwarzaniem druków.

Udzielając odpowiedzi, uwzględnij:

- własną wiedzę dotyczącą czynników wpływających na rozwój przemysłu drzewno-papierniczego i poligraficznego oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego,
- warunki środowiska przyrodniczego (lesistość obu krajów),
- poziom rozwoju Egiptu i Finlandii.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Przemysł drzewno-papierniczy i poligraficzny

Finlandia, w przeciwieństwie do Egiptu, ma wysoki wskaźnik lesistości. Duże zasoby drewna sprzyjają rozwojowi przemysłu drzewno-papierniczego w tym kraju, a wysoki poziom technologiczny umożliwia rozwój przemysłu poligraficznego.

Przemysł maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego

Finlandia w przeciwieństwie do Egiptu, jako kraj wysoko rozwinięty ma dostęp do nowoczesnych technologii i duże zasoby wykwalifikowanej kadry. Może również przeznaczyć duże nakłady na badania naukowe. Czynniki te umożliwiają rozwój przemysłu elektromaszynowego.

Zadanie: 258

W tekście przedstawiono informacje dotyczące jednego z kanałów morskich, który posiada status międzynarodowej drogi wodnej.

Od 2007 r. trwa rozbudowa jednego z kanałów morskich. Podczas prac ruch nie jest wstrzymany. Zamknięcie kanału mogłoby spowodować skierowanie ruchu towarów między Europą i Dalekim Wschodem przez Ocean Indyjski, lub zwiększenie roli konkurencyjnych kolei transportujących towary między wybrzeżami kontynentu. Obecnie, w ciągu miesiąca, kanałem przepływa ponad 1100 statków. Funkcjonowanie kanału dostarcza państwu, na terytorium którego się on znajduje, wysokich dochodów stanowiących 80% PKB. Budowa nowych potężnych śluz umożliwi przepłynięcie przez kanał prawie wszystkim statkom. Przewiduje się uruchomienie dodatkowego pasa do tranzytu kontenerowców.

Zaznacz nazwę kanału morskiego, którego dotyczy tekst.

A. Kanał Mozambicki.

B. Kanał Sueski.

C. Kanał La Manche.

D. Kanał Panamski.

Zadanie: 258

W tekście przedstawiono informacje dotyczące jednego z kanałów morskich, który posiada status międzynarodowej drogi wodnej.

Od 2007 r. trwa rozbudowa jednego z kanałów morskich. Podczas prac ruch nie jest wstrzymany. Zamknięcie kanału mogłoby spowodować skierowanie ruchu towarów między Europą i Dalekim Wschodem przez Ocean Indyjski, lub zwiększenie roli konkurencyjnych kolei transportujących towary między wybrzeżami kontynentu. Obecnie, w ciągu miesiąca, kanałem przepływa ponad 1100 statków. Funkcjonowanie kanału dostarcza państwu, na terytorium którego się on znajduje, wysokich dochodów stanowiących 80% PKB. Budowa nowych potężnych śluz umożliwi przepłynięcie przez kanał prawie wszystkim statkom. Przewiduje się uruchomienie dodatkowego pasa do tranzytu kontenerowców.

Zaznacz nazwę kanału morskiego, którego dotyczy tekst.

A. Kanał Mozambicki.

B. Kanał Sueski.

C. Kanał La Manche.

D. Kanał Panamski.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Przypomnij sobie, co to jest kanał żeglugi morskiej. Zwróć uwagę, że jest to kanał sztuczny prowadzony przez wąskie przesmyki. Dokonaj analizy tekstu. Zauważ, że kanał znajduje się na terytorium jednego z państw i leży na ważnym szlaku żeglugi morskiej: Europa - Daleki Wschód. Jego rozbudowa prowadzona jest od 2007 r. Zwróć uwagę, że dwie spośród podanych odpowiedzi (Kanał La Manche, Kanał Mozambicki) to cieśniny znajdujące się pomiędzy wyspą a oceanem, nieleżące na terytorium żadnego z państw. Zastanów się: zamknięcie którego z kanałów - Sueskiego czy Panamskiego - mogłoby spowodować skierowanie ruchu towarów między Europą i Azją Wschodnią przez Ocean Indyjski?

D

Zadanie: 259

W tekście przedstawiono informacje dotyczące jednego z kanałów morskich, który posiada status międzynarodowej drogi wodnej.

Od 2007 r. trwa rozbudowa jednego z kanałów morskich. Podczas prac ruch nie jest wstrzymany. Zamknięcie kanału mogłoby spowodować skierowanie ruchu towarów między Europą i Dalekim Wschodem przez Ocean Indyjski, lub zwiększenie roli konkurencyjnych kolei transportujących towary między wybrzeżami kontynentu. Obecnie, w ciągu miesiąca, kanałem przepływa ponad 1100 statków. Funkcjonowanie kanału dostarcza państwu, na terytorium którego się on znajduje, wysokich dochodów stanowiących 80% PKB. Budowa nowych potężnych śluz umożliwi przepłynięcie przez kanał prawie wszystkim statkom. Przewiduje się uruchomienie dodatkowego pasa do tranzytu kontenerowców.

Wyjaśnij, dlaczego zdecydowano się na rozbudowę kanału.

Zadanie: 259

W tekście przedstawiono informacje dotyczące jednego z kanałów morskich, który posiada status międzynarodowej drogi wodnej.

Od 2007 r. trwa rozbudowa jednego z kanałów morskich. Podczas prac ruch nie jest wstrzymany. Zamknięcie kanału mogłoby spowodować skierowanie ruchu towarów między Europą i Dalekim Wschodem przez Ocean Indyjski, lub zwiększenie roli konkurencyjnych kolei transportujących towary między wybrzeżami kontynentu. Obecnie, w ciągu miesiąca, kanałem przepływa ponad 1100 statków. Funkcjonowanie kanału dostarcza państwu, na terytorium którego się on znajduje, wysokich dochodów stanowiących 80% PKB. Budowa nowych potężnych śluz umożliwi przepłynięcie przez kanał prawie wszystkim statkom. Przewiduje się uruchomienie dodatkowego pasa do tranzytu kontenerowców.

Wyjaśnij, dlaczego zdecydowano się na rozbudowę kanału.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Dokonaj analizy tekstu. Zwróć uwagę na:

- końcowy fragment tekstu, w którym jest mowa o budowie nowych potężnych śluz oraz dodatkowego pasa dla kontenerowców,
- informację dotyczącą wielkości dochodów, które państwo uzyskuje dzięki funkcjonowaniu kanału.

Zastanów się, dlaczego przed przebudową kanału nie mogły z niego korzystać wszystkie statki oraz jakie korzyści odniesie państwo dzięki zwiększeniu przepustowości kanału.
W wyjaśnieniu uwzględnij przyczyny przebudowy kanału i korzyści wynikające z tej przebudowy.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Kanał był przestarzały w stosunku do potrzeb, mogły nim przepływać jedynie mniejsze statki. Dzięki przebudowie będzie dostępny dla większych jednostek oraz zwiększy się jego przepustowość, co pozwoli na zwiększenie dochodów państwa z jego eksploatacji.

Zadanie: 260

Na mapie znakiem X zaznaczono kanał morski mający status międzynarodowej drogi wodnej.

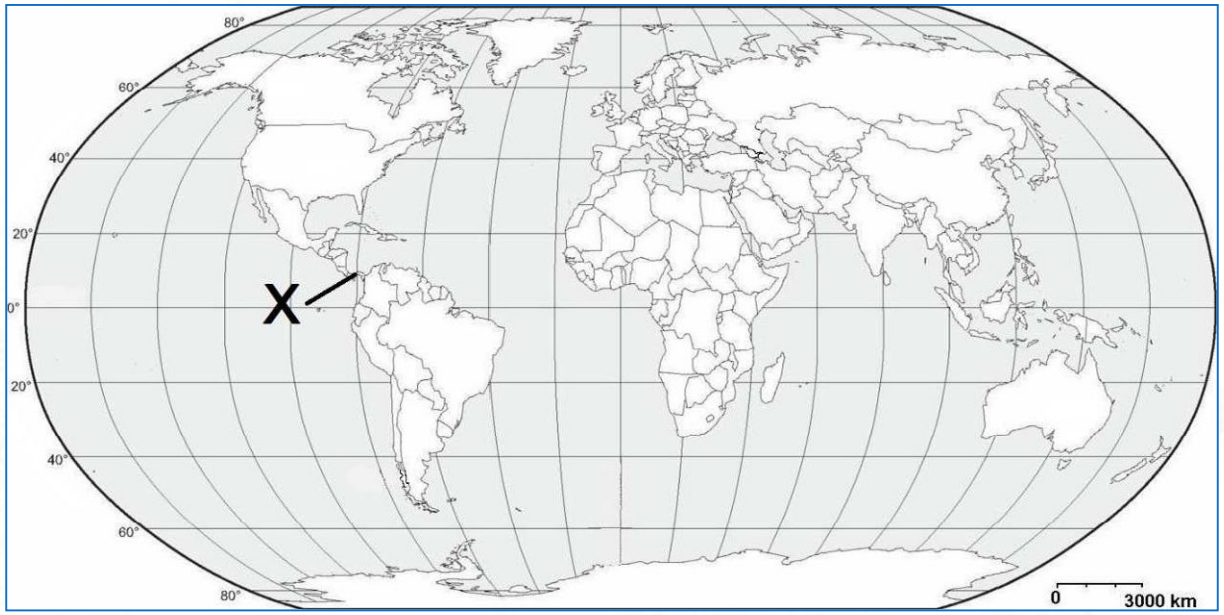

Przedstaw dwa argumenty potwierdzające duże znaczenie tego kanału dla żeglugi morskiej.

Zadanie: 260

Na mapie znakiem X zaznaczono kanał morski mający status międzynarodowej drogi wodnej.

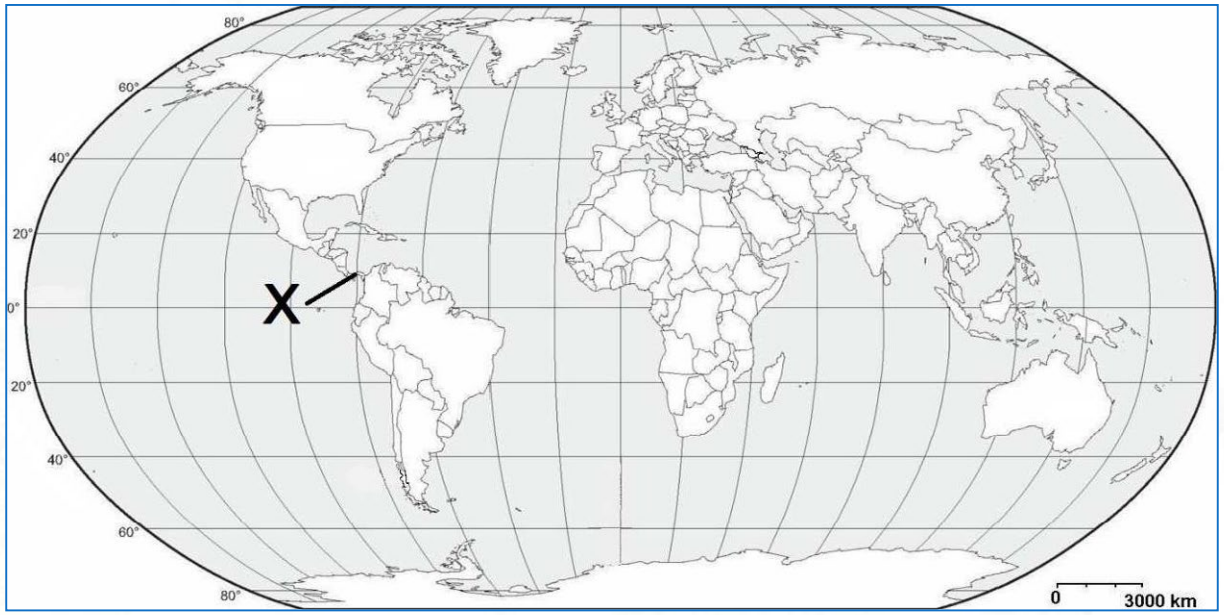

Przedstaw dwa argumenty potwierdzające duże znaczenie tego kanału dla żeglugi morskiej.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zastanów się, jaki jest cel budowy kanałów morskich. Określ położenie kanału zaznaczonego na mapie względem akwenów morskich. Przypomnij sobie, które regiony świata mają duże znaczeniu w handlu międzynarodowym. Zastanów się, między jakimi regionami, w przypadku handlu, skorzystanie z kanału znacznie skróci drogę statków.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Kanał skraca drogę morską z Europy na Daleki Wschód.
- Kanał skraca drogę morską ze wschodnich do zachodnich wybrzeży USA.
- Kanał umożliwia eksport surowców z nadpacyficznych państw Ameryki Południowej na wschodnie wybrzeże USA.

Zadanie: 261

Na fotografiach przedstawiono różne formy działalności gospodarczej funkcjonujące w obrębie gospodarki morskiej.

1.

2.

3.

4.

Podaj nazwy działalności gospodarczej, które są prowadzone w miejscach przedstawionych na fotografiach.

Zadanie: 261

Na fotografiach przedstawiono różne formy działalności gospodarczej funkcjonujące w obrębie gospodarki morskiej.

Podaj nazwy działalności gospodarczej, które są prowadzone w miejscach przedstawionych na fotografiach.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Pamiętaj, że rozwiązując zadanie, nie możesz ograniczyć się do wpisania nazwy obiektu widocznego na fotografii, np. nadmorska plaża, platforma wydobywcza. Należy wpisać nazwę działalności gospodarczej (np. stocznia jest zakładem produkcyjnym, natomiast rodzajem działalności gospodarczej jest przemysł stoczniowy).
Odpowiadając, możesz też posiłkować się czasownikami, np.: *pozyskiwanie, produkowanie, wydobywanie, wytwarzanie.*

Przykłady poprawnych odpowiedzi

1. Eksploatacja surowców mineralnych.
2. Turystyka.
3. Produkcja statków (przemysł stoczniowy).
4. Hodowla organizmów morskich (marikultura).

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE - KOPIOWANIE ZABRONIONE

Zadanie: 262

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup towarów (w procentach) w strukturze towarowej importu i eksportu dwóch krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego w 2010 r.

Kraj	Handel zagraniczny	Towary rolno-spożywcze	Surowce, paliwa, smary i materiały pochodne	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	Produkty przetwórstwa przemysłowego i inne
wysoko rozwinięty	import	8,6	36,8	23,3	22,6
	eksport	0,6	3,1	59,5	26,6
słabo rozwinięty	import	9,6	3,0	50,1	26,4
	eksport	2,6	90,1	1,2	5,5

Na podstawie danych umieszczonych w tabeli podaj dwie cechy struktury towarowej handlu zagranicznego typowe dla krajów wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Zadanie: 262

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup towarów (w procentach) w strukturze towarowej importu i eksportu dwóch krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego w 2010 r.

Kraj	Handel zagraniczny	Towary rolno-spożywcze	Surowce, paliwa, smary i materiały pochodne	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	Produkty przetwórstwa przemysłowego i inne
wysoko rozwinięty	import	8,6	36,8	23,3	22,6
	eksport	0,6	3,1	59,5	26,6
słabo rozwinięty	import	9,6	3,0	50,1	26,4
	eksport	2,6	90,1	1,2	5,5

Na podstawie danych umieszczonych w tabeli podaj dwie cechy struktury towarowej handlu zagranicznego typowe dla krajów wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Cechy struktury towarowej mogą dotyczyć:
- całej wymiany towarowej (łącznie eksportu i importu),
- tylko importu lub tylko eksportu.

Pamiętaj, że nie wszystkie cechy struktury towarowej handlu zagranicznego kraju przedstawionego w tabeli, muszą być typowe dla całej grupy krajów wysoko rozwiniętych. Dlatego skonfrontuj wnioski wyciągnięte z analizy danych w tabeli z ogólną wiedzą na temat struktury handlu zagranicznego krajów wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Pamiętaj, że:
- w strukturze importu grupy krajów wysoko rozwiniętych dominują: surowce mineralne, głównie paliwa, oraz artykuły żywnościowe (używki, owoce) i produkty przemysłu elektromaszynowego,
- w strukturze eksportu grupy krajów wysoko rozwiniętych dominują produkty wysoko przetworzone, w tym maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy.

Polecenie wymaga podania cech struktury towarowej handlu zagranicznego, które są wnioskami sformułowanymi na podstawie analizy danych w tabeli. Dlatego odpowiedź nie może być zapisana w formie pojedynczej informacji odczytanej z wykresu, np. udział towarów rolno-spożywczych wynosi 8,6%. Formułując odpowiedź, używaj określeń typowych dla wniosków, np.: *W strukturze towarowej największy udział mają maszyny i urządzenia.*

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- W strukturze towarowej importu i eksportu krajów wysoko rozwiniętych dominują towary wysoko przetworzone.
- Kraje wysoko rozwinięte mają większy udział maszyn i urządzeń w strukturze eksportu niż w strukturze importu.
- Kraje wysoko rozwinięte mają większy udział towarów rolno-spożywczych oraz surowców i paliw w strukturze importu niż w strukturze eksportu.

Zadanie: 263

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup towarów (w procentach) w strukturze towarowej importu i eksportu dwóch krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego w 2010 r.

Kraje te oznaczono numerami 1. i 2.

Kraj	Handel zagraniczny	Towary rolno-spożywcze	Surowce, paliwa, smary i materiały pochodne	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	Produkty przetwórstwa przemysłowego i inne
1.	import	8,6	36,8	23,3	22,6
	eksport	0,6	3,1	59,5	26,6
2.	import	9,6	3,0	50,1	26,4
	eksport	2,6	90,1	1,2	5,5

Przyporządkuj odpowiednie nazwy państw do numerów, którymi oznaczono je w tabeli. Nazwy państw wybierz spośród podanych poniżej.

Nazwy państw: Bangladesz, Japonia, Nigeria, Wielka Brytania.

Zadanie: 263

W tabeli przedstawiono udział wybranych grup towarów (w procentach) w strukturze towarowej importu i eksportu dwóch krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego w 2010 r.

Kraje te oznaczono numerami 1. i 2.

Kraj	Handel zagraniczny	Towary rolno-spożywcze	Surowce, paliwa, smary i materiały pochodne	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	Produkty przetwórstwa przemysłowego i inne
Japonia	import	8,6	36,8	23,3	22,6
	eksport	0,6	3,1	59,5	26,6
Nigeria	import	9,6	3,0	50,1	26,4
	eksport	2,6	90,1	1,2	5,5

Przyporządkuj odpowiednie nazwy państw do numerów, którymi oznaczono je w tabeli. Nazwy państw wybierz spośród podanych poniżej.

Nazwy państw: Bangladesz, Japonia, Nigeria, Wielka Brytania.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Podane w zadaniu cztery kraje należy podzielić na dwie grupy: wysoko rozwinięte i rozwijające się.
Analizując dane w tabeli, znajdziesz charakterystyczną cechę struktury towarowej handlu zagranicznego:

- dla kraju rozwiniętego: duży udział surowców i paliw w strukturze importu, a niewielki w strukturze eksportu,
- dla kraju rozwijającego się: bardzo duży udział surowców i paliw w strukturze eksportu.

Następnie udziel odpowiedzi na poniższe pytania.

- Który z krajów wysoko rozwiniętych, nie dysponując własnymi dużymi zasobami paliw, musi je importować w dużych ilościach (np. z regionu Zatoki Perskiej), by zaspokoić potrzeby gospodarki o dużym potencjale?
- Który z krajów rozwijających się dysponuje bardzo dużymi zasobami ropy naftowej, będącej dominującym elementem struktury eksportu?

Zadanie: 264

Na wykresach przedstawiono strukturę geograficzną eksportu Niemiec i Stanów Zjednoczonych w 2010 r.

Na podstawie informacji odczytanych z wykresów sformułuj dwa wnioski dotyczące głównych partnerów handlowych Niemiec i Stanów Zjednoczonych.

Zadanie: 264

Na wykresach przedstawiono strukturę geograficzną eksportu Niemiec i Stanów Zjednoczonych w 2010 r.

Na podstawie informacji odczytanych z wykresów sformułuj dwa wnioski dotyczące głównych partnerów handlowych Niemiec i Stanów Zjednoczonych.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Wnioski, które należy sformułować, muszą dotyczyć analizowanego zjawiska, np. w aspekcie przestrzennym lub gospodarczym. Dlatego najpierw zlokalizuj:

- Niemcy i Stany Zjednoczone, których strukturę geograficzną eksportu przedstawiono na wykresach,
- kraje będące głównymi partnerami handlowymi w eksporcie Niemiec i Stanów Zjednoczonych.

W kolejnym kroku zastanów się, co jest wspólną cechą położenia większości z tych krajów w stosunku do Niemiec i Stanów Zjednoczonych.

Sformułowanie wniosków dotyczących aspektu gospodarczego może ułatwić odpowiedź na poniższe pytania.

- Jakim potencjałem gospodarczym, dużym czy małym, dysponuje większość głównych partnerów Niemiec i Stanów Zjednoczonych?
- Do jakiej grupy państw pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, wysoko rozwiniętych czy słabo rozwiniętych, należy większość głównych partnerów Niemiec i Stanów Zjednoczonych?

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Głównymi partnerami handlowymi w eksporcie tych krajów są ich sąsiedzi.
- Głównymi partnerami handlowymi w eksporcie tych krajów są zazwyczaj kraje o dużym potencjale gospodarczym.
- Głównymi partnerami handlowymi w eksporcie tych krajów są kraje wysoko rozwinięte.

Zadanie: 265

Na wykresie przedstawiono strukturę geograficzną importu Japonii według państw w 2010 r.

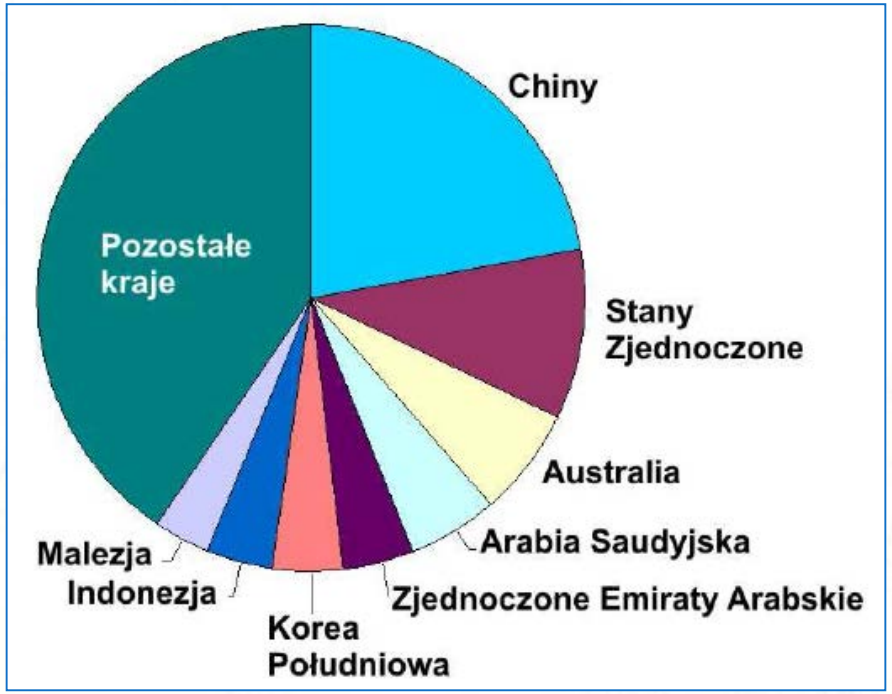

Wyjaśnij, dlaczego kraje Azji Południowo-Zachodniej mają stosunkowo duży udział w strukturze importu Japonii.

Zadanie: 265

Na wykresie przedstawiono strukturę geograficzną importu Japonii według państw w 2010 r.

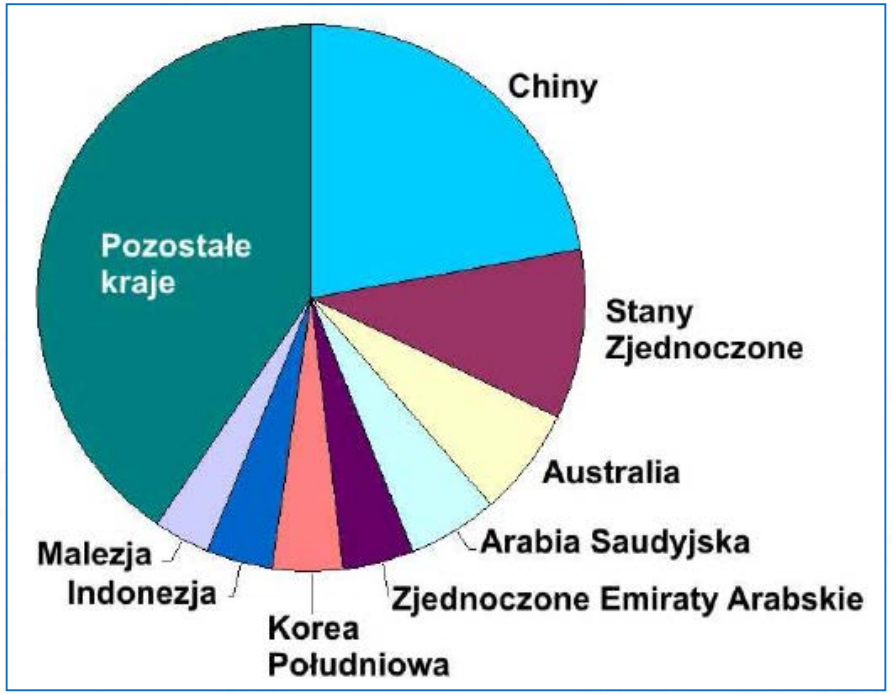

Wyjaśnij, dlaczego kraje Azji Południowo-Zachodniej mają stosunkowo duży udział w strukturze importu Japonii.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zgodnie z poleceniem należy odnieść się do dwóch krajów położonych w Azji Południowo-Zachodniej: Arabii Saudyjskiej i Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Pamiętaj, że duży udział tych krajów w strukturze importu Japonii nie wynika z ich potencjału gospodarczego, ale z dużych zasobów surowców energetycznych (ropy naftowej i gazu ziemnego), z których eksportu czerpią te kraje dochody W wyjaśnieniu należy odnieść się do przyczyn tak dużego udziału surowców energetycznych (ropy naftowej i gazu ziemnego) w strukturze importu Japonii. Przyczyn szukaj zarówno w wielkości potencjału gospodarczego tego kraju, jak i w wielkości własnych zasobów surowców energetycznych, zwłaszcza ropy naftowej i gazu ziemnego.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Japonia jest krajem wysoko rozwiniętym gospodarczo, którego gospodarka potrzebuje dużo surowców energetycznych, w tym ropy naftowej i gazu ziemnego. Zasoby własne tych surowców są bardzo małe, dlatego duże zapotrzebowanie na nie prawie w całości zaspokaja import. Japonia importuje te surowce głównie z krajów położonych możliwie najbliżej, czyli z Arabii Saudyjskiej i Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Zadanie: 266

Na mapie zaznaczono państwa należące do głównych odbiorców towarów eksportowanych przez Stany Zjednoczone, Niemcy i Chiny.

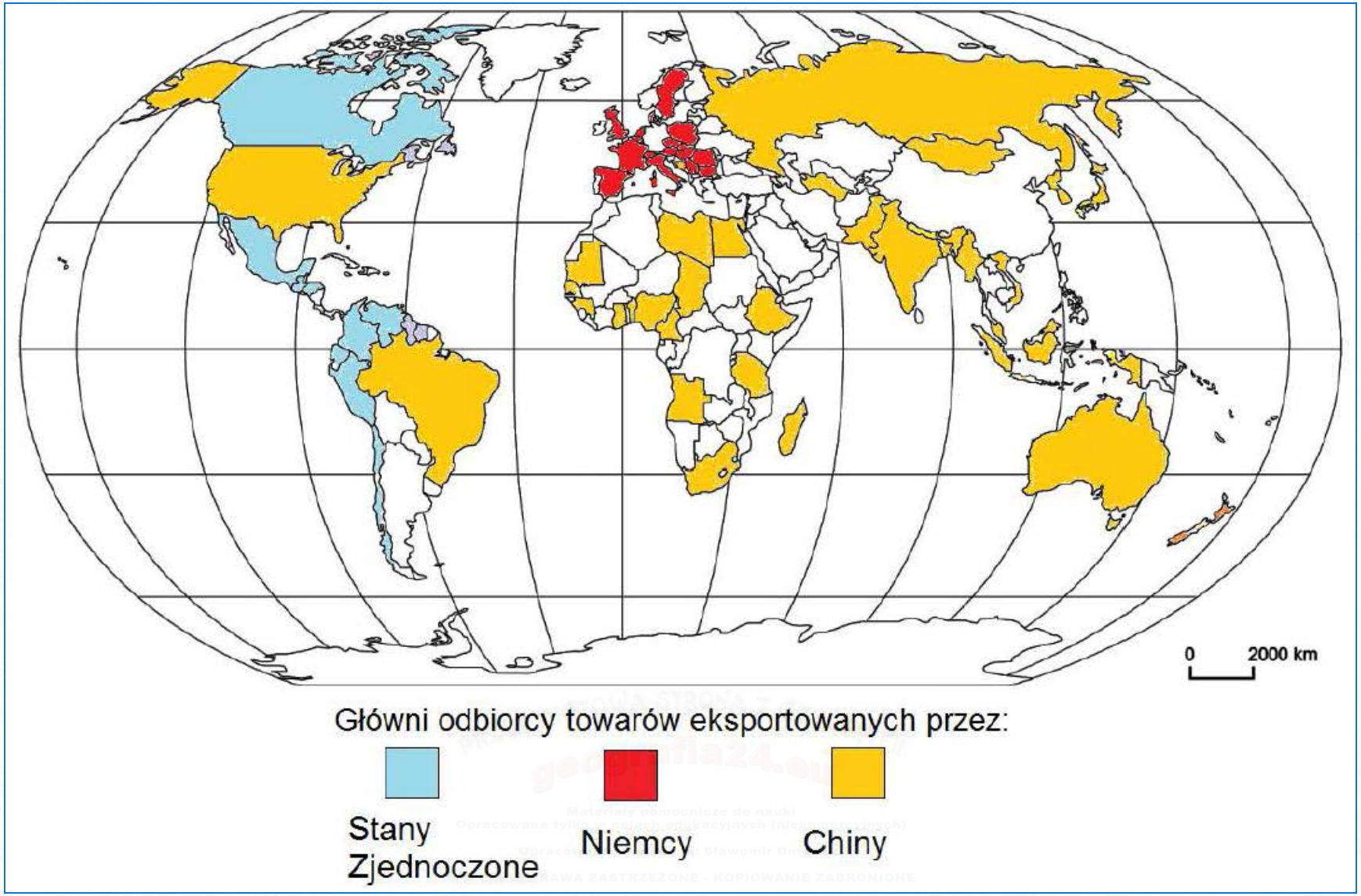

Przedstaw dwa wnioski odnoszące się do przedstawionych kierunków geograficznych eksportu Stanów Zjednoczonych, Niemiec i Chin.

Zadanie: 266

Na mapie zaznaczono państwa należące do głównych odbiorców towarów eksportowanych przez Stany Zjednoczone, Niemcy i Chiny.

Przedstaw dwa wnioski odnoszące się do przedstawionych kierunków geograficznych eksportu Stanów Zjednoczonych, Niemiec i Chin.

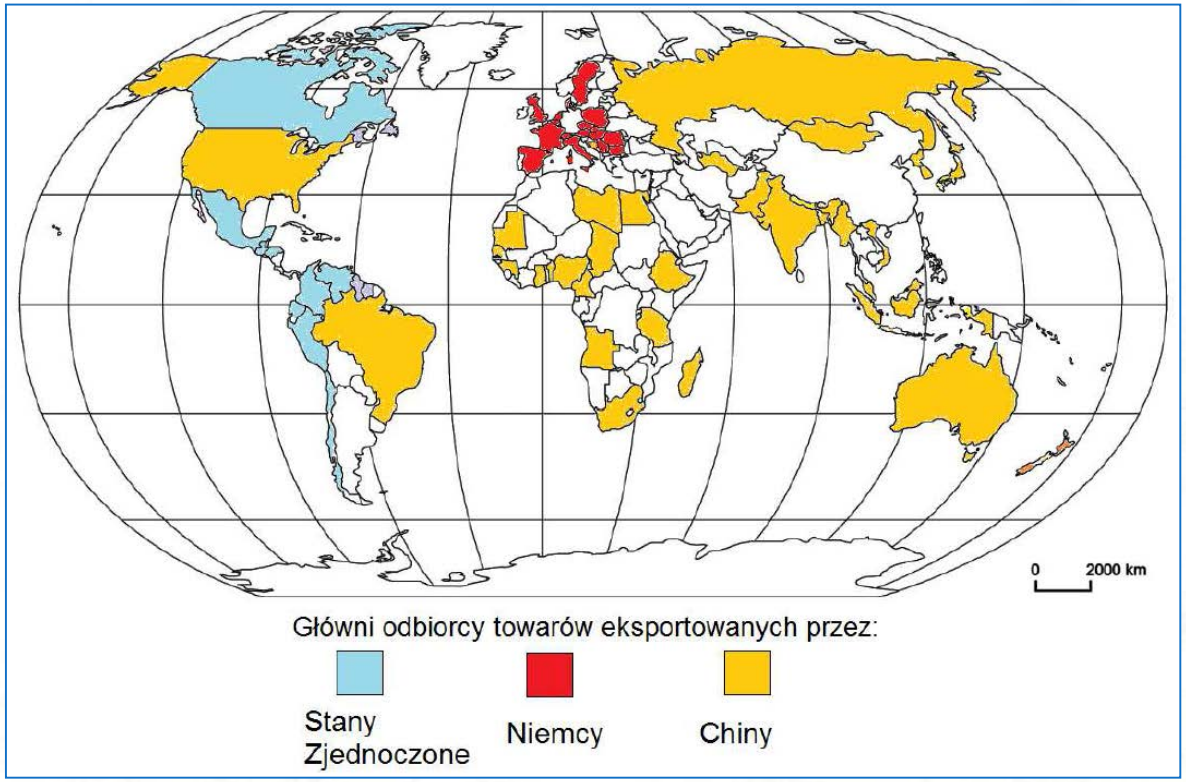

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zwróć uwagę, że na mapie zaznaczono barwami kraje, których import zdominowany jest przez kraje wymienione w legendzie: Stany Zjednoczone, Niemcy i Chiny. W odpowiedzi trzeba zawrzeć wnioski, a zatem odnieść analizę mapy do całego obszaru kierunków geograficznych eksportu Stanów Zjednoczonych, Niemiec i Chin. Formułując wnioski, wykorzystaj analizę porównawczą, np.:

- *Ekspansja Chin w handlu zagranicznym, w porównaniu, z pozostałymi państwami, obejmuje więcej regionów, natomiast eksport Niemiec koncentruje się na jednym kontynencie.*

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Eksport Stanów Zjednoczonych i Niemiec koncentruje się głównie w krajach położonych w ich sąsiedztwie.
- Pod względem głównych kierunków eksportu największy zasięg geograficzny wykazują Chiny.
- Eksport Stanów Zjednoczonych i Niemiec koncentrowany jest w państwach, z którymi dany eksporter współpracuje w ramach ugrupowań regionalnych (np. Niemcy w krajach UE, Kanada i Meksyk - NAFTA).
- Stany Zjednoczone i Chiny w większym stopniu koncentrują swój eksport w państwach położonych na innych kontynentach niż Niemcy, których eksport skoncentrowany jest głównie w państwach położonych w Europie.

Zadanie: 267

Wyjaśnij, podając stosowne przykłady, że przenoszenie produkcji przemysłowej z krajów bogatszych do krajów słabiej rozwiniętych gospodarczo może przynosić zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla gospodarki oraz życia mieszkańców biedniejszych krajów.

Zadanie: 267

Wyjaśnij, podając stosowne przykłady, że przenoszenie produkcji przemysłowej z krajów bogatszych do krajów słabiej rozwiniętych gospodarczo może przynosić zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla gospodarki oraz życia mieszkańców biedniejszych krajów.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Aby poprawnie rozwiązać to zadanie, pamiętaj o dwóch rodzajach produkcji przenoszonej z krajów bogatszych do krajów słabiej rozwiniętych gospodarczo.
Podstawa pierwszego rodzaju produkcji są nowoczesne technologie, wytwarzające towary wysokiej jakości, na które jest duży popyt. Drugi rodzaj to produkcja na podstawie starych technologiach często silnie zanieczyszczających środowisko i wytwarzająca towary tradycyjne, np. stal.
Od tego, który rodzaj produkcji jest lokalizowany w nowym kraju, zależą skutki, jakie w bliższej lub dalszej przyszłości on przynosi.
Uwzględnij skutki dla gospodarki i życia ludności w bliższej i dalszej perspektywie czasowej.

Przykład poprawnej odpowiedzi

- Jeśli transfer obejmuje produkcję, której podstawą są nowoczesne technologie, to jest korzystny dla kraju słabiej rozwiniętego gospodarczo. Umożliwia poznanie nowych rozwiązań technologicznych, wymusza podniesienie jakości towarów dostarczanych przez kooperantów oraz doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji rodzimych pracowników. Następuje zmniejszenie bezrobocia w kraju, gdzie dokonano inwestycji. Często następuje wzrost eksportu z tego kraju, ponieważ inwestycje przemysłowe w krajach biednych są dokonywane w celu masowego wywozu towarów w nich wyprodukowanych (np. Indie, Bangladesz - wyroby odzieżowe, Indonezja, Malezja - elektronika i sprzęt optyczny).
- Jeśli transfer obejmuje produkcję, której podstawą są technologie niespełniające wymagań technicznych w krajach wysoko rozwiniętych i szkodzących naturalnemu środowisku, przynosi on w dalszej perspektywie negatywne skutki dla gospodarki i życia mieszkańców. Produkty wytwarzane w takich technologiach są mało konkurencyjne na światowych rynkach, a zanieczyszczone środowisko wymaga znacznych nakładów na rekultywację.

Zadanie: 268

Zmonopolizowanie rynków przez międzynarodowe koncerny można uznawać za pozytywny lub negatywny przejaw globalizacji.

Podaj przykład pozytywnych i negatywnych skutków zmonopolizowania rynków przez międzynarodowe koncerny.

Zadanie: 268

Zmonopolizowanie rynków przez międzynarodowe koncerny można uznawać za pozytywny lub negatywny przejaw globalizacji.

Podaj przykład pozytywnych i negatywnych skutków zmonopolizowania rynków przez międzynarodowe koncerny.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Pamiętaj, że ze zmonopolizowaniem rynku mamy do czynienia wówczas, gdy jeden producent (grupa producentów) przejmuje wyłączność na produkcję danego towaru lub oferowanie danej usługi. Zazwyczaj dzieje się tak po wyeliminowaniu z rynku mniejszych lokalnych konkurentów. W odpowiedzi uwzględnij wpływ zmonopolizowania rynków na koszty wytwarzania, jakość i cenę wyrobów oraz konkurencyjność koncernów w stosunku do małych czy średnich przedsiębiorstw.

Pamiętaj, że produkcja na wielką skalę jest tańsza, ale umożliwia dyktowanie przez producenta-monopolistę swoich, nie zawsze uczciwych warunków, np. zawyżonych cen produkowanych towarów.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Skutek pozytywny:

- wytwarzanie towarów na wielką skalę umożliwia obniżenie kosztów produkcji,
- produkcja towarów na wielką skalę pozwala na utrzymywanie jednakowej, wysokiej jakości produktów.

Skutek negatywny:

- zmonopolizowanie rynków może prowadzić do sztucznego utrzymywania wysokich cen produktów,
- zmonopolizowanie rynków może prowadzić do wyparcia z rynku małych lokalnych producentów.

Zadanie: 269

Światowa Organizacja Handlu (WTO) jest organizacją promującą zasadę wolnego rynku. Jednym z warunków przyjęcia do WTO jest otwarcie swojego rynku na produkty pochodzące od innych członków tej organizacji. W 2012 r. należały do tej organizacji 154 państwa.

Podaj jeden przykład korzyści i jeden przykład zagrożeń dla gospodarki kraju słabiej rozwiniętego gospodarczo, które mogą wynikać z przystąpienia tego kraju do Światowej Organizacji Handlu.

Zadanie: 269

Światowa Organizacja Handlu (WTO) jest organizacją promującą zasadę wolnego rynku. Jednym z warunków przyjęcia do WTO jest otwarcie swojego rynku na produkty pochodzące od innych członków tej organizacji. W 2012 r. należały do tej organizacji 154 państwa.

Podaj jeden przykład korzyści i jeden przykład zagrożeń dla gospodarki kraju słabiej rozwiniętego gospodarczo, które mogą wynikać z przystąpienia tego kraju do Światowej Organizacji Handlu.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Udzielając odpowiedzi, pamiętaj, aby dotyczyła ona gospodarki.
Kluczową informacją dla sformułowania poprawnej odpowiedzi w tym zadaniu jest warunek przystąpienia do WTO - *otwarcie swojego rynku na produkty pochodzące od innych członków tej organizacji*.
Korzyści wynikają głównie z rozszerzenia rynków zbytu, a zagrożenia wiążą się z trudnościami w ochronie rodzimych, często drobnych producentów.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Korzyści dla gospodarki:
- obniżenie lub zniesienie ceł na produkty pochodzące z innych krajów,
- łatwiejszy dostęp do światowych rynków dla rodzimych towarów, wzrost eksportu. Zagrożenia dla gospodarki
- upadek rodzimych drobnych przedsiębiorstw, które nie wytrzymuj ą konkurencji tanich towarów pochodzących z masowej produkcji,
- uzależnienie ekonomiczne od zagranicznych producentów.

Zadanie: 270

Zbudowana w Wałbrzychu fabryka Toyota Motor Manufacturing Poland jest jedną z dziewięciu fabryk Toyoty w Europie. Produkuje się w niej skrzynie biegów oraz silniki przeznaczone do większości wytwarzanych w Europie modeli Toyoty.

Zdolność produkcyjna fabryki wynosi 371 000 silników oraz 720 000 skrzyń biegów rocznie. To oznacza, że pod względem możliwości produkcyjnych zakład w Wałbrzychu jest największą fabryką podzespołów Toyoty poza Japonią. Całkowita wartość wałbrzyskiej inwestycji przekroczyła 2 mld zł, a fabryka zatrudnia ok. 1700 pracowników.

Podaj dwa przykłady korzyści dla lokalnej społeczności, które wynikają z wybudowania opisanej fabryki w Wałbrzychu.

Zadanie: 270

Zbudowana w Wałbrzychu fabryka Toyota Motor Manufacturing Poland jest jedną z dziewięciu fabryk Toyoty w Europie. Produkuje się w niej skrzynie biegów oraz silniki przeznaczone do większości wytwarzanych w Europie modeli Toyoty.

Zdolność produkcyjna fabryki wynosi 371 000 silników oraz 720 000 skrzyń biegów rocznie. To oznacza, że pod względem możliwości produkcyjnych zakład w Wałbrzychu jest największą fabryką podzespołów Toyoty poza Japonią. Całkowita wartość wałbrzyskiej inwestycji przekroczyła 2 mld zł, a fabryka zatrudnia ok. 1700 pracowników.

Podaj dwa przykłady korzyści dla lokalnej społeczności, które wynikają z wybudowania opisanej fabryki w Wałbrzychu.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Wałbrzych położony jest w regionie dotkniętym dużym bezrobociem (zlikwidowano wszystkie kopalnie węgla kamiennego w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym).
Odpowiedź sformułuj, uwzględniając informacje podane w tekście źródłowym, z których wynika, że zakłady Toyoty w Wałbrzychu:

- należą do najnowocześniejszych w tej branży,
- mają duży potencjał produkcyjny,
- zatrudniają dużą liczbę pracowników.

Przykładowe korzyści mogą dotyczyć mieszkańców Wałbrzycha lub infrastruktury miasta.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Dodatkowe miejsca pracy dla regionu dotkniętego dużym bezrobociem.
- Dochody z podatków zasilające budżet miasta.
- Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
- Rozbudowa infrastruktury miasta.

PRZEDMIOTOWA STRONA Z GEOGRAFII geografia24.eu
WSZYSTKIE PRAWA ZASTRZEŻONE - KOPIOWANIE ZABRONIONE

Zadanie: 271

Granice państwa powinny pokrywać się z granicami obszarów zamieszkiwanych przez naród lub grupy etniczne tworzące to państwo. Brak takiej korelacji jest źródłem konfliktów o podłożu etnicznym.

Wyjaśnij, dlaczego w Afryce począwszy od II połowy XX w. występowało szczególnie dużo konfliktów na tle etnicznym.

Zadanie: 271

Granice państwa powinny pokrywać się z granicami obszarów zamieszkiwanych przez naród lub grupy etniczne tworzące to państwo. Brak takiej korelacji jest źródłem konfliktów o podłożu etnicznym.

Wyjaśnij, dlaczego w Afryce począwszy od II połowy XX w. występowało szczególnie dużo konfliktów na tle etnicznym.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Polecenie odnosi się do okresu, którego początki przypadają na połowę XX w. Należy pamiętać, że wtedy rozpoczął się rozpad systemu kolonialnego w Afryce. Państwa, które wówczas powstały z rozpadu kolonii, odziedziczyły granice po koloniach, z których powstały. Granice kolonii, wyznaczane często wzdłuż południków lub równoleżników, dzieliły Afrykę według potrzeb kolonizatorów. Dlatego współczesne granice wielu państw afrykańskich nie pokrywają się z granicami etnicznymi. Powyższe fakty skonfrontuj z poprzedzającą polecenie informacją wstępną do zadania. Pamiętaj, że odpowiedź powinna mieć formę wyjaśnienia, czyli związków przyczynowo-skutkowych i dlatego nie może ograniczać się do podania przyczyny.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Większość obszaru Afryki była wcześniej koloniami państw europejskich. Kolonizatorzy sztucznie narzucili granice państw, nie zważając na wcześniejsze podziały etniczne. Dlatego granice państw albo rozdzielają obszary zamieszkiwane przez jedną grupę etniczną, albo w obrębie jednego państwa żyją dwie lub więcej skonfliktowanych ze sobą narodowości.

Zadanie: 272

Zamieszczony poniżej opis dotyczy jednego z konfliktów dotykających państwa afrykańskie.

W 1956 r. ta brytyjska kolonia uzyskała niepodległość. Był to jednocześnie początek konfliktu między zamieszkującymi to państwo czarnoskórymi plemionami chrześcijańskimi i ludnością muzułmańską, zdominowaną przez Arabów. Dodatkową przyczyną narastającego konfliktu była konieczność podziału zysków z eksploatacji złóż ropy naftowej występujących w środkowej i południowej części kraju. W 1983 r. konflikt przerodził się w krwawą wojnę domową. W wyniku porozumienia pokojowego w 2005 r. część kraju uzyskała autonomię, a 6 lat później w wyniku referendum stała się niezależnym państwem.

Na mapie numerami 1.-6. oznaczono wybrane państwa dotknięte konfliktami.

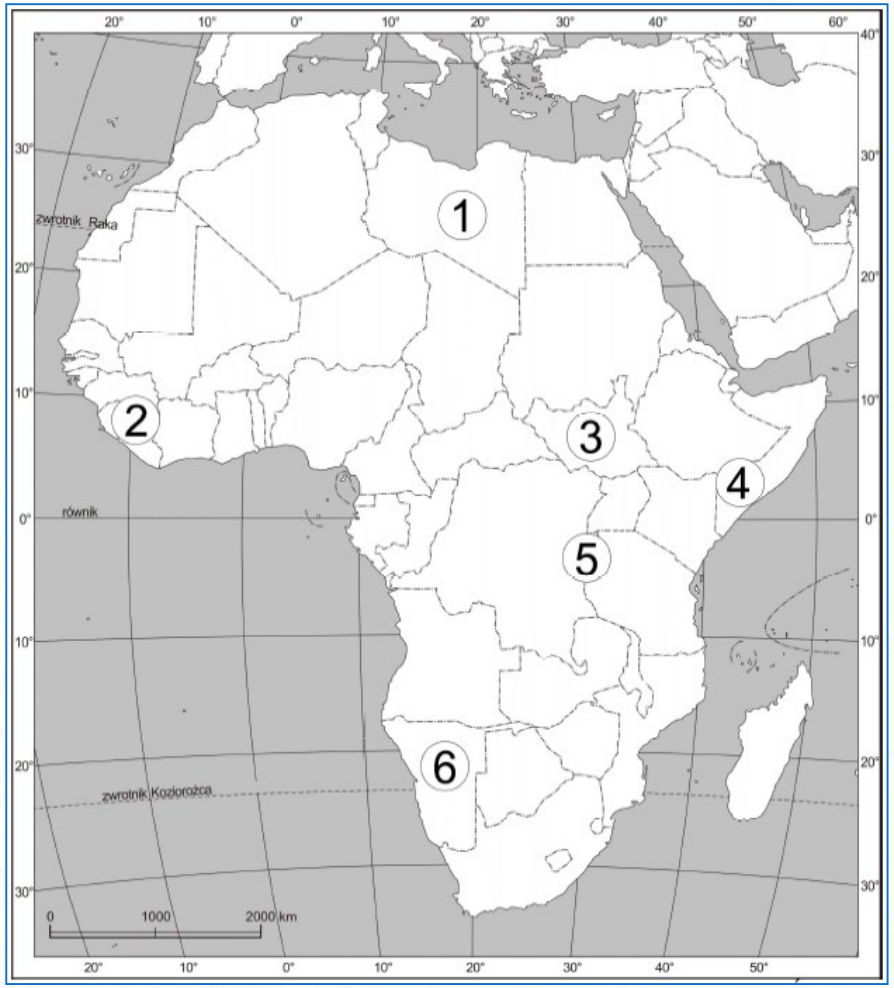

Podaj nazwę państwa, które powstało w 2011 r. w wyniku opisanego konfliktu oraz numer, którym na mapie oznaczono położenie tego państwa.

Zadanie: 272

Zamieszczony poniżej opis dotyczy jednego z konfliktów dotykających państwa afrykańskie.

W 1956 r. ta brytyjska kolonia uzyskała niepodległość. Był to jednocześnie początek konfliktu między zamieszkującymi to państwo czarnoskórymi plemionami chrześcijańskimi i ludnością muzułmańską, zdominowaną przez Arabów. Dodatkową przyczyną narastającego konfliktu była konieczność podziału zysków z eksploatacji złóż ropy naftowej występujących w środkowej i południowej części kraju. W 1983 r. konflikt przerodził się w krwawą wojnę domową. W wyniku porozumienia pokojowego w 2005 r. część kraju uzyskała autonomię, a 6 lat później w wyniku referendum stała się niezależnym państwem.

Na mapie numerami 1.-6. oznaczono wybrane państwa dotknięte konfliktami.

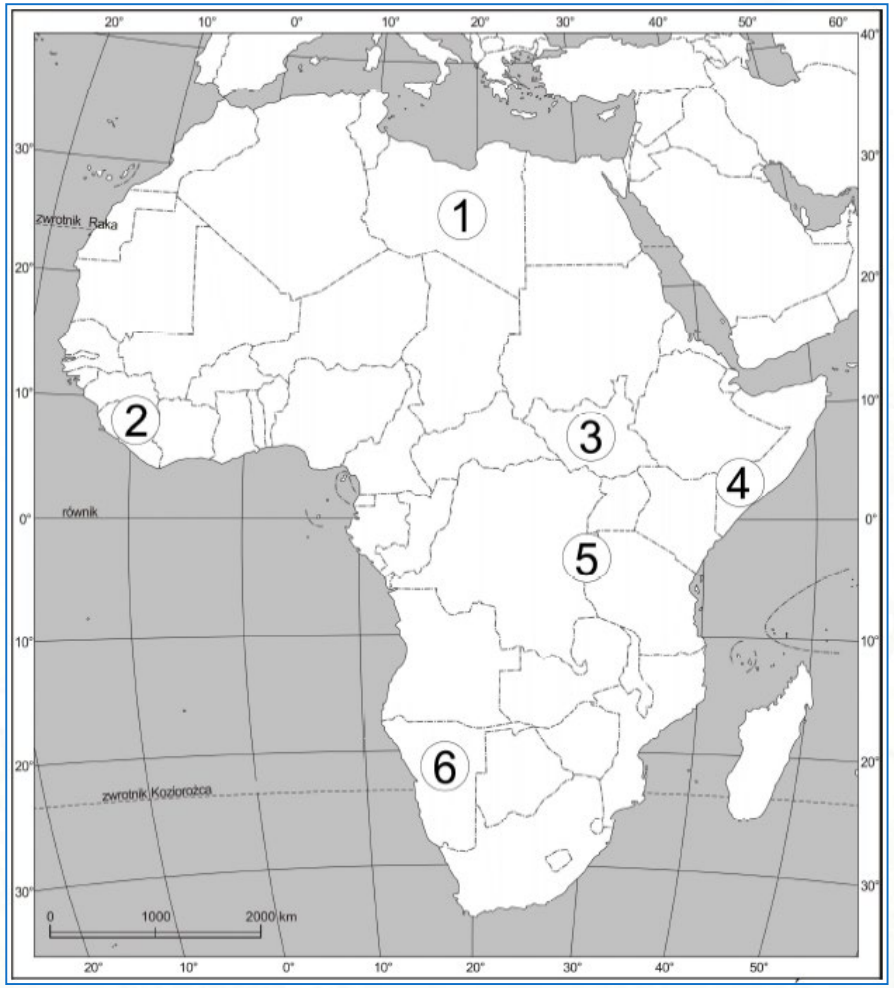

Podaj nazwę państwa, które powstało w 2011 r. w wyniku opisanego konfliktu oraz numer, którym na mapie oznaczono położenie tego państwa.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Do rozwiązania zadania pomocne będą informacje odczytane z tekstu, dotyczące ludności zamieszkującej opisywany obszar i czasu powstania nowego państwa.
Pamiętaj, że krąg kultury islamskiej nie obejmuje części Afryki położonej na półkuli południowej. W okresie kolonialnym była to jedna z posiadłości należących do Brytyjskiej Afryki Wschodniej. Do 9 lipca 2011 r., było to największe państwo w Afryce. Nowe państwo powstało w 2011 r. z wydzielenia południowej części kraju.

Sudan Południowy, 3.

KONIEC

Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: kontakt@geografia24.eu

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -